

اقتصاد

اقتصادی، تحلیلی

سال سی ام - آبان ۱۴۰۱ قیمت: ۲۰۰۰ تومان

◀ تشدید ناترازی تجارت ایران

◀ تحلیل بازار کار در تابستان ۱۴۰۱

◀ معدن کاری و چالش‌های آن در سال ۲۰۲۳

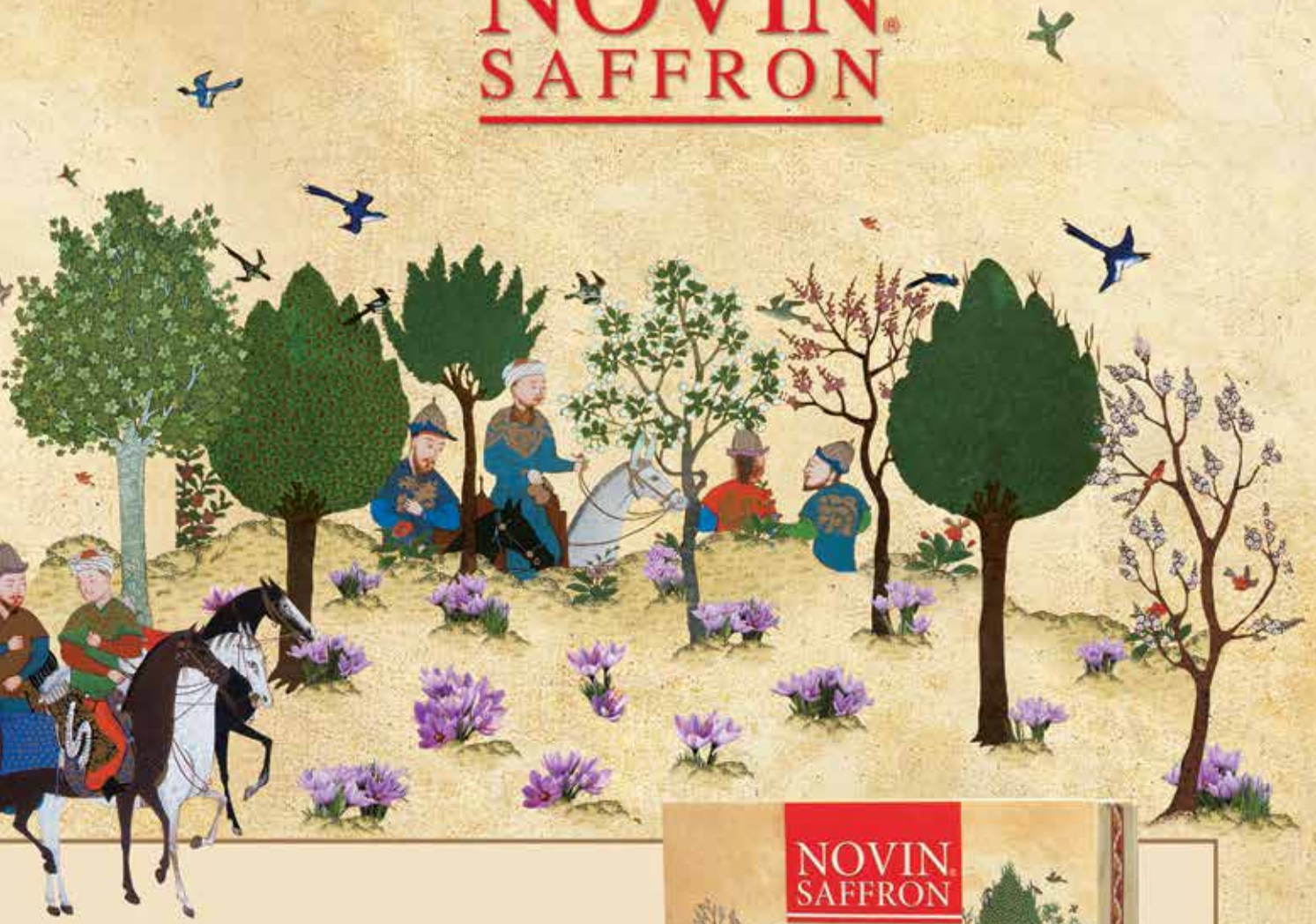
◀ بایدها و نبایدهای مالیات بر عایدی سرمایه

◀ چشم‌انداز اقتصاد جهان از منظر صندوق بین‌المللی پول

باید و نبایدهای رونق صادرات



NOVIN SAFFRON



saffron@novinsaffron.com [novinsaffron](https://www.instagram.com/novinsaffron) 0912331790 [novinsaffron](https://www.linkedin.com/company/novinsaffron)

کارخانه: مشهد، شهرک صنعتی توس، نیش اندیشه ۶، پردیس نوین زعفران

تلفن: ۰۵۱-۳۲۲۵۲۱۴۷ فکس: ۰۵۱-۳۲۲۵۵۲۲۶

دفتر خدمات مشتریان تهران: اتوبان شهید چمران، پارک وی، خیابان جوانان، ابتدای خیابان ب بلاک ۱، طبقه سوم، واحد ۷

تلفن: ۲۲۰۱۵۸۰۰-۲۲۰۱۱۷۰۰-۲۲۰۱۱۸۰۰



صاحب امتیاز و مدیر مسول:

مهندس حمیدرضا شوشتریان

زیر نظر شورای نویسندگان

سردبیر:

مهندس حسین کوه زاد

خبرنگار:

جلیل فروتن

گروه ترجمه:

زهرا پزشکی

ویراستار:

احمد حسین زاده

طراحی: هدی امیر

عکس:

حسین نظامی

واحد بازرگانی:

تلفکس: ۰۵۱-۳۸۴۴۳۰۷۴

نشانی:

نشانی: مشهد - خیابان فلسطین

فلسطین ۱ - ساختمان سروش

طبقه تحتانی

تلفکس: ۰۵۱-۳۸۴۴۳۰۷۴

تهران - شریعتی - خیابان دستگردی

پلاک ۷۴

طبقه دوم - واحد ۳

تلفن: ۰۲۱-۲۲۲۲۰۹۶۱

دورنگار: ۰۲۱-۲۲۲۶۹۰۳۲

www.eghtesadasia.ir
eghtesadeasia@gmail.com

۲ یادداشت/صادرات در محاصره تصمیمات کوتاه مدت

۳ باید و نبایدهای رونق صادرات

۷ تحریم‌ها فقط ۲۰ درصد برای تجارت مشکل ایجاد کرده است

۱۲ تشدید ناترازی تجارت ایران

۱۶ تحلیل بازار کار در تابستان ۱۴۰۱

۲۱ تجارت ایران در ۷ ماهه نخست ۱۴۰۱

۲۲ رشد ۲ درصدی سهم صنعت در اشتغال

۲۳ رشد ۶/۱۸ درصدی سرمایه‌گذاری خارجی در ایران در سال ۲۰۲۱

۲۴ چشم انداز اقتصاد جهان از منظر صندوق بین المللی پول

۲۹ موتور تورم در مهر ماه

۳۲ بخشنامه‌ها علیه رونق تجارت

۳۴ بایدها و نبایدهای مالیات بر عایدی سرمایه

۳۷ ۲/۷ درصد از گردش مالی تجارت الکترونیک کشور در فضای اینستاگرام

۳۸ معدن کاری و چالش‌های آن در سال ۲۰۲۳

انتقاد کارشناسان معدنی از اقدامات غیرقانونی دولت در ارتباط با بخش

۴۰ تولید و صادرات

۴۳ اعلام آمادگی ایران برای افزایش ترانزیت کالا با آسیای مرکزی

۴۵ تحقق رؤیای ترانزیت ۱۵ میلیون تنی تا ۱۵۰ روز دیگر

۴۷ بررسی موانع موجود در حوزه تجارت پسته

صادرات در محاصره تصمیمات کوتاهمدت

حسین سلاح‌ورزی
نایب رئیس اتاق ایران

در حالی که رهایی اقتصاد کشور و معیشت ملت از وضعیت موجود تقریباً هیچ چاره‌ای جز جهش صادراتی ندارد، چشم‌انداز تغییر وضعیت نابسامان صادرات در کشور نیز با موانع و چالش‌های بسیار جدی مواجه است. مشکلات پیش روی توسعه صادرات در ایران می‌تواند در یک نگاه کلی به دو دسته اصلی تقسیم کرد. الف) مشکلات ناشی از ضعف مزیت‌های رقابتی بالفعل در تولید محصول و سرویس ب) مشکلات ناشی از بالا بودن هزینه مبادله برای تجار ایرانی در عرصه بین‌المللی و عدم دسترسی به ابزارهای مناسب این حوزه. طبیعتاً اولین و اساسی‌ترین شرط توسعه صادرات بر خورنداری از توان و ظرفیت تولید محصول و خدمتی است که قابلیت رقابت‌پذیری در فضای تجارت بین‌الملل داشته باشد. فعالان اقتصادی ایرانی اما برای رسیدن به این نقطه با موانع بسیار زیادی مواجه‌اند که برخی از مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از:

۱- بالا بودن هزینه فرصت نقدینگی در اقتصاد ملی

بالا بودن هزینه فرصت نقدینگی در اقتصاد ملی از یک سو مستقیماً هزینه‌های مالی تولیدکننده ایرانی را در تأمین سرمایه در گردش افزایش می‌دهد و از سوی دیگر با کاهش تمایل به سرمایه‌گذاری‌های درازمدت در اکوسیستم تولید و تجارت، ارتقای کیفی محصول به واسطه توسعه زیرساخت‌های کسب و کار را با چالش مواجه می‌کند.

۲- نبود دسترسی کارآمد به فناوری

امروزه دسترسی کارآمد به بازار فناوری میدانی است که به مدیر و کارآفرین مجال هنرنمایی در زنجیره‌سازی برای خلق ارزش و تولید و عرضه محصول رقابت‌پذیر را می‌دهد. متأسفانه قطع دسترسی فعالان اقتصادی کشور به بازارهای بین‌المللی حوزه فناوری و خدمات تخصصی مربوطه عملاً تولیدکنندگان ایرانی را از مسابقه جهانی تولید و تجارت بیرون گذاشته است. باید به این نکته توجه داشت که نظر به حساسیت شدید بهای تمام‌شده و قابلیت اتکای فناوری به مقیاس، برنامه‌های کلون کردن فناوری‌های روز که با نام «خودکفایی» در کشور انجام می‌شود هیچ‌کمی در این زمینه به صنعتگران و تولیدکنندگان نمی‌کند و اصولاً یکی از موانع کسب و کارهای دانش‌بنیان توسعه فناوری و دانش فنی در کشور نیز همین عدم دسترسی به زنجیره ارزش جهانی تولید و تجارت است.

۳- ضعف اثر بخشی سیگنال بهره‌وری در اقتصاد ایران

تورم مزمن و نااطمینانی‌های شدید، اقتصاد ایران و الگوی تفکر حاکم بر آن را «کوتاه‌مدت» کرده است. روش‌های متنوع توزیع رانت و کیفیت بد محیط کسب و کار سبب شده تا انتخاب طبیعی در اکوسیستم تولید و تجارت کشور علیه ژن سرمایه‌گذاری و نوآوری برای ارتقای بهره‌وری مجموع عوامل تولید عمل کند. اقتصاد سیاسی بیمار و ضعف حاکمیت در تضمین اجرای قراردادهای مدنی و تجاری مقیاس‌پذیری رادشوار ساخته است. همه این عوامل و بسیاری از عوامل دیگر سبب شده تا نقش سیگنال بهره‌وری در سازمان‌دهی منابع و فعالیت‌های اقتصاد ایران بسیار ناچیز باشد و به این ترتیب کسب و کارهای فعال در این اقتصاد در میان‌مدت و درازمدت شانس برای مواجهه با رقابتی خارجی در بازارهای بین‌المللی نداشته باشند.

کشش چونبوداز آن سو، چه سود کوشیدن

فرض کنیم تولیدکننده ایرانی از هفت‌خوان موانع تولید رقابت‌پذیر در داخل کشور گذشته است و موفق به ساخت کالایی شده که در بازارهای جهانی می‌تواند نظر مشتریان را به خود جلب نماید. در این مرحله هنوز عرضه رقابت‌پذیر منوط به کاهش هزینه مبادله در تجارت فرامرزی است. فعالان اقتصادی ایرانی تحت تأثیر عواملی در حوزه سیاست خارجی و اقتصاد سیاسی

ادامه در صفحه ۳۳



باید و

نبايدهای

رونق صادرات

بر اساس اعلام سازمان صمت خراسان رضوی، سال گذشته حدود ۱.۴ میلیارد دلار صادرات از استان انجام شد و برای امسال نیز افق صادراتی، ۱.۷ میلیارد دلار هدف گذاری شده است. این در حالی است که به گفته جواد جعفری، ناظر گمرکات خراسان رضوی، میزان صادرات کالا از گمرکات این استان در شش ماه نخست امسال ۱۴۰۱ معادل ۹۷۴ هزار تن و به ارزش ۵۴۴ میلیون دلار بوده که نسبت به مدت مشابه سال قبل در وزن ۳۱ درصد و در ارزش دلاری ۱۹ درصد کاهش داشته است.

این در حالی است که در شش ماه نخست امسال میزان واردات استان ۱۴۲ هزار تن و به ارزش بالغ بر ۲۸۲ میلیون دلار بوده که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل از نظر وزن ۵۸ درصد و از لحاظ ارزش دلاری ۹ درصد شاهد رشد است. صادرکنندگان خراسانی عاملی مانند تعهد ارزی، تحولات افغانستان، تورم فزاینده بخش تولید صنعتی و کشاورزی را از جمله دلایل کاهش صادرات این استان اعلام می کنند. با توجه به درپیش بودن روز صادرات، این مسئله سبب شد تا با برگزاری میزگردی با حضور محمد حسین روشنگر، رئیس کمیسیون تجارت اتاق بازرگانی خراسان رضوی، محسن خندان دل، رئیس کمیسیون صادرات خدمات فنی و مهندسی اتاق بازرگانی استان و علی حسینی، عضو هیئت رئیسه شورای ملی زعفران دلایل کاهش صادرات استان و مشهد و راهکارهای حمایت از صادرکنندگان را بررسی کند.

صادرات، یک فرایند چندمرحله‌ای است

رئیس کمیسیون تجارت اتاق بازرگانی خراسان رضوی در میزگرد روزنامه شهر آراء، با اشاره به اینکه صادرات بخش میانی از یک فرایند چندمرحله‌ای است، اظهار کرد: در ابتدای این فرایند تولید و در مرحله بعد از آن صادرات قرار دارد. به طور دقیق تر برای تحلیل صادرات، نخست باید واردات و سپس تولید را تحلیل کرد. علت هم این است که واردات بخشی از پایه تولید محسوب می شود. اگر واردات برخی مواد اولیه صورت نگیرد، به مرحله تولید و صادرات نخواهیم رسید. روشنگر اضافه کرد: از طرف دیگر کشور ما بر واردات بسیاری از کالاها ممنوعیت و با حقوق و عوارض گمرکی سنگین اعمال می کند که این موضوع نیز بیانگر این است که ایران مقصد کالاهای دیگران است چون اگر در ایران کالای با کیفیت و مقرون به صرفه تولید می شد، دلیلی برای ممنوعیت واردات و اعمال عوارض وارداتی سنگین نبود. از این رو ایران را می توان یک کشور مصرف کننده محصولات وارداتی دانست. به عبارتی هزینه های تولید به حدی در ایران بالاست که در عمل نه تنها کالاهای صنعتی کشور نمی توانند در بازارهای جهانی با سایر کشورها رقابت کنند، بلکه برای حفظ همین بازار داخلی هم باید با تعرفه های بالا از آن ها حمایت کرد.

این فعال اقتصادی با اشاره به افت صادرات خراسان رضوی در شش ماه نخست امسال بیان کرد: بخش صادرات خراسان با کشور هماهنگ نیست. شاهد این ناهماهنگی هم افزایش آمار صادرات کشور در شش ماه نخست سال جاری و کاهش میزان صادرات در استان ماست. یکی از دلایل این موضوع نیز تغییرات سیاسی در افغانستان است. همچنین نباید از یاد برد که افزایش صادرات کشور ناشی از افزایش صدور مشتقات نفتی و نه کالاهای صنعتی است. مشتقات نفتی هم محصولی است که در خراسان رضوی تولید نمی شود. البته نباید از یاد برد که خراسان رضوی به بنادر آبی هم متصل

نیست و زیرساخت صادراتی آن ریل است. در این میان کمبود واگن صادراتی سبب شده تا ظرفیت صادراتی استان کاهش بیابد. روشنگر ادامه داد: هر صادرکننده با وجود پرداخت کرایه برای دریافت نوبت به ازای هر واگن باید بین ۵۰ تا ۲۵۰ هزار دلار معادل بیش از ۵۰ میلیون تومان به فردی که واگن را می آورد، بپردازد. این مسئله سبب می شود تا هزینه تمام شده صادرات استان افزایش یابد. وی با بیان اینکه در سبد محصولات صادراتی کشور، پس از نفت و مشتقات آن، کشاورزی قرار دارد، گفت: عمده کالاهای صادراتی خراسان رضوی و مشهد بسته و زعفران است و از این نظر استان ما در صادرات محصولات کشاورزی دست بالا دارد اما با اعمال تعهدات ارزی سنگین برای صادرکنندگان زعفران، امکان قاچاق این کالا افزایش یافته است و اکنون بخشی از صادرات استان به صورت غیر رسمی انجام می شود. جالب اینجاست که صادرات زعفران از افغانستان به چین و هند نیازمند پرداخت عوارض گمرکی نیست. از این رو بخشی از افراد صادرات را به افغانستان قاچاق و به اسم این کشور صادر می کنند.

صنعتی شدن صادرات محور

رئیس کمیسیون تجارت اتاق بازرگانی خراسان رضوی با اشاره به اینکه یکی از وظایف وزارت صنعت، معدن و تجارت معرفی کالاهای دارای مزیت صادراتی به تولیدکننده است، اظهار کرد: اکنون تنها تولیدات سرریز است که صادر می شود، به عبارتی به جای اینکه تولید صادرات محور داشته باشیم، تولید با نگاه تأمین بازار داخل داریم و اگر مازادی برای کشور باقی بماند، سعی می کنیم تا آن ها را صادر کنیم. برای حل این مشکل باید تولید کشور از حالت «صنعتی سازی جایگزین واردات» به سوی «صنعتی شدن صادرات محور» تغییر بکند. اگر غیر از این باشد، دیر یا زود همین بازارهای خود را نیز از دست خواهیم داد. روشنگر با تأکید بر اینکه دنیای امروز دنیای تولید صادرات محور است، بیان کرد: امروز نه صاحب کارخانه بلکه صاحب برند است که صادرکننده به حساب می آید. در دنیای

کنونی صاحبان برندهای برتر از طریق تولید قراردادی و بدون کارخانه تجارت می کنند. همه این هادر حالی در دنیا اتفاق می افتد که متولی امر تجارت در کشور ما مشخص نیست. خراسان رضوی و مشهد با این شرایط چگونه می تواند رشد صادرات داشته باشد؟

این فعال اقتصادی درباره مزیت های پیوستن به معاهدات تجاری بین المللی گفت: به عنوان فعال اقتصادی موافق این موضوع هستیم اما وزارت صنعت، معدن و تجارت مادر خفا قطعاً موافق پیوستن به پیمانانی مانند پیمان شانگهای نیست چون بی توجهی به تولید صادرات محور سبب شده تا در حوزه کالاهای صنعتی توان رقابت در بازارهای جهانی را نداشته باشیم.

سراشیبی صادرات خدمات فنی و مهندسی

رئیس کمیسیون خدمات فنی و مهندسی اتاق بازرگانی خراسان رضوی هم در این میزگرد با اشاره به وضعیت صدور خدمات فنی و مهندسی استان اظهار کرد: صدور این خدمات مبتنی بر اولویت های ارزش آفرین است و از این رو راحت تر می توان روی آن سرمایه گذاری کرد. با اینکه در خراسان رضوی و مشهد امکان تولید دانش، فکر و مهندسی فراهم است، برخی محدودیت ها موجب شده جایگاهمان در صادرات این نوع خدمات رو به افول باشد به طوری که می توان مدعی شد اکنون در سراشیبی تندی از کاهش صادرات خدمات فنی و مهندسی افتاده ایم. خندان دل با برشمردن دلایل این افت صادرات ادامه داد: یکی از علل این مسئله به تقاضای خدمات فنی و مهندسی از کشورمان بازمی گردد. متأسفانه در طی دهه های گذشته به دست خودمان بازارهای هدف صادراتی را محدود و کوچک کرده ایم به طوری که فقط برای صادرات خدمات فنی و مهندسی به سراغ چند کشور خاص که عمدتاً هم جزو کشورهای پرخطر در صادرات اند، رفته ایم.

خندان دل اضافه کرد: کشورهای هدف صادرات خدمات فنی و مهندسی استان و مشهد، افغانستان، کشورهای حوزه CIS، عراق، سوریه و برخی از کشورهای عربی است. طی سال های گذشته این کشورها دستخوش تغییرات سیاسی پرنوسانی شده اند و همین مسئله خطر صادرات را افزایش داده است. این در حالی است که با توجه به ظرفیت استان و مشهد باید سعی کنیم تا بازارهای هدف صادراتی خودمان را افزایش دهیم.

عوامل اثرگذار بر توسعه صادرات خدمات فنی و مهندسی

رئیس کمیسیون خدمات فنی و مهندسی اتاق بازرگانی خراسان رضوی تصریح کرد: حتی اگر فرض بگیریم که این تقاضا همچنان به قوت خود پابرجاست، در مرحله اجرای صادرات خدمات فنی و مهندسی باید سه عامل اصلی را در نظر گرفت. مهم ترین این عوامل ژئوپولوتیک منطقه ای است؛ یعنی حوادثی که درباره آن منطقه ای که به آن خدمات فنی و مهندسی صادر می شود، اتفاق می افتد. به عنوان نمونه افغانستان تحت تأثیر پاکستان و باعراق تحت تأثیر ترکیه دریافت خدمات فنی مهندسی از ایران را دستخوش تغییر کرده اند.





خندان دل، بایبان اینکه نکته مهم بعدی در اجرای خدمات فنی و مهندسی سیاست گذاری های کشور است، بیان کرد: در دنیای امروز نمی توان اقتصاد را از سیاست جدا کرد. دنیا توانسته بین سیاست و اقتصاد یک موازنه برقرار کند و تلاش شده تا اقتصاد در مقاطعی در حداقلی ترین حالت تحت تأثیر سیاست زدگی قرار بگیرد. در کشور ما هم اقتصاد به شدت سیاست زده است و تمام مبانی آن تحت تأثیر این موضوع قرار دارد. از همین رو تثبیت سیاست ورزی ها می تواند عامل مهمی در اجرای صدور خدمات فنی و مهندسی باشد.

وی افزود: پس از این دو عامل به مسائل سخت افزاری و نرم افزاری صدور خدمات فنی و مهندسی خواهیم رسید. در بخش نرم افزاری نخستین عامل اثرگذار بر توسعه صدور خدمات فنی و مهندسی اطلاع رسانی است. متأسفانه در حال حاضر به هیچ وجه اطلاع رسانی مناسبی از سوی سفارتخانه ها و رایزن های اقتصادی برای معرفی توانمندی های فنی مهندسی کشورمان صورت نمی گیرد. در حقیقت عوامل اجرایی ما از ویژگی های رقابت پذیر هیچ گاه تحلیل مناسبی نداشته و ما هیچ وقت با یک شناخت درست وارد عرصه رقابت نمی شویم و از رقبای خود آگاهی کامل نداریم. همین موضوع موجب می شود عموماً در مناقصات بین المللی شکست بخوریم.

رئیس کمیسیون صادرات خدمات فنی و مهندسی اتاق بازرگانی خراسان رضوی ادامه داد: از دیگر سو در عرصه های نرم افزاری هم

حمایت درستی از ما نمی شود. این حمایت ها باید تحت عنوان صدور ضمانت نامه باشد. امروز بانک های کشور به دلیل ضریب خطر پذیری بسیار بالایی که در مناقصات کشورهای منطقه وجود دارد، از صدور ضمانت نامه سر باز می زنند. شرکت های صادر کننده بیمه نامه های صادراتی هم به همین ترتیب و به واسطه همین ضریب خطر پذیری بالا یا از بیمه کردن صادر کننده ها طفره می روند و یا بانرخ های خیلی بالایی این بیمه نامه ها را صادر می کنند. مسئله مهم دیگر انتقال ارز است. متأسفانه ما نتوانسته ایم هیچ پایه مناسبی برای انتقال ارز ایجاد کنیم.

خندان دل، با اشاره به اهمیت پیوستن کشور به معاهدات و کنوانسیون های تجاری بین المللی بیان کرد: آن ارزشی که باید برای شیوه نامه ها و کنوانسیون ها قائل باشیم، قائل نیستیم و به همین دلیل متأسفانه بسیاری از عضو نشدن های مادر این کنوانسیون ها موجب ناموفق بودن در بازارهای خارجی می شود.

وی درباره عوامل سخت افزاری ناظر بر صادرات خدمات فنی و مهندسی نیز گفت: در این بخش و در قالب روابط کار خارجی نیاز به صدور ویزا است. یک ویزا برای شناخت کشورهای هدف و یک ویزا برای کار در آن کشورها.

این فعال اقتصادی تصریح کرد: در حال حاضر هیچ کدام از عوامل سخت افزاری و نرم افزاری مذکور به درستی اجرا نمی شود. به عنوان نمونه صادر کننده تحت تأثیر همان عوامل منطقه ای در یک کشور تجهیز کار گاه می کند ولی ویزای کارکنان آن تمدید نمی شود.

خندان دل، با تأکید بر لزوم راه اندازی خطوط مشترک هوایی با کشورهای مختلف اظهار کرد: در حال حاضر کشور ما با بسیاری از کشورهای دیگر خطوط هوایی مشترک ندارد و یا اگر دارد، این موضوع هم تحت تأثیر عوامل مختلف است. همچنین باید توجه داشت در صدور خدمات فنی و مهندسی استمرار و تداوم اهمیت زیادی دارد. در حال حاضر ایران یک سیستم بانکداری متصل به شبکه بانکداری جهانی در اختیار ندارد و در کنار آن یک پایه پولی مشترک در مبادلات خویش نداشته ایم.

عوامل محدود کننده

وی همچنین درباره وضعیت خراسان رضوی در صدور خدمات فنی و مهندسی نیز بیان کرد: در استان ما به جز موارد مزبور، عوامل اختصاصی دیگری هم هست که صادرات خدمات فنی و مهندسی را محدود می کند. نخستین مورد نبود بنگاه های بزرگ بخش خصوصی در استان است که آن هم ناشی از کوتاهی بینی مسئولان استانی در گذشته است، چون شرایط لازم را برای این منظور فراهم نکرده اند. وقتی هم بنگاه های بزرگ در استان در اختیار دولت باشد، آن زمان نگاه صادراتی به سمت دیگری کشیده می شود.

رئیس کمیسیون صادرات خدمات فنی و مهندسی اتاق بازرگانی خراسان رضوی ادامه داد: معضل دیگر این است که صادر کنندگان استان فقط وابسته به کشورهای هدف خود

هستند؛ یعنی افغانستان و ترکمنستان. به محض اینکه این دو کشور تحت تأثیر عوامل مختلف، سیاست‌های خود را تغییر دهند، امنیت سرمایه‌گذاری در صادرات خدمات فنی مهندسی به مخاطره می‌افتد. خندان دل اضافه کرد: همچنین قوانین مناسب مبتنی بر نیازهای ما به عنوان صادرکنندگان استانی خدمات فنی و مهندسی تعریف نشده است. نمونه آن عوارض گمرکی است که صادرات خدمات فنی و مهندسی را تحت تأثیر قرار داده است. اهمیت این موضوع زمانی احساس می‌شود که بدانیم انتقال ماشین‌آلات و تجهیزات به کشور هدف صادراتی در صدور خدمات فنی و مهندسی بسیار حائز اهمیت است و از همین رو به یکسری قوانین برای خروج موقت، تأمین و نگهداری و ارسال کالاهای مصرفی نیاز خواهیم داشت. با این حال سخت‌گیری‌هایی که در این حوزه وجود دارد، سبب شده تا انتقال تجهیزات و ماشین‌آلات به کشور هدف صادرات خدمات فنی و مهندسی با مشکلات زیادی روبه‌رو باشد.

این فعال اقتصادی با اشاره به نبود نمایندگی‌های فعال صدور ضمانت‌نامه‌ها و بیمه‌نامه‌های صادراتی در استان، از آن به عنوان یکی دیگر از معضلات فعالان اقتصادی صادرکننده خدمات فنی و مهندسی یاد کرد و افزود: همه این ضمانت‌نامه‌ها و بیمه‌نامه‌ها در پایتخت صادر می‌شود و این مسئله سبب شده تا خراسانی‌ها و مشهدی‌ها نتوانند با توجه به ظرفیتشان صادرات خدمات فنی و مهندسی داشته باشند.

چه باید کرد؟

خندان دل، درباره راهکارهای خروج از وضعیت کنونی اظهار کرد: برای گذر از این شرایط باید دو کار اساسی کرد. نخست؛ اینکه باید نیازهای بازارهای هدف را شناسایی و براساس آن برای صادرات برنامه تدوین کرد. همچنین در شناسایی بازارهای هدف نیازمند واقع‌نگری هستیم.

واقع‌نگری برای شناسایی، حفظ و تداوم بازارهای جدید امری لازم است. نکته دیگر؛ اینکه لازم است با تعامل با سایر کشورها بازارهای هدف باشیم. در کنار

این‌ها ضروری است در حوزه خدمات فنی و مهندسی سرمایه‌گذاری صورت گیرد. این سرمایه‌گذاری می‌تواند به اشکال مختلفی مانند آموزش نحوه ورود به کشورهای مختلف، نوع بهره‌برداری و... باشد.

وی تأکید کرد: علاوه بر این باید در قوانین صادره یک نوع پایداری حاکم باشد. یکی از معضلات کشور ما قوانین جدیدی است که براساس منافع بخشی تدوین می‌شود که شاید منافع یک بخش را تأمین کند اما سایر بخش‌ها از آن متضرر شوند.

برای خریدار شرط نگذاریم

عضو هیئت رئیسه شورای ملی زعفران نیز در این میزگرد با بیان اینکه صادرات یک مقوله چندسویه است و نمی‌توان از واقعیت‌های هدف‌گذاری خود در این زمینه به دور ماند و انتظار رونق صادرات را داشت، اظهار کرد: فراموش کرده‌ایم که خریدار هرگز متعهد به این نیست که فروشنده را برای همیشه حفظ کند. این ما هستیم که باید خریدار را حفظ کنیم تا بازارها مان رونق داشته باشد اما در عمل به جای توجه به ذائقه بازار صادراتی، صادرات را دچار بخش‌نامه‌های لحظه‌ای می‌کنیم. این مسئله سبب می‌شود تا صادرات دچار وقفه شده و بازارهای صادراتی خراسان رضوی و مشهد از سوی سایر کشورها تصاحب شود. علی‌حسینی افزود: به عنوان نمونه برای صادرات محصولات کشاورزی مانند زعفران عوارض آب مجازی تعیین کرده‌ایم. این کار سبب گران شدن محصولات کشاورزی ایران در بازارهای جهانی می‌شود. در چنین شرایطی تجار کشورهای دیگر دلیلی نمی‌بینند که حتماً از ما کالاهای خودشان را خریداری کنند. در این شرایط به دست خودمان بازارهای صادراتی را به دیگر کشورها تقدیم کرده‌ایم. نکته اینجاست که بازار صادراتی به راحتی به دست نیامده، یکی و دو دهه طول کشیده که بازار صادراتی یک کشور برای کالاهای ایرانی تثبیت شده است بعد با یک بخش‌نامه این بازارها را از بین می‌بریم. وی ادامه داد: وقتی به خریدار امر و نهی و او را ملزم به خرید با قیمت مد نظر خودمان می‌کنیم، این یعنی ریزش خریدار. از همین رو به نظر می‌رسد لازم باشد سیاست‌هایمان را براساس واقعیت‌های بازار پیش ببریم.

حسینی بیان کرد: امروز بیش از ۶۰ کشور خریدار زعفران ما هستند ولی در حال از دست دادن این خریداران هستیم. علت این مسئله هم این است که ما عزم جدی نداشته و به روز نیستیم و نمی‌توانیم خود را با واقعیت‌های موجود مطابقت دهیم.

در شهریور امسال با کاهش حدود صد درصدی صادرات زعفران روبه‌رو شدیم اما این موضوع عارضه‌یابی نشد. آیا ما توانسته‌ایم تعاملی بین خریدار و خودمان برقرار کنیم؟ ما برای صادرات تولید می‌کنیم ولی در مرحله صدور، کار را رها کرده و تصور می‌کنیم باید خریدار دنبال ما بیاید. عضو هیئت رئیسه شورای ملی زعفران با بیان اینکه اگر نتوانسته‌ایم ساختار زعفران خود را با بازارهای پیش‌رو دنیا پیش ببریم، این موضوع حاکی از ضعف ماست، بیان کرد: موانع و مشکلات موجود جای خود دارد ولی طرف دیگر قضیه این است که ما خریدار را نادیده گرفته‌ایم. خریدار و مشتری یک هدف متحرک است و این ما هستیم که باید او را حفظ کنیم. اگر کشوری خرید کالای ما را کنار می‌گذارد، باید این موضوع را بررسی کرد که علت آن چیست. تازمانی که دنبال نورچشمی‌ها باشیم، نمی‌توانیم به فکر جهش بازارهای کنونی باشیم. در واقع اگر نورچشمی‌ها بخوانند سکان‌دار باشند، شرایط همین‌گونه خواهد ماند. وی درباره راهکارهای حمایت از صادرات گفت: باید از ابزارهای دیپلماسی اقتصادی در کشورهای هدف بیشتر بهره ببریم تا بتوانیم بازارهای هدف خودمان را افزایش دهیم. حسینی ادامه داد: توجه به برندسازی یکی دیگر از راهکارهایی است که برای توسعه بازارهای صادراتی باید به آن توجه کرد. باید سعی کنیم تا برند محصولات ایرانی در کشورهای دیگر شناخته شوند، هر قدر که در این مسئله موفق‌تر عمل کنیم، امکان توسعه بازارهای صادراتی بیشتر می‌شود.



رئیس سازمان توسعه تجارت:

تحریم‌ها فقط ۲۰ درصد برای تجارت مشکل ایجاد کرده است



در سال ۱۴۰۰ رشد ۱۰۰ درصدی صادرات به کشورهای قاره آفریقا داشتیم تجارت ترجیحی با اندونزی برای ۱۶ سال کنار گذاشته شده بود که بار دیگر آن را فعال کردیم مسئولان هند از رئیس جمهور ما خواستند بار دیگر تجارت ترجیحی با ایران از سر گرفته شود در حال حاضر پنج موافقتنامه ترجیحی یا آزاد انهایی کرده ایم

دولت سیزدهم سال گذشته با وجود سخت‌ترین شرایط تحریمی و خودتحریمی که دولت گذشته رقم زده بود، توانست در مبادلات تجاری رکوردهای قابل توجهی ثبت کند. در سال ۱۴۰۰ با احتساب کالاهای غیر نفتی و میعانات، به ارزش ۵۲ میلیارد دلار صادرات ثبت

شد و این در حالی است که در سال ۱۳۹۹ این رقم ۴۱ میلیارد دلار بود؛ لذا دولت رئیسی رشد ۲۵ درصدی را در این بخش به ثمر نماند. واردات کالاهای مواد اولیه صنعت و تولید کشور نیز سال گذشته افزایش پیدا کرد و به عدد ۵۷ میلیارد دلار رسید که این عدد نسبت به سال ۱۳۹۹ رشد ۳۱ درصدی (سال ۱۳۹۹ حدود ۴۳ میلیارد دلار واردات) داشته است. این روند برای نیمه اول سال جاری هم ادامه پیدا کرد. بر اساس اعداد و ارقامی که در گمرک ثبت شده است، صادرات کالا با احتساب میعانات در ۶ ماهه سال جاری نسبت به سال ۱۴۰۰ رشد ۱۳٫۳ درصدی و واردات با احتساب میعانات، افزایش ۱۳ درصدی به خود دیده است. سال‌های گذشته تولیدکنندگان بشدت مشکل تولید داشتند و همواره دغدغه آنها نبود مواد اولیه تولید بود اما با ساز کار و فرایندی که دولت سیزدهم ایجاد کرد اکنون چنین چالشی وجود ندارد و مواد اولیه به راحتی وارد کشور می‌شود و در اختیار تولیدکنندگان قرار می‌گیرد و اکنون شرایط به نحوی شده که تولیدکنندگان می‌توانند مازاد تولید خود را به کشورهای مختلف و حتی نوظهور صادر کنند. گذری به آمار نیز نشان می‌دهد در سال ۱۴۰۰ مجموع صادرات صنعت ایران ۴٫۶ میلیارد دلار و سال ۱۳۹۹ حدود ۳٫۵ میلیارد دلار بوده است. درباره موفقیت‌های تجاری کشور و حضور پررنگ ایران در بازارهای بین‌المللی و همچنین ورود هیأت‌های تجاری به کشورمان در دولت سیزدهم که باعث هراس دشمن شد، با علیرضا پیمان‌پاک، رئیس سازمان توسعه تجارت ایران گفت‌وگویی انجام دادیم که در ادامه می‌آید.

از سال گذشته تجارت کشور افزایشی شد. دولت سیزدهم چگونه موفق شد به رشد صادرات و واردات کالاهای مورد نیاز تولید دست پیدا کند؟

وضعیت تجارت ایران در سال ۱۴۰۰ نسبت به سال ۱۳۹۹ بسیار بهبود پیدا کرد و توانستیم مجموع تجارت کشور را به ۱۰۲ میلیارد دلار برسانیم که در این میان مجموع صادرات غیر نفتی

۴۸٫۵ میلیارد دلار و واردات ۵۳ میلیارد دلار بود. همچنین در ۶ ماهه سال جاری و در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته رشد ۱۳ درصدی به دست آمده است. از زمانی که

دولت سیزدهم مستقر شد، برای افزایش تجارت کشور اقدامات متعددی انجام شد، اما از آنجا که اصلاح زیرساخت‌ها زمان‌بر است در گام اول ۶ موضوع را پیش بردیم تا بتوانیم با فوریت، صادرات و واردات مواد اولیه را به کشور موردبازنگری قرار دهیم. بر این اساس به سمت مانع‌زدایی و رفع موانع مهمی که بر سر راه صادرکنندگان و تجار بود، حرکت کردیم. موضوع دیگر فعالیت و گامی بود که دولت در مسیر دیپلماسی اقتصادی و سیاسی برداشت؛ بدین جهت با پررنگ شدن نقش دیپلماسی دولت در تجارت بین‌الملل، روابط بین‌الملل، رفت و آمد هیأت‌های بلندپایه از ایران به کشورهای مختلف، اعزام و پذیرش هیأت‌های تجاری، مذاکرات گسترده و فعال کردن تشکل‌ها سبب شد اعتماد نسبی در بین تجار به وجود بیاید و به این باور برسند که دولت سیزدهم توجه مضاعفی به تجارت و فعالیت اقتصادی دارد و اینکه همه چیز به برجام گره نخورده است.

نکته دیگر توجه دولت به بازارهای مستقل و نوظهور است. به عنوان مثال در سال ۱۴۰۰ رشد ۱۰۰ درصدی صادرات به کشورهای قاره آفریقا داشتیم و همچنین در ۶ ماهه سال جاری در مقایسه با سال گذشته، افزایش ۵۰ درصدی در این بخش کسب شده است. این امر نشان می‌دهد با بازارهای جدیدی روبه‌رو هستیم که طی سال‌های گذشته از آن غفلت شده است. حال دولت سیزدهم به این پتانسیل توجه خاص و ویژه دارد.

اقدام دیگری که دولت سیزدهم انجام داده، اطمینان بخشی به تجار برای حضور ماندگار در بازار کشورهای مختلف و پیمان‌های چندجانبه همچون اوراسیا است. تمرکز ما بر تجارت آزاد با کشورهای اوراسیا (روسیه، قزاقستان، ارمنستان، بلاروس و قرقیزستان) است و از آنجا که تجار به یقین رسیدند که دولت به دنبال ثبات حضور در بازارهای اوراسیا است، نگاهشان را بلندمدت کردند و در حال سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها هستند. این نگاه بلندمدت سبب شده همکاری‌های مشترک با کشورهای اوراسیا شکل بگیرد و تجار در بخش دارو و تجهیزات پزشکی، مواد غذایی، ایجاد خط تولید مشترک و... سرمایه‌گذاری کنند. اگر

نگاه دولت به اینگونه پیمان‌ها پایدار و مستمر نبود، به‌طور قطع شاهد افزایش سرمایه‌گذاری‌ها و همکاری‌های مشترک بخش خصوصی با کشورهای عضو اوراسیا نبودیم. لازم به ذکر است ما در سال‌های گذشته توافقاتی مانند تجارت ترجیحی با پاکستان یا تجارت آزاد با سوریه داشتیم که عملاً فراموش شده بود؛ یا تجارت ترجیحی با اندونزی برای ۱۶ سال کنار گذاشته شده بود که بار دیگر آن را فعال کردیم. از سوی دیگر تجارت آزاد با کشورهای شرق اروپا و آفریقا نیز در دستور کار قرار دارد که برخی از آنها به توافقاتی رسیده است و تعدادی هنوز در مرحله مذاکره قرار دارد. مادر طول این مدت شاهد آن بودیم که مسئولان هند از رئیس‌جمهور ما خواستند بار دیگر تجارت ترجیحی با ایران از سر گرفته شود. مادر حال حاضر پنج موافقتنامه ترجیحی یا آزادانه‌ای کرده‌ایم و برای دستیابی به اهداف دیگر تلاش می‌کنیم. مبحث دیگری که دولت سیزدهم در بخش اقدامات کوتاه‌مدت دنبال کرد، تسهیل برگشت ارز صادراتی و حمایت صادرکنندگان در این حوزه بود. متأسفانه دولت گذشته موانع متعددی بر سر راه تجار و فعالان اقتصادی گذاشته بود. نکته دیگری که با جدیت در دولت سیزدهم دنبال و خوشبختانه محقق شد، واردات در برابر صادرات برای کلیه گروه‌های کالایی منهای مواد پتروشیمی، فلزات و فولادی (این گروه یارانه دولتی دریافت می‌کنند) بود.

دولت سیزدهم در راستای اصلاح زیرساخت‌ها که زمان‌بر است چه فعالیت‌هایی انجام داده است؟

در اولین گام؛ برای توسعه صادرات، کشورها اولویت‌بندی، هدف‌گذاری و دسته‌بندی شده‌اند، با هدف اینکه تا افاق ۱۴۰۴ همکاری‌های تجاری و واقع‌بینانه دیده شود. همچنین در حال احصا و مشخص کردن گروه‌های کالایی هستیم که کشورهای هدف صادراتی به آن نیاز دارند. صادرات کالاهای مورد حمایت دولت در قالب‌هایی همچون برگزاری نمایشگاه‌های منظم و هدایت شده، اعزام هیأت‌های تجاری در آن گروه کالایی، فروش به صورت عمده‌فروشی، فروش به صورت خرده‌فروشی و... قرار خواهند گرفت. نکته دیگر پشتیبانی از لجستیک، برقراری خطوط منظم دریایی و ایجاد خطوط مستقیم دریایی با کشورهای است که هم‌اکنون از این امکانات برخوردار نیستیم. متأسفانه کالاهای کشورهای حاشیه خزر می‌رود و سپس ری اکسپورت می‌شود، لذا با ایجاد خطوط جدید می‌توان مانع از چنین اتفاقی شد. اکنون به قطر و عمان خط دریایی مستقیم داریم. مسیر دریای خزر در دولت سیزدهم تقویت و تجهیز شده است. اکنون در حال کار کردن روی خط دریایی منظم و مستقیم با قاره آفریقا و جنوب شرق آسیا هستیم. البته تمرکز ما فقط روی کشتی‌های جمهوری اسلامی ایران نیست بلکه تقویت و پشتیبانی لاین‌های بخش خصوصی هم از سوی سازمان توسعه تجارت مورد توجه قرار گرفته است. تقویت ناوگان ریلی (لکوموتیو، واگن) هم با همکاری وزارت راه و شهرسازی در حال پیگیری است. از سوی دیگر چند هزار کانتینر یخچالی کم داریم که سال‌ها به آن توجه نشده بود. حال آیین‌نامه‌ای مصوب شده تا در کوتاه‌مدت بتوانیم کمبود کشور را از طریق تولید داخل و واردات تأمین کنیم. در این مسیر تمام بخش‌ها و دستگاه‌ها همراهی لازم را دارند.

اکثر تجار و فعالان اقتصادی عمده چالش خود را در حوزه بانکی می‌دانند؛ برای حل مشکلات این حوزه چه اقداماتی صورت گرفته است؟

در حوزه‌ای که تجار فعالیت می‌کنند، دو چالش عمده بانکی داریم. یکی نقل و انتقال ارز است که با کمک بانک مرکزی غیر از مسیر مستقیم ارتباطی کانال‌های پولی مشترک و مبادلات دادن مبادلات پولی دو جانبه بین ایران و روسیه، بین ایران و چین و برخی از کشورهای بانک مرکزی در حال دنبال کردن است با کمک برخی از بانک‌های تجاری حساب‌های تجاری بین بانک‌های کشورهای هدف و بانک‌های ایران ایجاد کردیم لذا هم می‌توانند ارز آن را با ریال جابه‌جا کنند و هم ساز کاری تعریف شده است که از این کشورها به کشورهای دیگر ارز منتقل شود. برای مثال حدود ۳،۴ بانک ایرانی با بانک‌های روسیه ارتباط مستقیم دارند و می‌توانند

عملکرد یکساله مبادلات تجاری

عملکرد یکساله مبادلات تجاری ایران در دولت سیزدهم و مقایسه با مدت مشابه سال قبل



مبادلات تجاری ایران در شش ماه اول سال ۱۴۰۱ نسبت به زمان مشابه در سال قبل



مقایسه صادرات غیر نفتی سال ۱۴۰۰ به تفکیک بخش های عمده با مدت مشابه سال ۹۹



خیلی راحت روبل و ریال را جابه جا کنند. در کشورهای عمان، قطر، ازبکستان، عراق و... فرایندی تعریف شده است تا تجار از طریق بانک های تجاری ارز را با کمترین هزینه به کشورهای ترکیه، امارات و چین منتقل کنند. موضوع دیگر بحث تضامین و اطمینان خاطر است. خدمات دیگری که بانک ها می توانند بدهند، ال سی است که ما به خاطر تحریم از آن محروم هستیم، از این روش دیگر را فعال کردیم. بر این اساس صادرکننده ای که می خواهد کالایی را صادر کند، در کشور هدف خود به آن واردکننده اعتماد ندارد و نمی تواند به صورت اعتباری کالا را در اختیار بگذارد، به همین دلیل صندوق ضمانت صادرات با ۱۰ الی ۱۲ کشور هدف چون قطر، بلاروس، روسیه، صربستان، قزاقستان، عمان و... فعال شده است. بدین جهت قراردادهایی منعقد شده است تا بر اساس اعتبارسنجی که صندوق متناظر ضمانت از صادرات ما در کشورهای هدف از تجار عمانی و ازبکستانی انجام می دهد، بر اساس آن بیمه نامه برای تجار ایرانی صادر کند تا جایگزین ال سی شود. صدور خدمات فنی و مهندسی نیز به این شکل ضمانت می شود. اساساً یکی از اصلی ترین اولویت های ما در دوره جدید استفاده از ظرفیت هایی بود که کمتر به آن توجه می شد. مثلاً در حوزه خدمات فنی و مهندسی عملاً چند سال در جازده بودیم اما در حال حاضر این عدد به ۲.۳ میلیارد دلار در سال رسیده است. در کنار آن، استفاده از ظرفیت رمز ارزها از چند ماه قبل مطرح بود و با هماهنگی میان وزارت صمت و بانک مرکزی مقدمات آن فراهم شد. در این زمینه تأکید روی آن است که تنها استفاده از رمز ارزهایی که با مجوز دولت استخراج شده اند، امکان استفاده برای واردات را داشته باشند. در کنار آن اما بحث استفاده صادرکنندگان و واردکنندگان در فضای خارج از کشور برای نهایی کردن تجارت با استفاده از این رمز ارزها نیز پیگیری شد که البته نیاز به نهایی شدن سیستمی داشت که مورد تأیید بانک مرکزی باشد و امکان رصد و ثبت اطلاعات در آن فراهم شود. این سامانه نیز مراحل پایانی کار خود را طی می کند و امیدوارم ظرف هفته های آینده

رونمایی از آن نهایی شده و جزئیات بیشتری در اختیار فعالان اقتصادی قرار گیرد.
با توجه به توضیحاتی که ارائه کردید تا سال ۱۴۰۴ صادرات ۷۰ میلیارد دلاری حاصل می شود؟

ما برنامه ای جامع، واقع بینانه و درست تا سال ۱۴۰۴ تعریف کردیم و بر اساس آن مشخص است تا سال مورد هدف، روابط تجاری ایران با کشورهای هدف به چه عددی می رسد. این موضوع کاملاً بر مبنای توسعه نقشه راه تجاری کشور است. بدین جهت سهم تمام کشورها در بخش تجارت آمده است. بر این اساس سازمان توسعه تجارت در دولت سیزدهم یکی از اصلی ترین موضوعاتی که به آن توجه کرد، در نظر گرفتن اهداف بر اساس واقعیت ها بود. برای مثال در زمان تنظیم برنامه ششم توسعه اعلام شده بود تا پایان این برنامه، میزان صادرات ایران باید به ۱۲۰ میلیارد دلار در سال برسد که اساساً مشخص نیست این هدف به چه شکل و بر اساس چه واقعیتی در نظر گرفته شده بود. از سویی دیگر ما باید مسائلی مانند بحث های سیاسی یا مشکلات و محدودیت های مربوط به تحریم را در نظر می گرفتیم. از این رو اعلام کردیم تا پایان دولت سیزدهم یعنی سال ۱۴۰۴ میزان صادرات غیر نفتی ایران به ۷۰ میلیارد دلار خواهد رسید که برنامه ریزی در این زمینه آغاز شده است و رشد مداوم صادرات در ماه های گذشته این موضوع را تأیید می کند. البته تلاش سازمان توسعه تجارت بر این است که از

صادراتی کشور را افزایش داد.

ایران به کشورهای نوظهور و جدید، صادرات داشته؛ چگونه دولت سیزدهم به این موفقیت دست پیدا کرده است؟

یکی از موضوعاتی که در دولت سیزدهم پیگیری شد و نتیجه بخش هم بود، صادرات به کشورهای جدید و مستقل قاره آفریقا بود. صادرات ایران به کشورهای نیجریه ۱۰۰ درصد، موزامبیک ۲ هزار درصد و آفریقای جنوبی ۳۰۰ درصد، افزایش داشته است. این اتفاق مهمی است که دولت سیزدهم رقم زد. در کنار حضور در بازارهای جدید، توانستیم اعداد صادراتی کشور را به کشورهایی که از قبل هم صادرات داشتیم، افزایش دهیم به گونه‌ای که صادرات ایران به عمان در سال گذشته ۷۰ درصد و در ۶ ماهه ابتدای سال جاری ۹۳ درصد افزایش داشته است. این امر نشان می‌دهد یک سری از بازارها هستند که حتی با وجود تحریم‌ها می‌توانیم صادرات به آنها داشته باشیم لذا نگرانی بابت تحریم اشتباه است. اگر سرمایه‌گذاری در این بازارها را افزایش دهیم به طور قطع ثمربخش خواهد بود. این در حالی است که برخی از کشورهای اروپایی و غربی که دولت گذشته به دنبال برجام بود تا به واسطه آن صادرات به این کشورها داشته باشد، خیلی امیدبخش و نتیجه بخش نیست و عملاً در آن کشورها آنقدر رقیب وجود دارد که نمی‌توان برای حضور طولانی مدت به آن بازار دل بست و سهم گرفت. متأسفانه نگاه دولت گذشته این بود که صادرات کالاهای ایرانی تنها به کشورهای غربی باشد و همین امر سبب شد صادرات کشور زمین بخورد، اما ما چنین نگاهی نداریم. با حضور و سرمایه‌گذاری در بازارهای جدید، می‌توان صادرات کشور را افزایش داد و این برای اقتصاد ایران حرکت رو به جلویی است. از سویی در بازارهای جدید رقابت کمتر است. این بازارها جذاب و بکر است و اقتصاد ایران مکمل اقتصاد کشورهای جدید صادراتی است. تعامل با این کشورها بسیار راحت‌تر است چراکه از این طریق می‌توان مواد اولیه تولید را هم تأمین کرد. تمرکز بر این بازارها از هر منظری برای کشور منفعت همه‌جانبه و کلان دارد.

برای اینکه حضور ایران در بازارهای بین‌المللی پررنگ شود چه برنامه تحولی تعریف شده است؟

از اصلی‌ترین اصلاحات ما حضور در نمایشگاه‌های بین‌المللی است. در این زمینه محدودیتی در نظر نگرفتیم اما برای ادارات کل این مسئولیت در نظر گرفته شده که در طول سال چند نمایشگاه را به شکل هدفمند انتخاب کنند و پس از برگزاری یا حضور در آن مشخص کنند چه نتیجه‌ای برای اقتصاد ایران در این چهار چوب به وجود آمده است. یکی دیگر از کارهایی که در دستور کار قرار دارد، افزایش تعداد رایزنان اقتصادی و تجاری



عدد صادراتی ۷۰ میلیارد دلار هم عبور کنیم. همچنین نکته مهم در مسیر یادشده این است که بتوانیم از صادرات مواد نیمه‌خام به سمت کالاهایی که ارزش افزوده بیشتری دارند، حرکت کنیم. یعنی باید سعی کنیم کالاهای صنعتی و کالاهایی که پیچیدگی بیشتری دارند را به کشورهای هدف صادر کنیم. بنابراین روی برخی از کالاها چون دارو، تجهیزات پزشکی، قطعات ماشین‌آلات، قطعات لوازم خانگی، پلیمر و... تمرکز کردیم تا با صادرات آنها، این نوع کالاها را افزایش دهیم. اگر وزن کالاهای صادر شده در ۶ ماهه سال جاری مورد بررسی قرار گیرد، متوجه می‌شوید از وزن برخی از کالاها کم شده ولی ارزش افزوده آن بیشتر شده است. زمانی می‌توانیم صادرات پایدار داشته باشیم که محصولات صادراتی به مصرف‌کننده نهایی نزدیک‌تر باشد. نکته مهم دیگر در راستای افزایش صادرات این است که تولید کشور اصلاح شود؛ ما اکنون مازاد مصرف را صادر می‌کنیم. متأسفانه تولید برای صادرات نداریم و همواره تولیدات گرفتار و درگیر تنظیم بازار، عوارض، کمبود در بازار و... است. همین موضوع باعث شده مشکلات مختلفی مانند ممنوعیت یا محدودیت‌های موقت و طولانی مدت صادراتی، وضع عوارض یا فراهم نکردن مقدمات لازم برای صادرات مشکل‌آفرین شود. ما همین امسال در کشور مازاد تولید داریم اما با وجود این با توجه به قانون بودجه، عوارض صادراتی برای این محصول در نظر گرفته شده که عملاً تغییر آن ممکن نیست و ما باید این نگاه را در کشور تغییر دهیم تا بتوانیم به اهداف کلان دست یابیم. اگر تولید با هدف صادرات باشد، می‌توان به توسعه صادرات دست یافت. اگر می‌خواهیم کالایی را صادر کنیم باید خطوط تولید با محصول پایدار را با توجه به استانداردهای کشورهای هدف تعریف و متناسب‌سازی کنیم. این موضوع با همراهی وزارت صمت در حال پیگیری است. خوشبختانه با تغییر ساختاری که در وزارت صمت شکل گرفته، ارتباط مستقیم و مستمری بین اداره‌های منطقه‌ای با دفاتر تخصصی وزارت صمت ایجاد شده است. با کار تیمی شکل گرفته می‌توان اعداد



تحریم‌ها چقدر بر تجارت کشور اثر گذاشته است؟

عملکرد ما طی یک سال فعالیت دولت سیزدهم نشان داد در فضای بین‌الملل و تجارت بین‌الملل، تحریم بیش از ۲۰ درصد اثر گذار نیست. ۸۰ درصد مشکلات مربوط به داخل است. مسأله خود تحریمی، چالش‌ها و موانعی که وجود دارد، بر صادرات کشور اثر گذاشته است که اگر این موارد حل شود، در حوزه بین‌الملل غیر از مسائل مالی و لجستیک که قابل حل است و اکنون هم در حال انجام است، مسأله خاصی وجود ندارد. سال گذشته ۱۰۲ میلیارد دلار تجارت غیر نفتی و ۲۰ میلیارد دلار صادرات نفتی و میعانات نفتی داشتیم بر این اساس، ۱۲۲ میلیارد دلار تجارت با وجود سخت‌ترین شرایط تحریمی داشتیم. بنابراین تمام مشکلات تحریمی قابل حل است و آن بخشی سخت است که مربوط به رفع موانع داخلی است. بخشنامه‌های متعدد، قوانین و دستورالعمل‌های متضاد که از دولت‌های گذشته به ارث رسیده از چالش‌های جدی است. دولت سیزدهم در تلاش است این مشکلات را برطرف کند.

اغتشاشات اخیر فضایی ایجاد کرده است که گویا سرمایه‌گذاری و فعالیت تجاری در ایران ریسک بالایی دارد. در این خصوص چه دیدگاهی دارید؟

یکی از نقاط قوت دولت سیزدهم فعال کردن دیپلماسی اقتصادی و تجاری بود. عضویت در همکاری‌های شانگهای، فعالیت گسترده در اوراسیا، رفت و آمدهای سیاسی و ایجاد انگیزه برای تجار و فعالان اقتصادی داخلی و خارجی، بخشی از کارهایی است که در این مدت انجام شد. با توجه به سیگنال‌های مثبتی که ایجاد شد هفته‌ای نبود که چند هیأت اقتصادی وارد ایران نشوند. حضور متناوب، پرتراфик و فعالانه هیأت‌های خارجی و حضور پررنگ ایران در بازار سایر کشورها، سبب شد برخی از کشورهای متخاصم با توطئه بخواهند نگاه سرمایه‌گذاران و فعالان اقتصادی خارج از کشور را نسبت به ایران تغییر دهند. دشمن از دیدن فضای ایجاد شده در ایران احساس خطر کرد و سعی نمود فضای ایران را با ایجاد اغتشاشات بدون امنیت نشان دهد و هیأت‌های اقتصادی را تحت تأثیر بگذارد که البته در برخی از موارد هم موفق شده است. دشمن از پیشرفت‌های اقتصادی و تجاری ایران هراس دارد. دشمن نمی‌خواست دولت سیزدهم و فعالیت‌هایی که انجام می‌دهد منجر به پیوند کسب و کار جهانی، ارتباط تجاری و صنعتی و رونق تولید و تجارت شود و از این رو هر اتفاقی هم که افتاد آن را چند برابر منعکس کرد. طی سال‌های گذشته تمام فعالیت‌های اقتصادی معطل برجام بود و حال تا غربی‌ها دیدند ایران در حال پیشرفت است، کاری کردند جو ایران به هم بریزد. امیدواریم بزودی تمام مشکلات حل شود و ایران شاهد سرمایه‌گذاران و تجار خارجی در کشور و حضور تجار و سرمایه‌گذاران ایرانی در خارج از مرزهای ایران باشد. / ایران

ایران در نقاط مختلف جهان است. وقتی ما کار خود را آغاز کردیم تعداد این رایزن‌ها فقط ۶ نفر بود اما این عدد در حال حاضر به ۱۴ نفر رسیده است و تلاش می‌کنیم تا پایان امسال به ۲۰ نفر برسیم. در انتخاب رایزن تلاش شده اولویت‌ها بر اساس کشور مقصد در نظر گرفته شود. مثلاً شاید نیاز باشد تنها برای چین سه رایزن اقتصادی در نظر بگیریم. در این مدت برای نخستین بار چهار نفر برای آفریقا در نظر گرفته شده که دو نفر از آنها اعزام شده‌اند و دو فرد دیگر بزودی اعزام خواهند شد. از سوی دیگر به رایزن‌ها اجازه دادیم برای پیشبرد هدف‌هایشان کارمند محلی استخدام کنند تا دستیابی به اهداف راحت‌تر شود. یکی دیگر از اقدامات ما در این حوزه، فعال کردن مراکز تجاری با کمک بخش خصوصی بوده است. در این مراکز نه دولت حضور رسمی دارد و نه هزینه‌ای پرداخت می‌کند اما تلاش شده با استفاده از امکانات سفارتخانه‌ها و تسهیل در مسائلی مانند گمرک، به بخش خصوصی این فرصت داده شود تا خودش مذاکرات را با حمایت دولت در کشورهای خارجی پیگیری کند. البته این مراکز در فواصل چند ماهه رصد می‌شوند و در صورتی که در چهارچوب اهداف کار نکنند، فعالیت‌شان متوقف خواهد شد اما استفاده از ظرفیت آنها در کشورهای مانند روسیه، قطر، امارات و بسیاری از دیگر کشورها در دستور کار قرار دارد.



شکاف واردات و صادرات به ۳ میلیارد دلار رسید

تشدید ناترازی تجارت ایران

نیست، بنابراین تورم جهانی سایه سنگین خود را بر تجارت خارجی ایران انداخته است. مقاصد و مبادی تجارت ایران در این گزارش نسبت به آمار نیمه نخست سال جاری تفاوتی ندارند و ارقام صادراتی و وارداتی کشور نیز تغییری نداشته‌اند؛ در واقع بخش قابل توجهی از تجارت ایران همچنان با همین تعداد معدود کشورها انجام می‌شود.

تجارت هفت ماهه ایران

آمار تجارت ۷ ماهه ایران در حالی منتشر شد که بر اساس آن حجم مبادلات تجاری کشور در ۷ ماه سال جاری ۸۱ میلیون و ۳۰ هزار تن و به ارزش ۶۰ میلیارد و ۱۳۳ میلیون دلار بوده است. در این مدت ۶۱ میلیون و ۲۸۳ هزار تن کالا به ارزش ۲۸ میلیارد و ۴۰۶ میلیون دلار صادر شده است که به لحاظ ارزش ۱/۶

جدیدترین آمار تجارت ایران منتشر شد. این آمار نشان می‌دهد شکاف بین صادرات و واردات افزایش داشته و به بیش از ۳ میلیارد دلار رسیده است. این تراز منفی از ابتدای امسال در آمار تجمیعی ماهانه بی سابقه بوده؛ تراز تجاری از ابتدای سال تا سه ماه منتهی به خرداد مثبت بود. اما در چهار ماه به صفر رسید و در پنج ماه و شش ماه، واردات از صادرات سبقت گرفت. حال، ناترازی تجاری در هفت ماه رشد یافته است. همچنین در آمار جدید، ارزش صادرات و واردات با افزایش و وزن آنها با کاهش روبه‌رو بوده است که نشان از اثرگذاری تورم جهانی بر تجارت ایران دارد.

آمار تجارت خارجی ۷ ماهه کشور از سوی گمرک اعلام شد. تراز تجاری در بازه زمانی هفت ماهه منتهی به مهرماه امسال منفی تر شد که نشان‌دهنده عمیق‌تر شدن شکاف بین صادرات و واردات است. شکاف بیش از ۳ میلیارد دلاری صادرات و واردات، رکورد جدیدی را در تراز تجاری از ابتدای سال تا انتهای مهرماه ثبت کرده است. همچنین بررسی‌ها نشان می‌دهد در نخستین ماه پاییز ۱۴۰۱ نیز واردات از صادرات سبقت گرفت. در هفت ماهه سال جاری در خصوص کالاهای صادر شده از نظر ارزشی شاهد رشد بوده‌ایم، اما وزن این کالاها کاهش یافته است. این موضوع می‌تواند از دو منظر قابل بررسی باشد. نخست اینکه ممکن است کالاهای با ارزش افزوده بیشتر صادر شده باشد که با توجه به سبد تقریباً ثابت کالاهای صادراتی ایران، این موضوع بعید به نظر می‌رسد، اما سوی دیگر نیز به تورم جهانی باز می‌گردد که همین موضوع می‌تواند در صادرات ارزشی کالاهای ایرانی تاثیرگذار باشد؛ در واقع افزایش ارزشی صادرات در این بازه زمانی متاثر از تورم جهانی است و کاهش وزنی، به معنای صادرات کالاهای کمتر است. واردات نیز از قاعده مستثنی

تجارت کالایی ایران (میلیون تن - میلیارد دلار)



بدون نفت خام

منبع داده‌ها: گمرک ایران و محاسبات کارشناسی

۵ درصد افزایش و از حیث وزن ۱۸/۲ درصد کاهش نسبت به مدت مشابه سال گذشته را نشان می‌دهد. آمار گمرک نشان می‌دهد در هفت ماهه سال ۱۴۰۰، واردات ایران ارزشی معادل ۲۷ میلیارد و ۷۰۰ میلیون دلار داشته و صادراتی به ارزش ۲۷ میلیارد و ۱۰۰ میلیون دلار ثبت شده بود. این اعداد نشان می‌دهد تراز تجاری ۶۰۰ میلیون دلار منفی بوده است که حکایت از شکاف کمتری نسبت به هفت ماهه سال جاری دارد.

در هفت ماهه منتهی به مهرماه امسال، ۱۹ میلیون و ۷۴۷ هزار تن کالا به ارزش ۳۱ میلیارد و ۷۲۷ میلیون دلار وارد کشور شده که از نظر وزنی و ارزشی به ترتیب ۷/۱۵ درصد کاهش و ۴/۱۴ درصد افزایش داشته است.

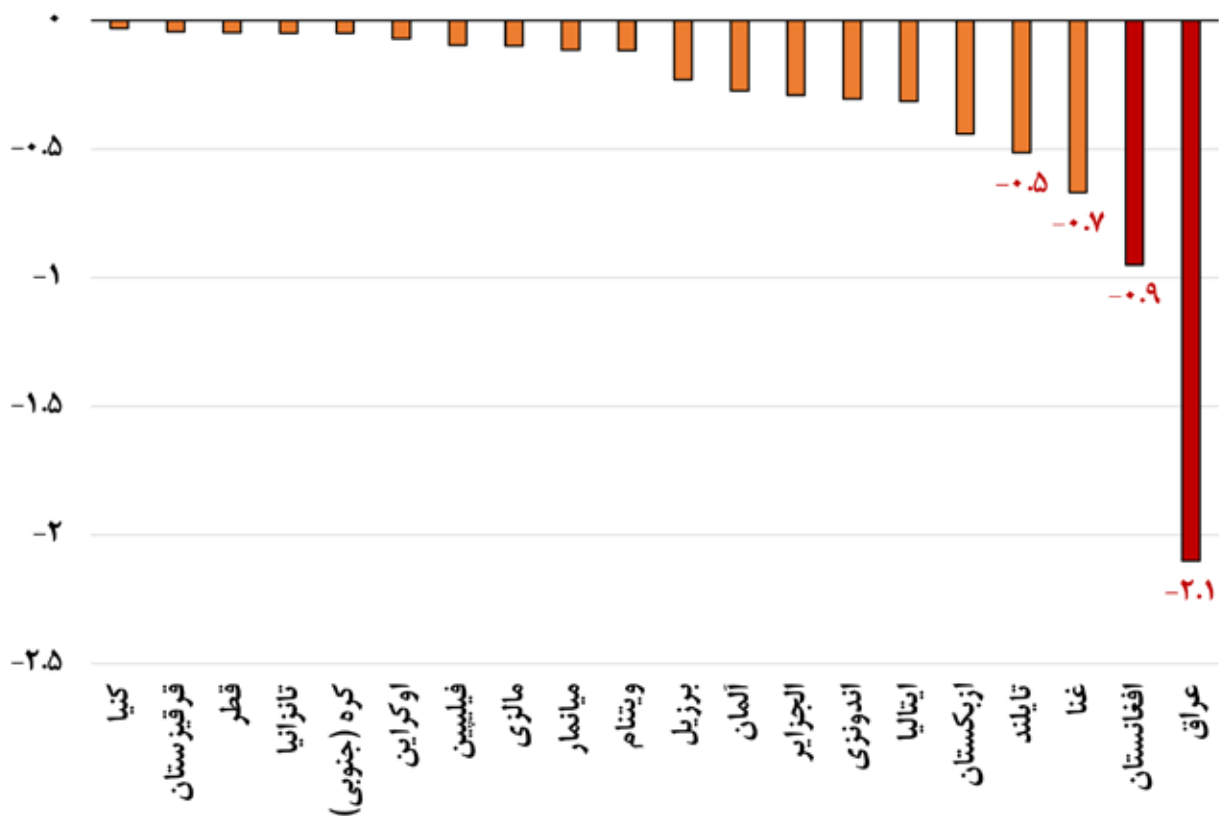
اما تراز تجاری برای سومین دوره متوالی در سال جاری منفی است و به بیشترین میزان از زمان آغاز این روند رسیده است. بر اساس آمار گمرک تراز تجاری ۷ ماهه

کشور ۳ میلیارد و ۳۲۱ میلیون دلار منفی و به نفع واردات است. روند منفی شدن تراز تجاری به مرور و از ابتدای سال آغاز شد. در سه ماهه نخست تراز تجاری مثبت بود، در آمار چهار ماهه به صفر رسید و اکنون این سومین گزارش دوره‌ای تجارت خارجی است که تراز تجاری ایران در آن منفی اعلام می‌شود. بر اساس آمار گمرک تراز تجارت فروردین ۸۷۵ میلیون دلار مثبت بود، در آمار دو ماهه به مثبت ۴۰۱ میلیون دلار رسید و تراز تجاری ۳ ماهه مثبت ۶۰۵ میلیون دلار بود. سپس با صفر شدن فاصله صادرات و واردات در آمار چهار ماهه، تراز در ادوار بعد رو به منفی شدن گذاشت و تراز پنج ماهه تجارت ایران منفی شد. این روند در آمار ۶ ماهه نیز ادامه یافت و تراز تجاری کشور به منفی یک میلیارد و ۳۹ میلیون دلار رسید. اکنون آخرین آمار گمرک درباره تجارت ۷ ماهه نشان می‌دهد که این روند نزولی متوقف نشده و حتی رو به منفی تر شدن رفته است.

تجارت در ماه هفتم

ارزیابی‌های آمار تجارت خارجی گمرک در ماه هفتم بیانگر آن است که ۴ میلیارد و ۱۵۵ میلیون دلار صادرات در مهرماه انجام گرفته و واردات به رقم ۵ میلیارد و ۶۹۷ میلیون دلار رسیده است. این آمار نشان می‌دهد که تراز تجاری ماهانه نیز به میزان یک میلیارد و ۵۴۱ میلیون دلار منفی است. حجم تجارت در این ماه به ۹ میلیارد و ۷۵۶ میلیون دلار رسیده است. در مهرماه سال گذشته ۱۵ میلیون و ۱۸۷ هزار تن کالا به ارزش ۵ میلیارد و ۲۶۸ میلیون دلار به کشورهای مقصد صادر شده بود. این عدد در مهرماه سال ۹۹ معادل ۱۹ میلیون و ۱۵۲ هزار تن کالا به ارزش ۴ میلیارد و ۸۶۵ میلیون دلار بود. همچنین در مهرماه سال گذشته ۴ میلیون و ۳۶۷ هزار تن کالا به ارزش ۴ میلیارد و ۶۱۸ میلیون دلار به کشور وارد شد. این رقم

بیشت مقصد با بیشترین مشارکت منفی در رشد ۱۳.۳ درصدی ارزش صادرات طی نیمه نخست ۱۴۰۱ - واحد درصد



منبع داده‌ها: گمرک ایران و محاسبات کارشناسی

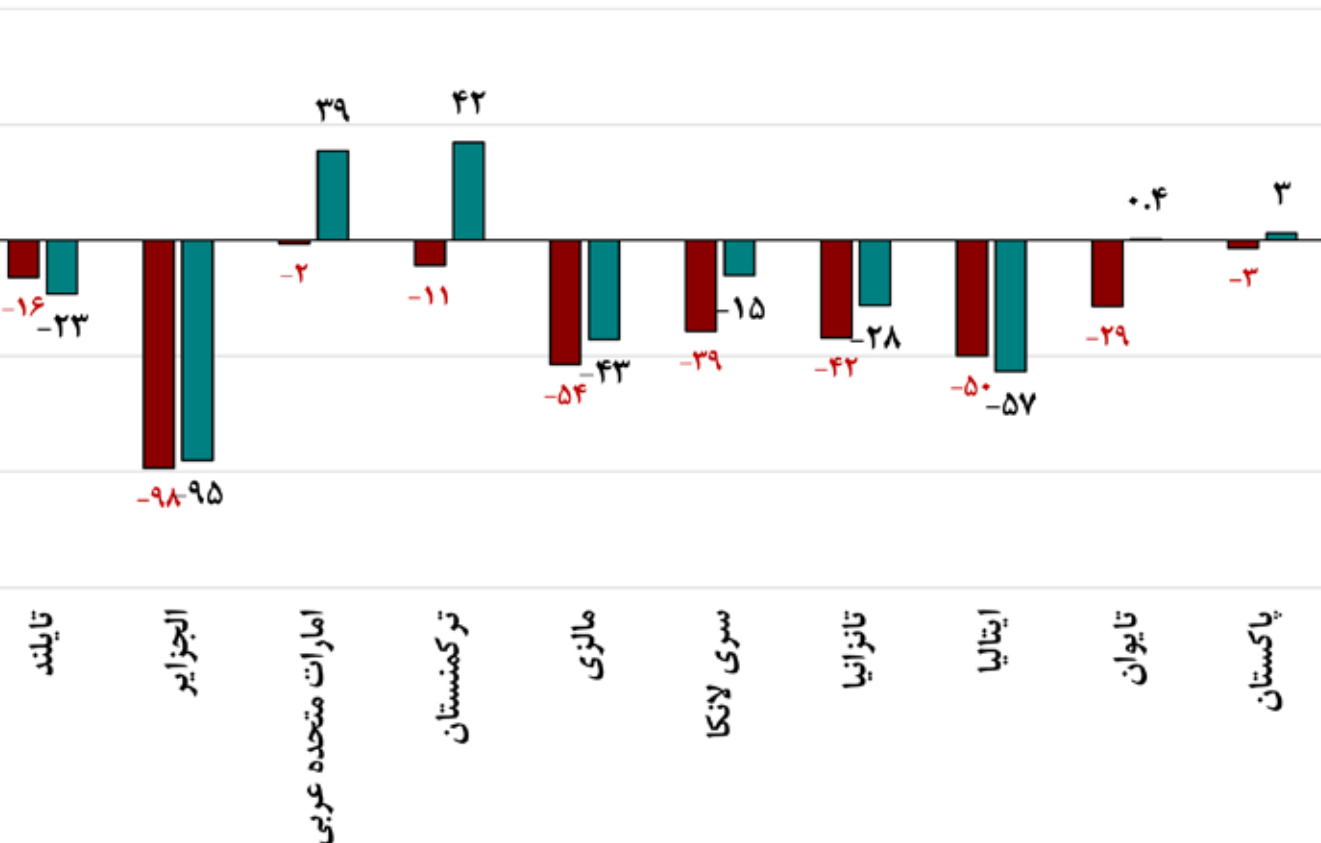
در سال ۹۹ معادل ۲ میلیون و ۶۶۵ هزار تن به ارزش ۳ میلیارد و ۱۱۲ میلیون دلار ثبت شده است. تراز تجاری این ماه در سال گذشته ۶۵۰ میلیون دلار به نفع صادرات بود. در عین حال آمار مهرماه امسال نسبت به شهریورماه نشان از افزایش صادرات دارد، به گونه‌ای که از ۳ میلیارد و ۳۲۷ میلیون دلار به ۴ میلیارد و ۱۵۵ میلیون دلار رسیده است، اما تراز مهرماه به سمت منفی تر شدن رفته است. واردات در شهریورماه ۴ میلیارد و ۳۶۶ میلیون دلار بود. در ماه شهریور تراز تجاری منفی یک میلیارد و ۳۹ میلیون دلار ثبت شده است. رشد ارزشی حجم تجارت ایران، از جمله افزایش ۵/۶ درصدی سهم صادرات نیز با توجه به افزایش قیمت عمده اقلام صادراتی ایران که عمدتاً مشتقات نفتی، گازی، پتروشیمی و میعانات هستند را نمی‌توان نشانه تغییر مثبت تعبیر کرد. سایر کالاهای صادراتی ایران نیز طبیعتاً با افزایش تورم جهانی ارزش بالاتری یافته‌اند. کاهش

مبادی و مقاصد تجارت

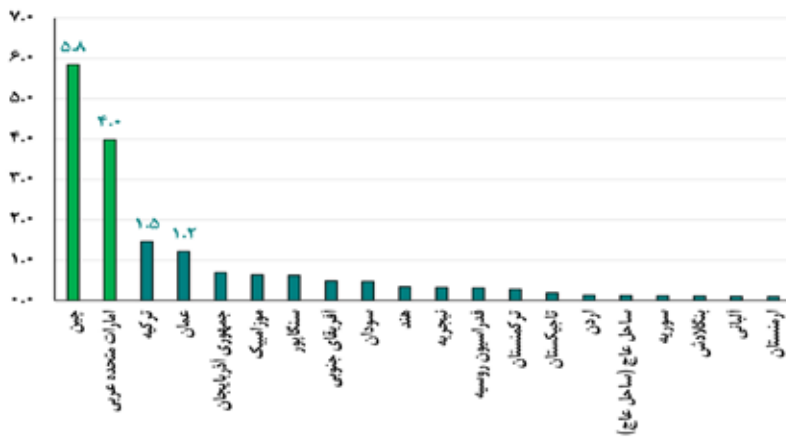
اقلام صادراتی ایران به روال معمول عمدتاً مشتقات و فرآورده‌های نفتی هستند. بنا بر اعلام گمرک پرویان مایع شده، متانول، بوتان مایع شده، پلی اتیلن گرید فیلم، قیر نفت، گاز طبیعی مایع شده، اوره، سایر اوره، شمش از آهن و فولاد غیر ممزوج و سایر روغن‌های سبک و فرآورده‌ها به جز بنزین ۱۰ اقلیم اول کالاهای صادراتی در هفت ماهه بودند که ۳۷/۹ درصد از وزن و ۴۱/۹ درصد از ارزش کل صادرات کشور در این مدت را به خود اختصاص دادند. ۵ کشور عمده مقصد صادرات کالاهای ایرانی کشورهای چین، عراق، امارات متحده عربی، ترکیه و هند بوده‌اند که به ترتیب ۹ میلیارد و ۱۸۱ میلیون دلار، ۴ میلیارد و ۲۹ میلیون دلار، ۳ میلیارد و ۴۷۶ میلیون دلار، ۳ میلیارد و ۸۱ میلیون دلار و یک میلیارد و ۹۸ میلیون دلار به ۵ کشور فوق‌الذکر اختصاص داشت. سیدمرتضا عمادی، سخنگوی گمرک ضمن اعلام

در سال ۹۹ معادل ۲ میلیون و ۶۶۵ هزار تن به ارزش ۳ میلیارد و ۱۱۲ میلیون دلار ثبت شده است. تراز تجاری این ماه در سال گذشته ۶۵۰ میلیون دلار به نفع صادرات بود. در عین حال آمار مهرماه امسال نسبت به شهریورماه نشان از افزایش صادرات دارد، به گونه‌ای که از ۳ میلیارد و ۳۲۷ میلیون دلار به ۴ میلیارد و ۱۵۵ میلیون دلار رسیده است، اما تراز مهرماه به سمت منفی تر شدن رفته است. واردات در شهریورماه ۴ میلیارد و ۳۶۶ میلیون دلار بود. در ماه شهریور تراز تجاری منفی یک میلیارد و ۳۹ میلیون دلار ثبت شده است. رشد ارزشی حجم تجارت ایران، از جمله افزایش ۵/۶ درصدی سهم صادرات نیز با توجه به افزایش قیمت عمده اقلام صادراتی ایران که عمدتاً مشتقات نفتی، گازی، پتروشیمی و میعانات هستند را نمی‌توان نشانه تغییر مثبت تعبیر کرد. سایر کالاهای صادراتی ایران نیز طبیعتاً با افزایش تورم جهانی ارزش بالاتری یافته‌اند. کاهش

بیشت مقصد با بیشترین مشارکت در افت ۱۲.۶ درصدی مقدار صادرات



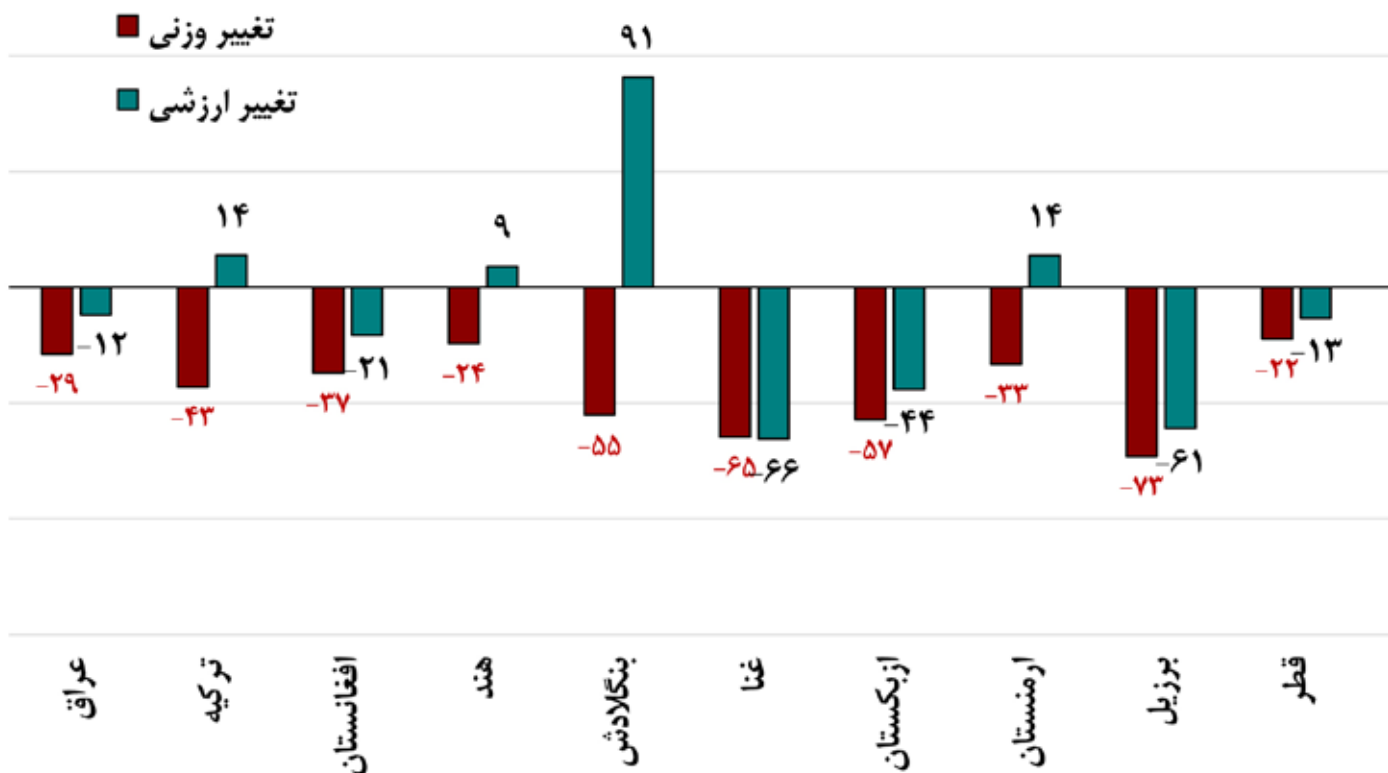
بیشت مقصد با بیشترین مشارکت مثبت در افزایش ۱۳.۳ درصدی ارزش صادرات طی نیمه نخست ۱۴۰۱ - واحد درصد



از آلمان وارد کشور شد. همچنین ۶۲/۳ درصد از وزن و ۷۴/۴ درصد از ارزش کل واردات مربوط به واردات از این ۵ کشور بوده است.

آمار تجارت خارجی کشور، گفته است: ۳/۷۰ درصد از وزن و ۷۳/۴ درصد از ارزش کل کالاهای صادراتی به ۵ کشور فوق اختصاص داشته است. عمادی درباره اقلام عمده وارداتی در ۷ ماهه امسال نیز افزود: اقلام عمده کالاهای وارداتی در این مدت شامل ذرت دامی، برنج، گندم، دانه سویا، گوشی تلفن همراه، روغن دانه آفتاب گردان و گلرنگ، تراکتورهای جاده‌ای، سایر تلفن‌های هوشمند و شکر تصفیه نشده بوده است. به گفته سخنگوی گمرک ایران ۵ کشور عمده مبدا کالاهای وارداتی به ایران شامل کشورهای امارات متحده عربی، چین، ترکیه، هند و آلمان بوده‌اند. عمادی اظهار کرد: در این مدت ۹ میلیارد و ۴۳۵ میلیون دلار کالا از امارات متحده عربی، ۸ میلیارد و ۲۸۴ میلیون دلار از چین، ۳ میلیارد و ۲۱۸ میلیون دلار از ترکیه، یک میلیارد و ۶۹۵ میلیون دلار از هند و ۹۹۱ میلیون دلار

ات طی نیمه نخست ۱۴۰۱ در مقایسه با مدت مشابه سال قبل، درصد





تحلیل بازار کار در تابستان ۱۴۰۱

حسین کوه‌زاد

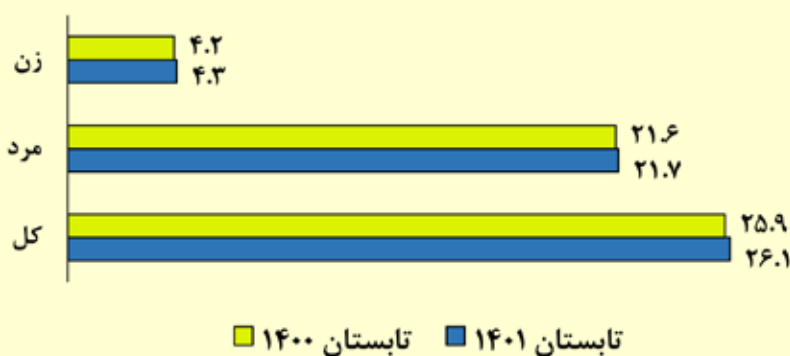
پس از تجدیدنظر همه‌جانبه مرکز آمار ایران در آمارگیری اشتغال و بیکاری، از سال ۱۳۸۴، آمارگیری نیروی کار به طور فصلی باروش نمونه‌گیری چرخشی و باهدف دستیابی به شاخص‌های فصلی و سالانه نیروی کار و تغییرات آن در سطح کل کشور و استان‌ها اجرا شد. از مهم‌ترین مزیت‌های این نوع نمونه‌گیری دسترسی به آمارهای جریان نیروی کار و امکان تحلیل‌های جدید است. آمارهای جریان، همه آمارهای ورودی و خروجی نیروی کار و تغییر وضعیت نیروی کار افراد بین دو دوره ارائه می‌کند. بر اساس این آمارها، احتمال‌های انتقال، تغییر اشتغال، شغل‌های ایجاد شده و شغل‌های از بین رفته قابل محاسبه است. آگاهی از تغییرات نیروی کار در سطح فردی که بیانگر پویایی بازار کار است برای سیاست‌گذاران و ناظران اجرای برنامه‌های اقتصادی بسیار مهم است، زیرا بعد از اجرایی شدن یک راهبرد اشتغالزایی، بررسی عملکرد آن ضروری است. بدین منظور، طی یک دوره در نظر گرفته شده، اندازه و ویژگی‌های جمعیتی افرادی که اشتغال خود را از دست داده‌اند، اندازه و ویژگی‌های جمعیتی افرادی که کار پیدا کرده‌اند و اندازه و ویژگی‌های جمعیتی افرادی که وضعیت نیروی کار آنها طی زمان در نظر گرفته شده، تغییر کرده است، امری بسیار مهم و قابل بررسی به شمار می‌آید.

تحلیل حاضر آمارهای جریان از تابستان ۱۴۰۰ به تابستان ۱۴۰۱ را بررسی خواهد کرد. در تحلیل حاضر آمارهای جریان بر حسب جنسیت، مناطق جغرافیایی، وضع فعالیت اقتصادی و بخش‌های عمده فعالیت اقتصادی، بخش و اشتغال رسمی و غیررسمی ارائه شده است.

جزئیات آمارهای جریان نیروی کار

یکی از متداول‌ترین رویکردها برای بررسی آمارهای جریان، ساخت ماتریس انتقال (جدول ۱) است. به کمک ماتریس انتقال می‌توان افراد را به دو قسمت تقسیم کرد. افرادی که در دو فصل وضعیت داده‌اند و افرادی که در دو فصل وضعیت یکسان داشته‌اند. افرادی که در دو فصل تغییر وضعیت داده‌اند، جابه‌جایی نیروی کار را تشکیل می‌دهند؛ و معیار سنجش میزان جابه‌جایی نیروی کار، درصد تعداد این افراد

نمودار ۱. جمعیت فعال به تفکیک زن و مرد (میلیون نفر)



جدول ۱. مقایسه مشارکت اقتصادی، بیکاری و اشتغال جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر کل کشور و استان تهران (درصد)

شرح	نرخ مشارکت اقتصادی		نرخ بیکاری		نسبت اشتغال	
	تهران	کل کشور	تهران	کل کشور	تهران	کل کشور
تابستان ۱۴۰۱	۴۰.۳	۴۱	۷.۲	۸.۹	۳۷.۴	۳۷.۳
تابستان ۱۴۰۰	۴۱.۵	۴۱.۱	۸.۹	۹.۶	۳۷.۹	۳۷.۲

بیشترین جابه‌جایی شاغلان از بخش‌های کشاورزی و صنعت به بخش خدمات بوده است

نسبت به کل جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر است و معیار سنجش میزان پایداری نیروی کار، مکمل میزان جابه‌جایی یعنی یک منهای میزان جابه‌جایی است که عبارت است از درصد افرادی که در دو فصل وضع فعالیت یکسان داشته‌اند. در تحلیل صورت گرفته مقادیر (جدول ۱) با استفاده از وزن‌های فصل دوم برای نمونه‌های مشترک برآورد شده است.

کاهش جمعیت بیکار در تابستان ۱۴۰۱

در تابستان ۱۴۰۰، از جمعیت در سن کار مشترک در فصل تابستان ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱، معادل ۳۷٫۳ درصد شاغل، ۳٫۸ درصد بیکار و ۵۸٫۹ درصد غیرفعال بوده‌اند که وضع فعالیت این افراد در تابستان ۱۴۰۱ به ترتیب ۳۷٫۴، ۲۳٫۴، ۵۹٫۲ درصد شاغل، بیکار و غیرفعال بوده‌اند. بنابراین بیشترین کاهش در جمعیت بیکار و بیشترین افزایش در جمعیت غیرفعال مشاهده می‌شود. همچنین جمعیت بیکار در تابستان ۱۴۰۱ به میزان ۰٫۴ درصد کاهش یافته است. در واقع این کاهش نرخ بیکاری مربوط به جابه‌جایی بیکاران در تابستان ۱۴۰۰ به وضعیت غیرفعال در تابستان ۱۴۰۱ است.

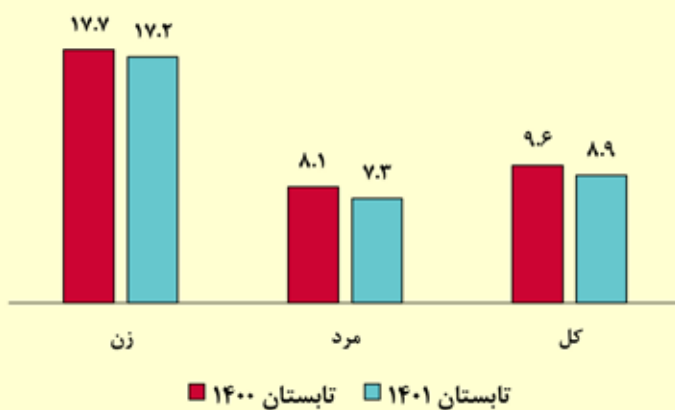
وضعیت فعال ۴۹٫۴ درصد مردان

وضع فعالیت غیرفعال مرد و زن با مقدار ۹۱٫۴ درصد از تابستان ۱۴۰۰ به تابستان ۱۴۰۱ دارای بیشترین میزان پایداری در وضع فعالیت است. ولی برای مردان، وضع فعالیت شاغل با میزان ۹۰٫۰ درصد و برای زنان وضع فعالیت غیرفعال با میزان ۹۵٫۱ درصد دارای بیشترین ماندگاری در وضع فعالیت است. کمترین ثبات در وضع فعالیت نیز مربوط به بیکاران با مقدار ۳۴٫۰ درصد است. این میزان برای مردان ۳۲٫۳ درصد و برای زنان ۳۷٫۳ درصد است. البته لازم به ذکر است برای مردان ۴۹٫۴ درصد از بیکاران تابستان ۱۴۰۰ در تابستان ۱۴۰۱ تبدیل وضع فعالیت به شاغل داشته‌اند و ۱۸٫۲ درصد به غیرفعال

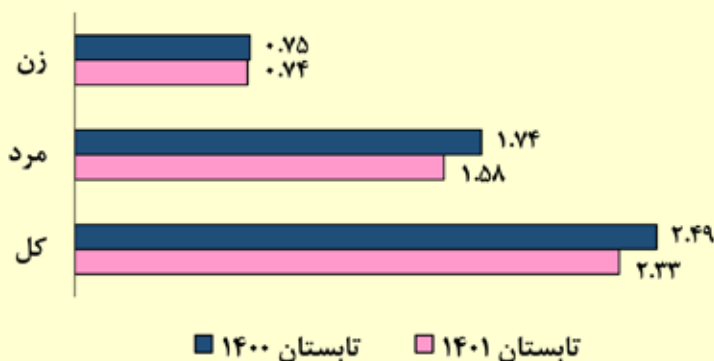
نمودار ۲. نرخ مشارکت اقتصادی به تفکیک مرد و زن (درصد)



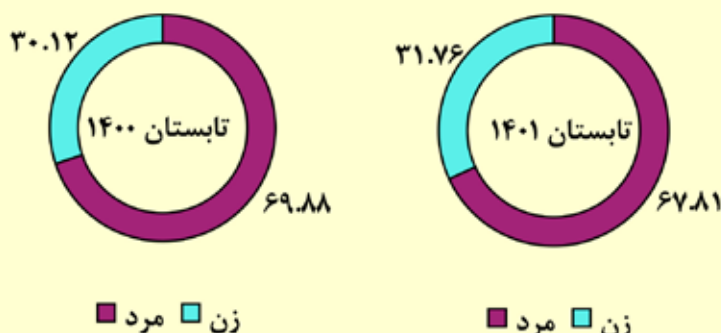
نمودار ۳. نرخ بیکاری به تفکیک زنان و مردان (درصد)



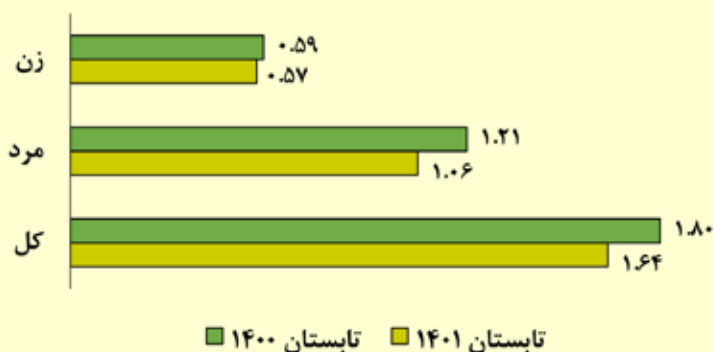
نمودار ۴. تعداد بیکاران به تفکیک زن و مرد (میلیون نفر)



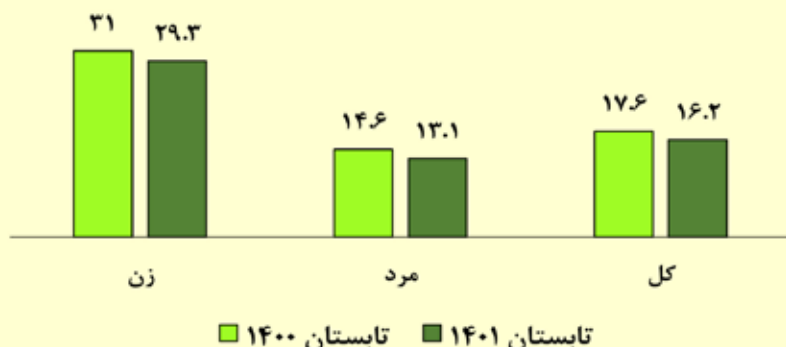
نمودار ۵. سهم زنان و مردان از کل بیکاران طی تابستان ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ (درصد)



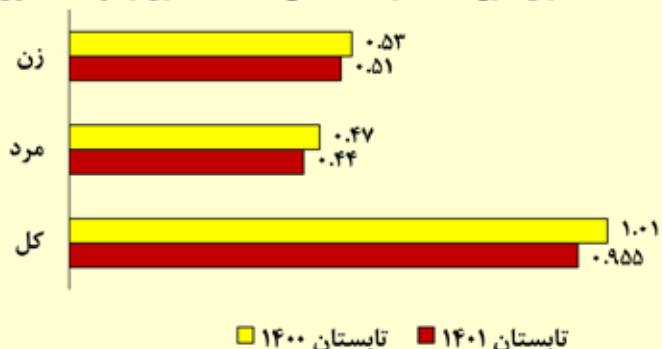
نمودار ۶. تعداد بیکاران جوان ۱۸ الی ۳۵ ساله به تفکیک زن و مرد (میلیون نفر)



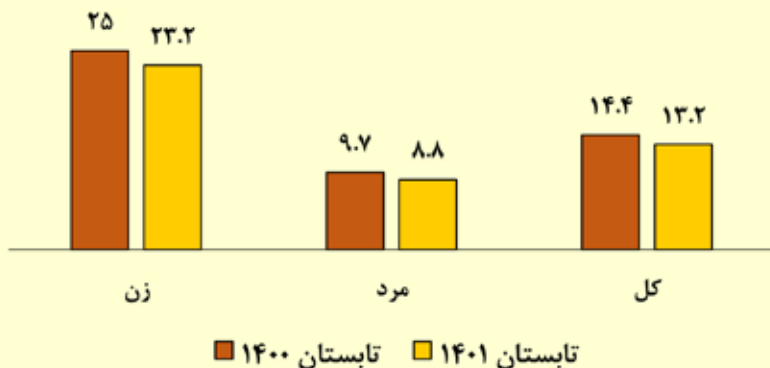
نمودار ۷. نرخ بیکاری جوانان ۱۸ الی ۳۵ ساله به تفکیک زن و مرد (درصد)



نمودار ۸. تعداد بیکاران فارغ التحصیل دانشگاهی به تفکیک زن و مرد (میلیون نفر)



نمودار ۹. نرخ بیکاری فارغ التحصیلان دانشگاهی به تفکیک زن و مرد (درصد)



به ترتیب برابر ۳۶،۴،۳،۷، ۵۹،۹ درصد شاغل، بیکار و غیر فعال بوده است. این مقادیر برای نقاط روستایی در تابستان ۱۴۰۰ به ترتیب برابر ۴۰،۹، ۲،۶، ۵۶،۴ درصد و در تابستان ۱۴۰۱ برابر ۴۰،۴، ۲،۶، ۵۷،۰ درصد بوده است.

با توجه به مقادیر (جدول ۲) جمعیت غیر فعال نقاط شهری و روستایی به ترتیب با مقادیر

تبدیل وضع فعالیت داده‌اند. اما برای زنان ۱۳،۰ درصد جمعیت بیکار به شاغل و ۴۹،۷ درصد به غیر فعال تبدیل وضع فعالیت داشته‌اند.

بیشترین درصد جابه‌جایی در وضع فعالیت با میزان ۳۷،۵ درصد، مربوط به وضع فعالیت بیکار به شاغل از تابستان ۱۴۰۰ به تابستان ۱۴۰۱ است. در مردان تغییر وضع فعالیت از بیکار به شاغل با مقدار ۴۹،۴ درصد و در زنان تغییر وضع فعالیت از بیکار به غیر فعال با مقدار ۴۹،۵ درصد بیشترین درصد تغییرات در وضع فعالیت است. بنابراین همان‌طور که انتظار می‌رود بیشترین تغییرات در وضع فعالیت مربوط به بیکاران است و بیکاری بی‌ثبات‌ترین وضع فعالیت است.

کمترین تغییر در اشتغال زنان

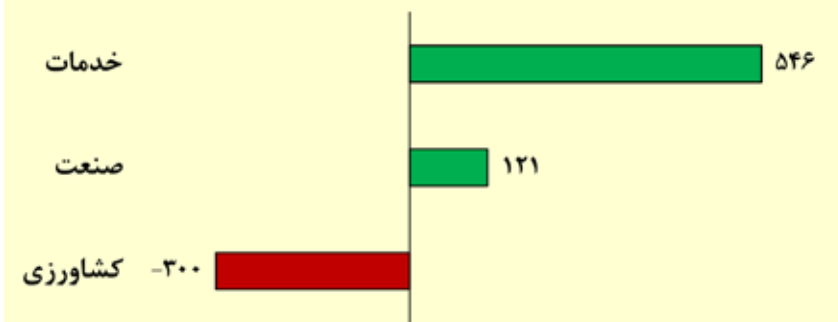
کمترین میزان انتقال در وضع فعالیت مربوط به انتقال از وضع فعالیت غیر فعال به بیکار با میزان ۱،۸ درصد است. در زنان نیز کمترین مقدار تغییر در وضع فعالیت مربوط به تغییر از وضع فعالیت غیر فعال به بیکار با میزان ۱،۲ درصد است. ولی در مردان کمترین میزان تغییر در وضع فعالیت مربوط به انتقال از وضع فعالیت شاغل به بیکار با میزان ۲،۹ درصد است.

برای جمعیت ۱۴ ساله در تابستان ۱۴۰۰ که در تابستان ۱۴۰۱ به جمعیت در سن کار اضافه شده‌اند سطری جداگانه در نظر گرفته شده است. با توجه به اینکه اکثر جمعیت در این سن راندانش آموزان تشکیل می‌دهند، همان‌طور که انتظار می‌رود ۹۶،۱ درصد از این جمعیت به جمعیت غیر فعال، ۳،۶ درصد به جمعیت شاغل و ۰،۳ درصد به جمعیت بیکار اضافه شده‌اند. این مقادیر به ترتیب در مردان برابر ۹۳،۶، ۰،۶، ۰،۴ درصد و در زنان ۹۹،۰، ۰،۱ و ۰،۹ درصد است.

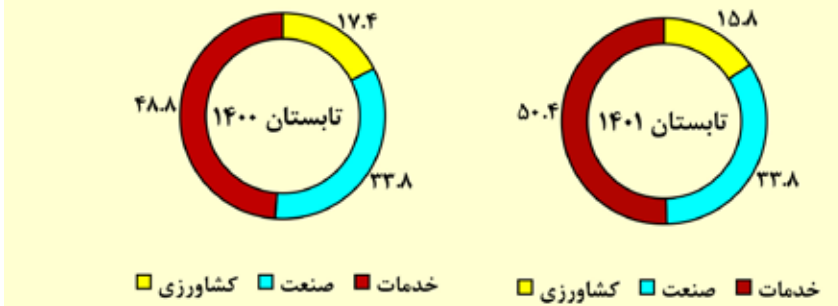
کاهش آمار وضعیت غیر فعال

در تابستان ۱۴۰۰ و برای جمعیت نقاط شهری در سن کار مشترک در فصل تابستان ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱، ۳۶،۲ درصد شاغل، ۴،۱ درصد بیکار و ۵۹،۶ درصد غیر فعال بوده‌اند. که وضع فعالیت این افراد در تابستان ۱۴۰۱

نمودار ۱۰. اشتغال ایجاد شده در بخش‌های اقتصادی در تابستان ۱۴۰۱ نسبت به تابستان ۱۴۰۰ (هزار نفر)



نمودار ۱۱. اشتغال کل کشور به تفکیک بخش‌های اقتصادی در تابستان ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ (درصد)



افراد ۱۵ ساله و بیشتر نشان می‌دهد که ۸,۹ درصد از جمعیت فعال (شاغل و بیکار)، بیکار بوده‌اند. بررسی روند تغییرات نرخ بیکاری حاکی از آن است که این شاخص، نسبت به فصل مشابه در سال قبل (تابستان ۱۴۰۰)، ۰,۷ درصد کاهش یافته است.

در تابستان ۱۴۰۱، به میزان ۴۱,۰ درصد جمعیت ۱۵ ساله و بیش‌تر از نظر اقتصادی فعال بوده‌اند، یعنی در گروه شاغلان یا بیکاران قرار گرفته‌اند. بررسی تغییرات نرخ مشارکت اقتصادی حاکی از آن است که این نرخ نسبت به فصل مشابه در سال قبل (تابستان ۱۴۰۰) ۰,۱ درصد کاهش یافته است.

جمعیت شاغلین ۱۵ ساله و بیشتر در این فصل ۲۳ میلیون و ۷۷۹ هزار نفر بوده که نسبت به فصل مشابه سال قبل ۳۷۴ هزار نفر افزایش داشته است. بررسی اشتغال در بخش‌های عمده اقتصادی نشان می‌دهد که در تابستان ۱۴۰۱، بخش خدمات با ۵۰,۴ درصد بیش‌ترین سهم اشتغال را به خود اختصاص داده است. در مراتب بعدی بخش‌های صنعت با ۳۳,۸ درصد و کشاورزی با ۱۵,۸ درصد قرار دارند.

نرخ بیکاری جوانان ۱۵ تا ۲۴ ساله حاکی از آن است که ۲۳,۰ درصد از فعالان این گروه سنی در تابستان ۱۴۰۱ بیکار بوده‌اند. بررسی تغییرات فصلی نرخ بیکاری این افراد نشان می‌دهد، این نرخ نسبت به فصل مشابه در سال قبل (تابستان ۱۴۰۰) ۲,۷ درصد کاهش یافته است.

بررسی نرخ بیکاری گروه سنی ۱۸ تا ۳۵ ساله نیز نشان می‌دهد که در تابستان ۱۴۰۱ معادل ۱۶,۲ درصد از جمعیت فعال این گروه سنی بیکار بوده‌اند. این در حالی است که تغییرات فصلی نرخ بیکاری این افراد نشان می‌دهد این نرخ نسبت به تابستان ۱۴۰۰، به میزان ۱,۴ درصد کاهش یافته است.

بررسی سهم جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر دارای اشتغال ناقص نشان می‌دهد که در تابستان ۱۴۰۱ معادل ۹,۲ درصد جمعیت شاغل، به دلایل اقتصادی (فصل غیر کاری، رکود کاری، پیدا نکردن کار با ساعت بیش‌تر و...) کم‌تر از ۴۴ ساعت در هفته کار کرده و آماده برای انجام کار اضافی بوده‌اند. این در حالی است که ۳۹,۶ درصد از شاغلین ۱۵ ساله و بیش‌تر، ۴۹ ساعت و

۹,۹۱ و ۸۹,۸ درصد از تابستان ۱۴۰۰ به تابستان ۱۴۰۱ دارای بیش‌ترین میزان پایداری در وضع فعالیت است. همچنین وضع فعالیت بیکار در نقاط شهری و روستایی به ترتیب با مقادیر ۳۴,۱ و ۳۳,۴ درصد، دارای کمترین مقدار ماندگاری وضع فعالیت بوده است.

بیشترین جابه‌جایی در نقاط شهری و روستایی مربوط به انتقال وضعیت از بیکار به شاغل به ترتیب با مقادیر ۳۵,۹ و ۴۵,۹ درصد بوده است. همچنین کمترین میزان تغییر وضع فعالیت در نقاط شهری و روستایی، مربوط به تغییر وضعیت از غیر فعال به بیکار به ترتیب برابر با مقادیر ۲,۰ و ۱,۲ درصد بوده است.

پیش‌نمایی بخش خدمات

در تابستان ۱۴۰۰، از شاغلان مشترک در فصل تابستان ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱، ۱۶,۵ درصد در بخش کشاورزی، ۳۳,۹ درصد در بخش صنعت و ۴۹,۶ درصد در بخش خدمات مشغول به فعالیت بوده‌اند. این مقادیر برای بخش‌های عمده فعالیت اقتصادی در تابستان ۱۴۰۱ به ترتیب برابر ۱۶,۲، ۳۲,۹ و ۵۰,۹ درصد برای شاغلان در بخش کشاورزی، صنعت و خدمات بوده است. بنابراین بیشترین جابه‌جایی شاغلان از بخش‌های کشاورزی و صنعت به بخش خدمات بوده است.

ماندگاری اشتغال در بخش خدمات با میزان ۹۱,۱ درصد دارای بالاترین مقدار است. اشتغال در بخش‌های کشاورزی و صنعت نیز به ترتیب با مقادیر ۸۴,۷ و ۸۲,۶ درصد در رتبه‌های بعدی قرار دارد. بیشترین درصد انتقال در بخش‌های عمده فعالیت اقتصادی مربوط به تغییر اشتغال در بخش صنعت به خدمات از تابستان ۱۴۰۰ به تابستان ۱۴۰۱ با میزان ۱۳,۲ درصد است. همچنین کمترین میزان انتقال مربوط به انتقال از بخش خدمات به کشاورزی با میزان ۱,۶ درصد بوده است.

آمار بیکاری و اشتغال

بر اساس گزارش مرکز آمار از نرخ بیکاری تابستان سال ۱۴۰۱، بررسی نرخ بیکاری



دستمزد قادر به اداره خانواده با یک دستمزد نیست، بلکه در ابعاد بزرگ تر جامع‌های که زنان را در فعالیت‌های اقتصادی نادیده بگیرد نمی‌تواند گام‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی را به صورت متوازن و به هنگام بردارد.

- در تابستان ۱۴۰۱، بخش عمده بیکاران با سهم حدود ۷۰ درصدی، در گروه سنی ۱۸ تا ۳۵ ساله قرار داشته است. نرخ بیکاری این گروه سنی حاکی از آن است که ۱۶,۲ درصد از جمعیت فعال ۱۸-۳۵ ساله بیکار بوده‌اند که با وجود کاهش ۱,۴ واحد درصدی در فصل دوم ۱۴۰۱ نسبت به فصل مشابه سال قبل، در مقایسه با نرخ بیکاری ۸,۹ درصدی کل، دورقمی و حدود ۷,۳ و ۱ واحد درصد نیز بیشتر است. این شاخص در بین زنان نسبت به مردان و در نقاط شهری نسبت به روستایی نیز در فصل مورد بررسی بیشتر بوده است. علل بالا بودن نرخ بیکاری جوانان در جامعه امروز به عوامل مختلفی بستگی دارد که نوسانات اقتصادی، عدم توزیع مناسب درآمد و امکانات، عدم جذب بهینه نیروی کار در مراکز تولیدی و صنعتی، عدم تناسب بین آهنگ رشد جمعیت و فرصت‌های شغلی، ضعف قوانین و مقررات، اتخاذ برخی سیاست‌های غلط و فقدان آموزش‌های متناسب با نیاز بازار کار از شاخص‌ترین عوامل به شمار می‌آید. در عین حال شناسایی و پایش دقیق وضعیت، و پتانسیل عرضه و تقاضای بازار کار می‌تواند به عنوان یکی از اقدامات اساسی از سوی دولت دنبال شود چرا که موفقیت در ایجاد شغل زمانی حاصل می‌شود که نیازهای بازار مصرف و کسب و کار به شکل مطلوبی شناسایی و مدیریت شود.

- بر اساس آمار و اطلاعات موجود، در تابستان ۱۴۰۱، میزان سهم اشتغال در بخش‌های صنعت و خدمات نسبت به مدت مشابه در سال ۱۴۰۰ با افزایش روبرو بوده و اما سهم اشتغال در بخش کشاورزی در مقایسه فصلی تابستان سال جاری نسبت به تابستان سال گذشته روند کاهشی داشته است. میتوان کاهش آمار اشتغال بخش کشاورزی را به دلایلی مانند کاهش بهره‌وری، افزایش خشکسالی و تغییرات اقلیمی، محدودیت دسترسی و یا استفاده غیر بهینه از منابع آبی و سایر نهاده‌های مورد نیاز تولیدات این بخش و افزایش مهاجرت به شهرها نسبت داد.

- با توجه به تأثیرات مربوط به گذار جمعیتی در ایران، برخی از تغییرات شاخص‌های مهم بازار کار نیز در همین ارتباط است. لذا نیاز است در سیاست‌گذاری‌ها به ساختار سنی جمعیت، ترکیب و تغییرات آن بیش از پیش توجه شود. توجه به فرصتی که با باز شدن پنجره جمعیتی و تغییرات آن در اختیار کشور گذاشته، بسیار حائز اهمیت است. در ایجاد اشتغال توجه به پنجره جنسیتی که به واسطه ورود جوانان و زنان به خصوص زنان تحصیل کرده در سنین کار و فعالیت ایجاد شده است، می‌تواند در جهت توسعه اقتصادی کشور مفید باشد.

منابع: مرکز آمار ایران، اتاق بازرگانی تهران، روزنامه ایران

جمع‌بندی

با توجه به وضعیت متغیرهای بازار کار در فصل تابستان ۱۴۰۱ در مقایسه با فصل مشابه سال قبل نکات زیر قابل توجه است:

- نرخ مشارکت اقتصادی کل کشور از ۴۱,۱ درصد در تابستان گذشته به ۴۱ درصد در تابستان ۱۴۰۱ رسیده است. بررسی روند تغییرات نرخ بیکاری کل کشور نشان می‌دهد که این شاخص، نسبت به تابستان ۱۴۰۰ به میزان ۰,۷ درصد کاهش یافته است. کاهش نرخ بیکاری هم می‌تواند به دلیل افزایش اشتغال و هم به دلیل کاهش نرخ مشارکت باشد. بر اساس آمار و اطلاعات در تابستان سال جاری نسبت به تابستان سال قبل، با وجود افزایش ۷۲۶ هزار نفری جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر، فقط ۲۱۱ هزار نفر به جمعیت فعال پیوسته‌اند و در مقابل ۵۱۵ هزار نفر به جمعیت غیرفعال (عدم تمایل به جستجوی کار به دلایلی مانند دلسردی از یافتن شغل مناسب یا ادامه تحصیل و سایر موارد) افزوده شده است. از طرفی آمار جمعیت فعال کشور نیز گویای افزایش ۳۷۳ هزار نفری تعداد شاغلان همراه با کاهش ۱۶۲ هزار نفری تعداد بیکاران نسبت به فصل مشابه سال قبل است. با توجه به اینکه در تابستان ۱۴۰۱ کاهش نرخ بیکاری همزمان با کاهش نرخ مشارکت اقتصادی رخ داده، نمی‌توان لزوماً حکم به بهبود وضعیت بازار کار و اشتغال در اقتصاد ایران داد.

- مطابق با آمارهای موجود، به موازات افزایش نرخ مشارکت زنان در تابستان ۱۴۰۱ نسبت به تابستان سال ۱۴۰۰، در همین بازه زمانی نرخ بیکاری زنان نیز کاهش یافته است، این امر نشان دهنده بهبود نسبی وضعیت اشتغال زنان در اقتصاد ایران است. اما توجه به این نکته نیز حائز اهمیت است که همواره طی سال‌ها به طور تقریبی نرخ بیکاری زنان ۲ برابر مردان بوده و مشارکت آنان در فعالیتهای اقتصادی به اندازه ظرفیت و پتانسیلشان نبوده است. شرایط کنونی جامعه ایران م‌بطلبد که مردان و زنان به صورت توأم و فعال در بازار کار حضور پررنگی داشته باشند، زیرا در ابعاد کوچک نه تنها خانواده به دلیل پایین بودن

تجارت ایران طی ۷ ماهه نخست سال ۱۴۰۱

رشد نسبت به مدت مشابه سال قبل

۲۸.۴ میلیارد دلار \uparrow ۵.۶٪
 ۶۱.۳ میلیون تن \downarrow ۱۸.۲٪



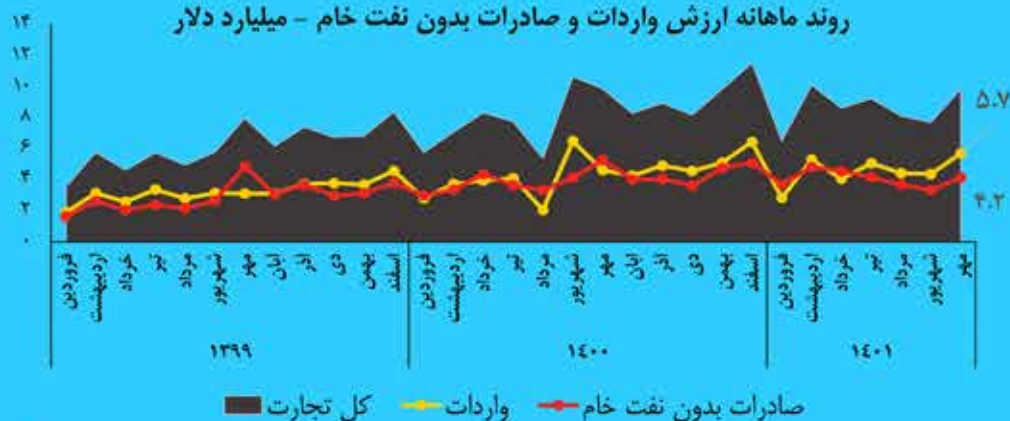
صادرات بدون نفت خام

رشد نسبت به مدت مشابه سال قبل

۳۱.۷ میلیارد دلار \uparrow ۱۴.۴٪
 ۱۹.۷ میلیون تن \downarrow ۱۵.۷٪

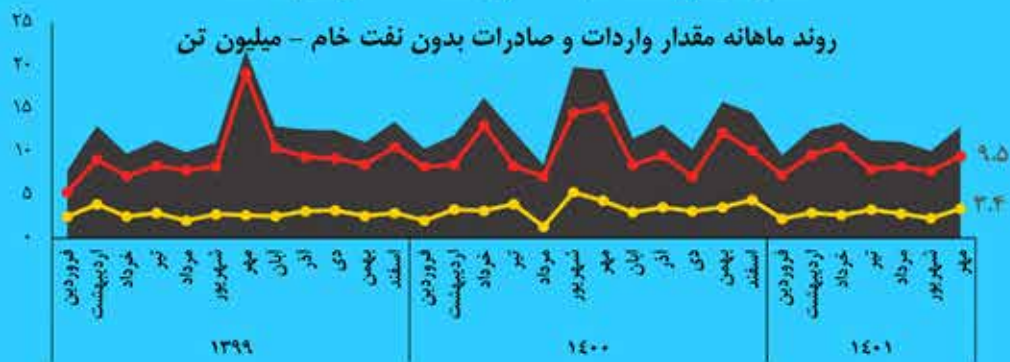
واردات

روند ماهانه ارزش واردات و صادرات بدون نفت خام - میلیارد دلار



افزایش ۳۰ درصدی ارزش واردات و افزایش ۲۵ درصدی ارزش صادرات نسبت به شهریور ۱۴۰۱

روند ماهانه مقدار واردات و صادرات بدون نفت خام - میلیون تن



افزایش ۵۲ درصدی مقدار وزنی واردات و افزایش ۲۳ درصدی مقدار وزنی صادرات نسبت به شهریور ۱۴۰۱

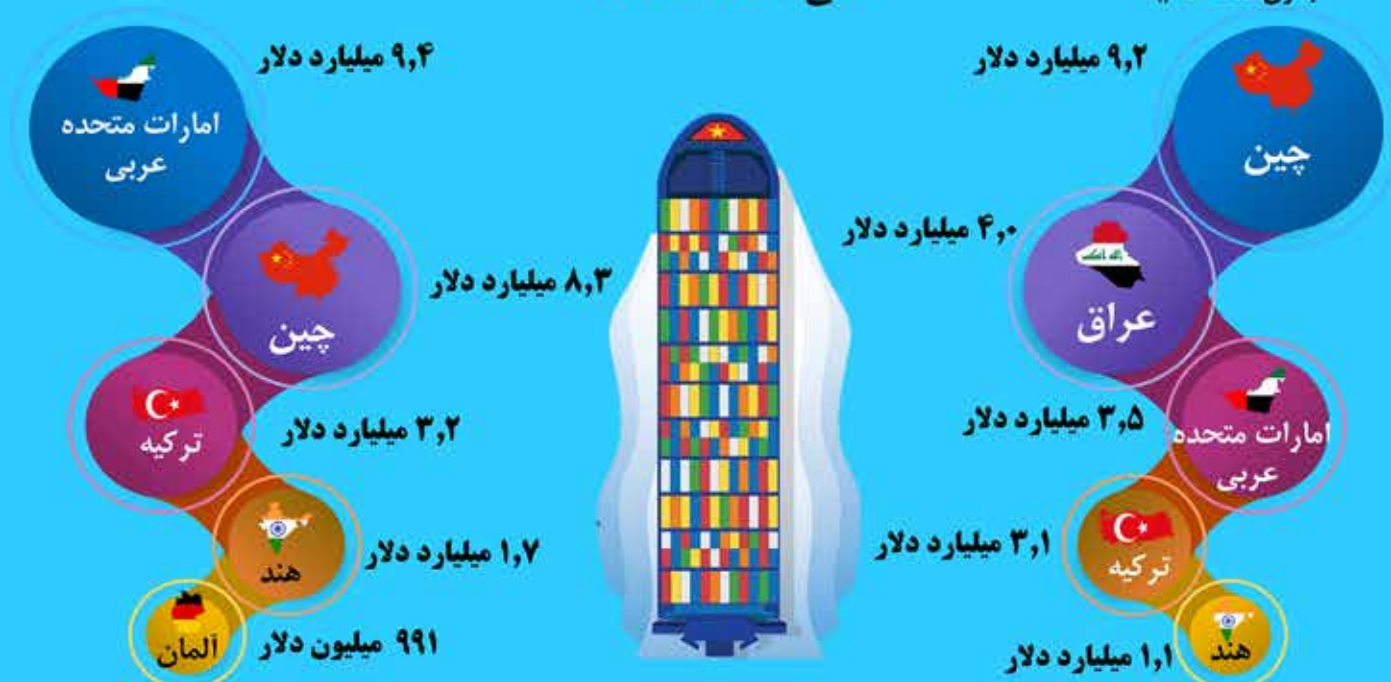
مبادی وارداتی

(سهم ۷۴ درصد از کل ارزش واردات)

شرکای عمده تجاری ایران طی ۷ ماهه ۱۴۰۱

مقاصد صادراتی

(سهم ۷۳ درصد از کل ارزش صادرات بدون نفت خام)





رشد ۲ درصدی سهم صنعت در اشتغال

امسال نسبت به مدت مشابه در سال گذشته بوده، همین مورد است. در این مدت، سهم بخش صنعت، به میزان چشمگیری با افزایش مواجه شده است. طوری که رشد ۲٫۱ درصدی را در این بازه زمانی تجربه کرده است. سهم صنعت در نیمه اول سال جاری، ۴۸٫۸ درصد بوده که در شش ماهه اول امسال این سهم به ۵۰٫۹ درصد افزایش یافته است.

در تابستان امسال نیز شاغلان بخش صنعت با رشد مواجه شدند. بر اساس آمارهای ارائه شده توسط مرکز آمار ایران، تعداد شاغلان بخش صنعت نیز در تابستان سال جاری ۸ میلیون و ۲۹ هزار نفر برآورد شده، این در حالی است که در فصل مشابه سال گذشته این تعداد ۷ میلیون و ۹۰۷ هزار نفر بوده است، بنابراین تعداد شاغلان در بخش صنعت در تابستان امسال نسبت به تابستان سال گذشته حدود ۱۲۱ هزار نفر افزایش داشته است. سهم بخش صنعت از کل تعداد شاغلان ایران نیز در تابستان ۱۴۰۱ حدود ۳۳٫۵ درصد به ثبت رسیده است.

البته در بخش شهرک‌ها و نواحی صنعتی ایجاد شده آمارها نشان می‌دهد تا پایان شهریورماه امسال ۹۹۸ هزار و ۵۹۵ نفر در واحدهایی که در شهرک‌ها و نواحی صنعتی به بهره‌برداری رسیدند، مشغول به کار بودند که نسبت به اشتغال ۹۶۱ هزار و ۱۷۴ نفر تا پایان سال قبل در این واحدها، حدود ۳۰۹ درصد افزایش داشته است.

از طرفی نتایج طرح پایش واحدهای صنعتی غیر فعال نشان می‌دهد که در بین کل واحدهای صنعتی، ۱۲ هزار و ۶۷ واحد راکد، شامل ۶۸۱۴ واحد در داخل شهرک‌ها و نواحی صنعتی و ۵ هزار و ۲۵۳ واحد در خارج از آنها وجود دارد که ۶۲ درصد آنها از طریق شیوه‌های فنی باز فعال‌سازی، امکان راه‌اندازی مجدد دارند و در صورت تحقق آن، بیش از ۱۶۷ هزار فرصت شغلی جدید ایجاد خواهد شد و سازمان صنایع کوچک نیز سالانه برای احیای تعدادی از این واحدها برنامه‌ریزی می‌کند.

سهم بخش خدمات با کاهش مواجه شده و از ۳۳٫۵ درصد به ۳۳٫۲ درصد رسیده است که در این مدت کاهش ۰٫۳ درصدی داشته است.

کشاورزی نیز با کاهش ۱٫۸ به ۱۵٫۹ رسیده است که نشان می‌دهد خشکسالی‌های پی‌درپی عامل اصلی در این افت اشتغال بوده است.

بررسی بازار شش ماهه کار در سال ۱۴۰۱ در مقایسه با شش ماهه بازار کار در سال ۱۴۰۰ نشان از افزایش ۱۳۸ هزار نفری جمعیت شاغل و کاهش نرخ بیکاری دارد. در این میان وضعیت اشتغال زنان بهبود یافته است.

بر پایه گزارش مرکز آمار ایران، نرخ بیکاری در شش ماهه نخست سال ۱۴۰۱ نسبت به مدت مشابه سال قبل به میزان ۰٫۱ درصد کاهش یافته است. این نرخ در شش ماهه سال ۱۴۰۰ برابر با ۳۷٫۴ درصد بوده است.

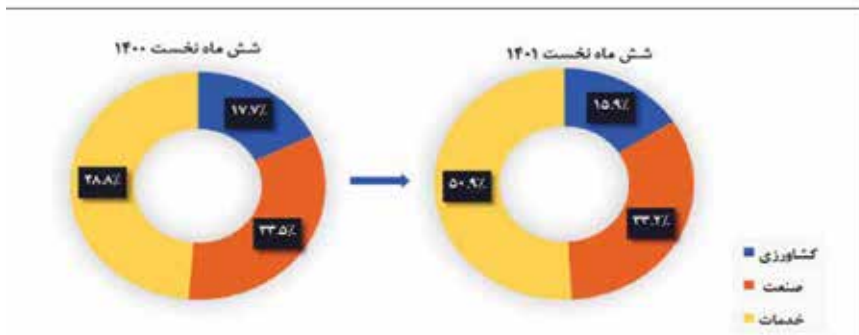
در همین مدت با وجود کاهش نسبت اشتغال به میزان ۰٫۲ درصد، جمعیت شاغل کشور ۱۳۸ هزار نفر افزایش یافته است. به عبارتی این تعداد اشتغال خالص بوده است. در این مدت جمعیت غیر فعال به میزان ۰٫۳ درصد افزایش داشته است. بدین معنی که نرخ مشارکت اقتصادی ۰٫۳ درصد کاهش داشته است. همچنین نسبت اشتغال ۰٫۲ درصد کاهش را تجربه کرده است.

افزایش سهم بخش صنعت در اشتغال

کشور

از آنجا که ۹۲ درصد صنعت کشور را صنایع کوچک تشکیل می‌دهند، رویکرد دولت مردمی سیزدهم در بخش صنعت و تولید، رونق بازار کار و احیای واحدهای تولیدی راکد است؛ این مهم به عنوان یکی از سرفصل‌های کاری دولت از ابتدای فعالیت خود در دستور کار قرار گرفته و تاکنون به نتایج خوبی نیز منتج شده است.

شاید یکی از دلایلی که باعث افزایش اشتغال در بخش صنعت در شش ماهه اول



رشد ۶/۱۸ درصدی سرمایه‌گذاری خارجی در ایران در سال ۲۰۲۱

سهم ایران از میزان سرمایه‌گذاری در جهان

سهم ایران از میزان سرمایه‌گذاری در جهان ۰,۰۹ درصد است. سهم ایران در سال ۲۰۲۰ برابر با ۰,۱۳ درصد و در سال ۲۰۱۹ برابر با ۰,۰۹ درصد بود. بر اساس این گزارش، ایران در سال ۲۰۲۱ (۱۴۰۰) در جایگاه هشتم کشورهای سرمایه‌پذیر جهان قرار دارد. با اینکه همیشه سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی کشورهای توسعه‌یافته از سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی کشورهای در حال توسعه بیشتر بوده است اما در سال ۲۰۲۰، این روند معکوس شد و در سال ۲۰۲۱ ادامه یافت. سهم کشورهای در حال توسعه از کل سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی انجام شده در جهان در سال ۲۰۲۱ نزدیک به ۵۲,۸۷ درصد برابر با ۸۳۶ میلیارد و ۵۷۱ میلیون دلار بوده است. این رقم در سال ۲۰۲۰ برابر با ۶۶,۳ درصد بود. کشورهای توسعه‌یافته ۷۴۵ میلیارد و ۷۳۹ میلیون دلار سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی جذب کردند که ۴۷,۱۲ درصد کل سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در جهان است. این رقم در سال ۲۰۲۰ برابر با ۳۱,۲ درصد بود. به نظر می‌رسد، آغاز شیوع کرونا در سال ۲۰۲۰ بر میزان جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی کشورهای توسعه‌یافته به شدت تأثیر گذاشته است و این روند همچنان ادامه دارد. بررسی میزان انباشت سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی طی دو دهه گذشته در جهان و منطقه و مقایسه وضعیت ایران نیز نشان می‌دهد وضعیت ایران از نظر میزان رشد جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی با کشورهای منطقه مناسب است به طوری که رشد انباشت سرمایه‌گذاری در سال ۲۰۱۰ نسبت به سال ۲۰۰۰ حدود ۱۱ برابر و در سال ۲۰۲۱ نسبت به ۲۰۱۰ حدود ۲ برابر شده است. در میان کشورهای منطقه، امارات متحده عربی چنین وضعیتی دارد و سایر کشورها نتوانسته‌اند در هر دو دوره چنین رکوردی به ثبت برسانند. با وجود این، میزان انباشت سرمایه‌گذاری ۶۰ میلیارد دلاری ایران در سال ۲۰۲۱ نسبت به عمده کشورهای منطقه بسیار پایین‌تر است و در این خصوص کشورهای امارات، عربستان، ترکیه و مصر با انباشت سرمایه بین ۱۲۰ تا ۲۶۰ میلیارد دلار پیش‌تازند.

چالش‌های سرمایه‌گذاری در ایران

مهم‌ترین چالش سرمایه‌گذاری در ایران ناشی از چالش‌های ساختاری اقتصاد ایران است. ریسک بالای اقتصادی کشور عمدتاً به دلیل تحریم‌های خارجی، عدم ثبات اقتصادی، عدم درک درست سرمایه‌گذاران از جایگاه اقتصادی ایران، موانع حقوقی و ضعف ناکارآمدی سیستم قضایی کشور در حمایت از سرمایه و سرمایه‌گذاری خارجی از جمله موانع عمده جذب سرمایه‌گذاری خارجی در ایران بر شمرده می‌شود.

بر اساس گزارش کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل، میزان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در ایران در سال ۲۰۲۱ به یک میلیارد و ۴۲۵ میلیون دلار رسید که با افزایش ۸۳ میلیون دلاری نسبت به سال قبل، حدود ۶,۱۸ درصد رشد داشته است. بر اساس گزارش سال ۲۰۲۲ آنکتاد (کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل) در خصوص وضعیت سرمایه‌گذاری خارجی جهان میزان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در ایران طی سال ۲۰۲۱ به ۱ میلیارد و ۴۲۵ میلیون دلار رسید که با افزایش ۸۳ میلیون دلاری نسبت به سال قبل، حدود ۶,۱۸ درصد افزایش داشته است. این در حالی است که سرمایه‌گذاری خارجی در ایران در سال‌های ۲۰۲۰ و ۲۰۱۹ و ۲۰۱۸ به ترتیب ۱۱ درصد، ۳۶,۴ درصد و ۳۰ درصد کاهش نشان می‌دهد. در مجموع روند سرمایه‌گذاری خارجی در ایران طی یک دهه گذشته نزولی بوده و به یک سوم تقلیل یافته است. این در حالی است که روند مزبور در مدت زمان یاد شده در بین کشورهای در حال توسعه با شیب ملایمی صعودی بوده است. به گزارش فارس، بر اساس گزارشی که مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی وزارت صنعت، معدن و تجارت منتشر کرده است، سال گذشته میلادی در جهان، ۱,۵۸۲ تریلیون دلار جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی انجام شده که نسبت به سال پیش از آن، ۶۱۹ میلیارد و ۱۷۱ میلیون دلار بیشتر است.

چشم انداز اقتصاد جهان از منظر صندوق بین المللی پول

صندوق بین المللی پول در اکتبر ۲۰۲۲ با انتشار تازه ترین گزارش ارزیابی خود از وضعیت اقتصادی جهان ضمن به روز آوری چشم انداز اقتصاد جهانی، پیش بینی قبلی خود از روند رشد اقتصاد جهان برای سال ۲۰۲۳ را در بحبوحه فشارهای ناشی از جنگ اوکراین، تورم و اوج گیری قیمت های انرژی و مواد غذایی، تعدیل و آن را کاهش داد. بنابر اهمیت موضوع در گزارش حاضر تلاش گردیده ضمن ارائه چشم اندازی از رشد اقتصادی، تورم و تجارت کالا و خدمات در جهان بر اساس آمار و اطلاعات صندوق بین المللی پول، مهم ترین خطرات و چالش های پیش روی دورنمای اقتصاد جهانی و معرفی سیاست هایی به منظور هدایت اقتصاد بین المللی به سمت رشد پایدار و فراگیر مورد بررسی قرار گیرد. ارائه تصویری روشن و کامل از وضعیت اقتصادی به عنوان ابزاری برای پیش بینی جهت های آینده و بعضاً جلوگیری از بحران های آتی می تواند سیاست گذران را در تشخیص اوضاع و احوال اقتصادی از نقطه نظر دوره های اقتصادی و پیش بینی دوره های آتی یاری دهد.

طی سه ماه اخیر، احیای اقتصاد جهانی را با تردیدهای جدی مواجه نموده است. صندوق بین المللی پول پیش بینی می کند که رشد اقتصاد جهانی در سال ۲۰۲۳ به ۷,۲ درصد در مقایسه با پیش بینی قبلی ۹,۲ درصدی انجام شده در ماه جولای ۲۰۲۲، کاهش می یابد. پیش بینی ها برای ۱۴۳ اقتصاد که ۹۲ درصد تولید ناخالصی داخلی جهان را تشکیل می دهد برای سال ۲۰۲۳ پایین تر از حد انتظار است. همچنین برآوردهای این نهاد بین المللی حاکی از ثابت ماندن نرخ رشد اقتصادی سال ۲۰۲۲ در نرخ ۲,۳ درصدی است. بر اساس آخرین اطلاعات موجود رشد اقتصادی در دو سال مذکور ضعیفترین شاخص رشد از سال ۲۰۰۱ را به جز بحران مالی سال ۲۰۰۸ و مرحله حاد همه گیری کووید-۱۹ خواهد داشت که نشان دهنده کندی قابل توجه سرعت رشد برای اقتصادهای بزرگ، همچون ایالات متحده آمریکا و منطقه یورو است.

برای اقتصادهای پیشرفته کاهش رشد اقتصادی از ۲,۵ درصد در سال ۲۰۲۱ به ۲,۲ درصد در سال ۲۰۲۲ و ۱,۱ درصد در سال ۲۰۲۳ پیش بینی شده است. رشد اقتصادی مورد انتظار برای ایالات متحده آمریکا، ۶,۱ درصد در سال ۲۰۲۲ و ۱ درصد در سال ۲۰۲۳ اعلام شده است. از ماه جولای تا اکتبر سال جاری، رشد اقتصادی کشور مزبور ۷,۰ واحد درصد کاهش یافته که منعکس کننده انقباض واقعی غیرمنتظره تولید ناخالص داخلی آن طی فصل دوم سال جاری است. کاهش در آمد قابل تصرف و تاثیر آن بر تقاضای مصرف کننده و تاثیر بالا بودن نرخهای بهره بر هزینه ها به ویژه هزینه های سرمایه گذاری در حوزه واحدهای مسکونی علت افت رشد اقتصادی آمریکا عنوان شده است. در منطقه یورو کاهش رشد اقتصادی کمتر از ایالات متحده آمریکا در سال ۲۰۲۲ است، اما انتظار می رود کندی رشد این منطقه در سال ۲۰۲۳ عمیقتر

اقتصاد جهانی در شرایط کنونی، درگیر چند بحران با اهمیت است. پس از شیوع ویروس کرونا، چندی است که بحران جنگ روسیه و اوکراین، تورم بالاتر از حد انتظار و تشدید شرایط سخت مالی، اقتصاد جهان را درگیر کرده است به نحوی که این شرایط به شدت بر چشم انداز اقتصاد جهانی نیز تاثیر گذار خواهد بود. بر همین اساس آینده اقتصاد جهانی به طور اساسی به هدایت سیاست های پولی جهت دستیابی به اهداف کمی از قبل تعیین شده در کوتاه مدت و بلندمدت، تداوم و روند جنگ در اوکراین و احتمال بروز اختلال در سمت عرضه اقتصاد از جمله اعمال سیاست کووید-۱۹ صفر در چین بستگی دارد. سهم فزایندهای از اقتصادهای جهان در معرض این تهدیدها قرار دارند و این مسئله ممکن است به کساد یا رکود اقتصادی برخی از آنها منجر شود. علائم اقتصادی مشاهده شده

جدول ۱. خلاصه چشم‌انداز اقتصاد جهان

درصد تغییرات در مقایسه با سال قبل

تغییرات در مقایسه با پیش‌بینی جولای ۲۰۲۲ (واحد درصد)		پیش‌بینی			
۲۰۲۳	۲۰۲۲	۲۰۲۳	۲۰۲۲	۲۰۲۱	
-۰.۲	۰.۰	۲.۷	۳.۲	۶.۰	تولید ناخالص داخلی اقتصاد جهان
-۰.۳	-۰.۱	۱.۱	۲.۴	۵.۲	اقتصادهای پیشرفته
۰.۰	-۰.۷	۱.۰	۱.۶	۵.۷	ایالات متحده آمریکا
-۰.۷	۰.۵	۰.۵	۳.۱	۵.۲	منطقه یورو
-۱.۱	۰.۳	-۰.۳	۱.۵	۲.۶	آلمان
-۰.۳	۰.۲	۰.۷	۲.۵	۶.۸	فرانسه
-۰.۹	۰.۲	-۰.۲	۳.۲	۶.۶	ایتالیا
-۰.۸	۰.۳	۱.۲	۲.۲	۵.۱	اسپانیا
-۰.۱	۰.۰	۱.۶	۱.۷	۱.۷	ژاپن
-۰.۲	۰.۴	۰.۳	۳.۶	۷.۴	انگلیس
-۰.۳	-۰.۱	۱.۵	۳.۲	۴.۵	کانادا
-۰.۴	-۰.۱	۲.۳	۲.۸	۵.۳	سایر اقتصادهای پیشرفته
-۰.۲	۰.۱	۳.۷	۳.۷	۶.۶	اقتصادهای در حال توسعه و بازار نوظهور
-۰.۱	-۰.۲	۴.۹	۴.۴	۷.۲	اقتصادهای در حال توسعه و نوظهور آسیا
-۰.۲	-۰.۱	۴.۴	۳.۲	۸.۱	چین
۰.۰	-۰.۶	۶.۱	۶.۸	۸.۷	هند
-۰.۲	۰.۰	۴.۹	۵.۳	۲.۴	گروه آسمانه (۵)
-۰.۳	۱.۴	۰.۶	۰.۰	۶.۸	اقتصادهای در حال توسعه و نوظهور اروپا
۱.۲	۲.۶	-۲.۳	-۲.۴	۴.۷	روسیه
-۰.۳	۰.۵	۱.۷	۳.۵	۶.۹	آمریکای لاتین و کارائیب
-۰.۱	۱.۱	۱.۰	۲.۸	۴.۶	برزیل
۰.۰	-۰.۳	۱.۳	۲.۱	۴.۸	مکزیک
۰.۱	۰.۲	۳.۶	۵.۰	۴.۵	خاورمیانه و آسیای مرکزی
۰.۰	۰.۰	۳.۷	۷.۶	۳.۲	عربستان سعودی
-۰.۳	-۰.۲	۳.۷	۳.۶	۴.۷	صحرای آفریقا
-۰.۲	-۰.۲	۳.۰	۳.۲	۳.۶	تجربه
-۰.۳	-۰.۲	۱.۱	۲.۱	۴.۹	آفریقای جنوبی
-۰.۳	۰.۰	۲.۱	۲.۹	۵.۸	رشد اقتصاد جهان بر اساس نرخ مبادله بازار
-۰.۹	۰.۴	۰.۷	۳.۲	۵.۴	اتحادیه اروپا
۰.۲	۰.۱	۳.۶	۵.۰	۴.۱	خاورمیانه و شمال آفریقا
-۰.۲	۰.۱	۰.۱	۳.۶	۶.۸	اقتصادهای با درآمد متوسط و بازار نوظهور
-۰.۳	-۰.۲	۴.۹	۴.۸	۴.۱	کشورهای در حال توسعه کم درآمد
-۰.۷	۰.۲	۲.۵	۴.۳	۱۰.۱	حجم تجارت جهانی (کالا و خدمات) واردات
-۰.۸	-۰.۲	۲.۰	۶.۰	۹.۵	اقتصادهای پیشرفته
-۰.۳	۱.۳	۳.۰	۲.۴	۱۱.۸	اقتصادهای در حال توسعه و بازار نوظهور
-۱.۰	-۰.۳	۲.۵	۴.۲	۸.۷	صادرات
-۰.۴	۰.۱	۲.۹	۳.۳	۱۱.۸	اقتصادهای پیشرفته
					اقتصادهای در حال توسعه و بازار نوظهور
					قیمت کالاهای اساسی
-۰.۶	-۱.۰	-۱.۲	۴۱.۲	۶۵.۹	نفت خام
-۵.۵۸	-۵.۷۱	۸۵.۵۲	۹۸.۱۹	۶۹.۴۲	میانگین بهای نفت خام (دلار در هر بشکه)
-۲.۷	-۲.۸	-۶.۲	۷.۳	۲۶.۳	سایر اقلام اساسی غیرسوخت
۰.۸	۰.۵	۶.۵	۸.۸	۴.۷	تورم جهان
۱.۱	۰.۶	۴.۴	۷.۲	۳.۱	اقتصادهای پیشرفته
۰.۸	۰.۴	۸.۱	۹.۹	۵.۹	اقتصادهای در حال توسعه و بازارهای نوظهور

رشد اقتصادی برای کشورهای در حال توسعه در اکتبر سال ۲۰۲۲ نسبت به جولای همین سال، افزایش نسبی این شاخص را نشان می‌دهد که بیانگر انقباض کمتر از حد انتظار برای این مناطق اقتصادی است. نرخ رشد پیش‌بینی شده برای اقتصادهای در حال توسعه و نوظهور آسیا، ۴٫۴ درصد در سال ۲۰۲۲ و ۹٫۴ درصد در سال ۲۰۲۳ است که نسبت به جولای سال جاری به ترتیب ۲٫۰ واحد درصد و ۱٫۰ واحد درصد کاهش داشته است. برای کشور چین رشد مورد انتظار ۲٫۳ درصد در سال ۲۰۲۲ (کمترین رشد طی چهارده گذشته، بدون

شود. رشد پیش‌بینی شده برای این منطقه ۱٫۳ درصد در سال ۲۰۲۲ و ۵٫۰ درصد در سال ۲۰۲۳ است. از جولای سال ۲۰۲۲ یک بازنگری ۵٫۰ واحد درصدی به سمت بالا به دلیل عملکرد اقتصادی مناسب در سه ماهه دوم در اکثر اقتصادهای منطقه یورو و یک بازنگری نزولی ۷٫۰ واحد درصدی برای سال ۲۰۲۳ وجود دارد. ناهمگونی‌های قابل توجهی در رشد اقتصادی کشورهای عضو این منطقه دیده می‌شود. در ایتالیا و اسپانیا، بهبود خدمات مرتبط با گردشگری و تولید صنعتی در نیمه اول سال ۲۰۲۲ منجر به بهبود انتظار رشد اقتصادی در سال ۲۰۲۲ آنها به ترتیب برابر با ۲٫۳ درصدی و ۳٫۴ درصدی شده است. این در حالی است که نرخ رشد اقتصادی برای هر دو این کشور در سال ۲۰۲۳ کاهش یافته و برای ایتالیا منفی ۲٫۰ درصد خواهد شد. رشد پیش‌بینی شده در سال ۲۰۲۲ برای فرانسه و آلمان نیز به ترتیب برابر ۵٫۲ درصد و ۵٫۱ درصد پیش‌بینی شده که افزایش محسوسی نسبت به ارقام پیش‌بینی جولای سال جاری داشته است.

آلمان به عنوان بزرگترین اقتصاد اتحادیه اروپا و منطقه یورو پایینترین نرخ رشد اقتصادی را در میان کشورهای عضو در سال ۲۰۲۳ با رقم منفی ۳٫۰ درصد شاهد خواهد بود. رشد اقتصادی ضعیف اروپا در سال ۲۰۲۳ نشان‌دهنده اثرات جنگ در اوکراین و عدم اطمینان و ریسک اقتصادی ناشی از آن است. در انگلستان نیز کاهش قابل توجهی برای رشد پیش‌بینی می‌شود، پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول افت رشد اقتصادی کشور مزبور را از ۶٫۳ درصدی در سال ۲۰۲۲ به ۳٫۰ درصدی در سال ۲۰۲۳ نشان می‌دهد. رشد در ژاپن نیز ۷٫۱ درصد برای سال ۲۰۲۲ و ۶٫۱ درصد برای سال ۲۰۲۳ پیش‌بینی شده است. به طور کلی روند رشد اقتصادی به‌عنوان شاخص کلیدی اقتصادی از تعمیق مجدد کساد در کشورهای پیشرفته طی سه ماهه دوم سال ۲۰۲۲ و سال آینده حکایت دارد.

در اقتصادهای نوظهور و در حال توسعه انتظار می‌رود رشد اقتصادی در سال ۲۰۲۲ به ۷٫۳ درصد کاهش یابد و در سال ۲۰۲۳ نیز برخلاف کاهش چشمگیر رشد اقتصادی پیش‌رفته، در همین نرخ باقی بماند. پیش‌بینی

جدول ۲. چشم‌انداز رشد واقعی اقتصادهای منتخب جهان

درصد تغییرات در مقایسه با سال قبل				
پیش‌بینی				
۲۰۲۳	۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۰	
۲.۰	۴.۰	۱۰.۴	-۹.۹	آرژانتین
۱.۸	۳.۷	۴.۹	-۲.۱	استرالیا
۴.۳	۶.۶	۳.۳	۳.۴	مصر
۴.۹	۵.۳	۳.۷	-۲.۰	اندونزی
۲.۰	۲.۰	۴.۷	۳.۳	ایران
۴.۳	۲.۵	۴.۱	-۲.۶	قزاقستان
۲.۰	۲.۵	۴.۱	-۰.۷	جمهوری کره
۴.۳	۵.۴	۳.۰	-۵.۵	مالزی
۱.۱	۲.۱	۴.۷	-۸.۰	مکزیک
-۰.۷	۴.۵	۴.۹	-۳.۹	هلند
۳.۵	۶	۵.۷	-۰.۹	پاکستان
۵.۰	۶.۴	۵.۷	-۹.۵	فیلیپین
-۰.۴	۳.۸	۵.۹	-۲.۲	لهستان
۳.۷	۲.۸	۱.۵	-۶.۲	تایلند
۳.۰	۴.۹	۱۱.۳	۱.۹	ترکیه
۲.۳	۱.۲	۴.۶	-۲.۹	ترکمنستان
۲.۵	۳.۷	۵.۶	-۴.۲	جمهوری آذربایجان
۳.۵	۷.۰	۵.۶	-۷.۴	ارمنستان
۲.۶	۸.۷	۱.۳	-۸.۸	کویت
۴.۰	۴.۴	۳.۰	-۳.۲	عمان
۳.۰	۳.۳	۲.۲	-۵.۰	بحرین
۴.۲	۵.۰	۳.۸	-۴.۸	امارات
۱.۸	۵.۲	۸.۳	-۹.۰	یونان
-۰.۱	۲.۶	۵.۰	-۲.۱	سوئد
-۰.۴	۲.۴	۶.۲	-۵.۷	بلژیک
۶.۵	۶.۰	۰.۵	-۳۰.۰	ونزوئلا

است. جهان در حال حاضر در یک دوره بی ثباتی است، تغییرات اقتصادی، ژئوپلیتیکی و اکولوژیکی همه بر چشم‌انداز اقتصاد جهان تأثیر گذاشته است. پیش‌بینی می‌شود نرخ تورم در سال ۲۰۲۲ به ۲,۷ درصد در اقتصادهای پیشرفته و ۹,۹ درصد در بازارهای نوظهور و اقتصادهای در حال توسعه برسد، که نسبت به پیش‌بینی جولای همین سال، افزایش داشته‌اند. قیمت مواد غذایی که عامل اصلی تورم جهانی در سال جاری است، ممکن است با کاهش تقاضای جهانی، شروع به کاهش کند و به تعدیل تورم کمک کند اما با این حال، امواج ناشی از بروز گرمای شدید و خشکسالی اخیر یادآور تهدید کوتاه‌مدت تغییرات اقلیمی و تأثیر احتمالی آن بر بهره‌وری کشاورزی است که بر افزایش قیمت مواد غذایی نیز تأثیر گذار است.

میانگین بهای جهانی نفت خام (میانگین ساده بهای نفت خام برنت، فاتح دبی و وست تگزاس) در سال ۲۰۲۱ حدود ۴۲,۶۹ دلار در هر بشکه بود که با توجه به رشد بهای انرژی در سال جاری، صندوق بین‌المللی پول پیش‌بینی می‌کند که در سال ۲۰۲۲ قیمت نفت خام با ۴,۴۱ درصد افزایش به ۱۹,۹۸ دلار در هر بشکه برسد. برآوردهای صندوق بین‌المللی پول نشان از آن دارد که در سال ۲۰۲۳ روند افزایشی بهای نفت خام، معکوس شده و با افت ۹,۱۲ درصدی به ۵۲,۸۵ دلار در هر بشکه می‌رسد که همچنان رقم بالایی در مقایسه با قیمت سال ۲۰۲۱ محسوب می‌شود. قیمت کالاهای غیرانرژی نیز ۳,۷ درصد در سال جاری افزایش می‌یابد. در مجموع انتظار می‌رود با استمرار اعمال سیاست‌های پولی ضد تورمی، شاهد نرخ تورم

احتساب بحران اولیه کووید-۱۹ در سال ۲۰۲۲ (و ۴,۴ درصد در سال ۲۰۲۳ پیش‌بینی شده است. چشم‌انداز اقتصادی کشور هند نمایانگر رشد اقتصادی، ۸,۶ درصد در سال ۲۰۲۲) کاهش ۶,۰ واحد درصدی (نسبت به پیش‌بینی جولای) و ۱,۶ درصد در سال ۲۰۲۳ (بدون هیچ تغییری در مقایسه با جولای) است. مطابق پیش‌بینی جدید صندوق بین‌المللی پول، رشد اقتصادی روسیه برای سال‌های ۲۰۲۲ و ۲۰۲۳ به ترتیب منفی ۴,۳ درصد و منفی ۳,۲ درصد اعلام شده است. انقباض کمتر رشد اقتصادی این کشور کمتر از آنچه پیشتر پیش‌بینی شده بود نشان‌دهنده تاب‌آوری در صادرات نفت خام و تقاضای داخلی با افزایش حمایت از اعمال سیاست‌های مالی و پولی و بازگرداندن اعتماد به سیستم مالی در این کشور است. انتظار می‌رود رشد در خاورمیانه و آسیای مرکزی در سال ۲۰۲۲ به ۵ درصد افزایش یابد که نشان‌دهنده چشم‌انداز مطلوب برای صادرکنندگان نفت منطقه و تأثیر محدود جنگ اوکراین بر این مناطق است. در سال ۲۰۲۳ رشد در منطقه مزبور به دلیل کاهش قیمت نفت و تداوم کندی رشد اقتصادی جهان و تبعات جنگ اوکراین به میزان ۶,۳ درصد کاهش می‌یابد. نگاه صندوق بین‌المللی پول به دورنمای رشد اقتصادی ایران و کشورهای همسایه موید جایگاه نامناسب اقتصاد کشور است. این نهاد بین‌المللی پیش‌بینی کرده است که نرخ رشد اقتصادی ایران از ۳ درصد در سال جاری به ۲ درصد در سال ۲۰۲۳ کاهش یابد. برای اقتصاد عربستان سعودی نیز پیش‌بینی شده است که رشد اقتصادی در سال جاری به ۶,۷ درصد و در سال ۲۰۲۳ به ۷,۳ درصد کاهش یابد. برای کشورهای ترکیه، امارات و پاکستان نرخ رشد اقتصادی پیش‌بینی شده برای سال ۲۰۲۳ به ترتیب برابر ۰,۲ درصد، ۲,۴ درصد و ۵,۳ درصد است.

نرخ تورم به دنبال بروز جنگ روسیه و اوکراین، شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی به ویژه بهای تمام‌شده برخی کالاها از جمله مواد غذایی در بسیاری از نقاط دنیا افزایشی شده و همین موضوع باعث ثبت رکوردهای جدید تورمی در جهان شده

شکل ۱. تهدیدها و ریسک‌های تحقق چشم‌انداز رشد اقتصادی جهان



سال ۲۰۲۳ کاهش مییابد. نرخ رشد تجارت جهانی در سال ۲۰۲۲ و ۲۰۲۳ بالاتر از زمان همه گیری کووید-۱۹ در سال ۲۰۲۰ و پایین تر از میانگین تاریخی (۴,۵) درصد طی بازه زمانی ۲۰۲۱-۱۹۷۰ است. صندوق بین‌المللی پول پیش‌بینی قبلی خود را در خصوص میزان رشد تجارت در سطح جهان برای سال ۲۰۲۳ را حدود ۷,۰ واحد درصد کاهش داده که منعکس کننده کاهش رشد تولید و استمرار اختلال در زنجیره تامین در سطح جهانی است. در حالی که رشد تجارت جهانی رو به کاهش است، تراز تجاری گسترش یافته است. پس از کاهش تراز حساب‌های جاری طی سال‌های ۲۰۱۹-۲۰۱۱، برآیند مجموع مازاد و کسری حساب جاری تمام اقتصادها در طول بحران کووید-۱۹ افزایش یافت و پیش‌بینی صندوق بین‌المللی بر این است که رقم مزبور در سال ۲۰۲۲ نیز افزایش یابد.

تهدیدها و ریسک‌های تحقق چشم‌انداز رشد اقتصادی جهان

وقوع تحولات اخیر و مجموعه موارد قبلی اشاره شده، چشم‌انداز اقتصاد جهان را به شدت به سمت پایین، متمایل کرده است. در حالی که اقتصاد جهانی در حال پشت سر گذاشتن بحران همه‌گیری کووید-۱۹ است، فهرست فزاینده‌ای از مسائل، چشم‌انداز اقتصاد جهانی را تهدید می‌کند. به طور کلی با وقوع جنگ در اوکراین، اعمال سیاست‌های کووید صفر در چین، تورم فزاینده و افزایش نرخ بهره توسط فدرال رزرو ایالات متحده آمریکا، خطرات چشم‌انداز اقتصاد جهانی افزایش یافت. در ادامه به برخی از مهمترین تهدیدها و ریسک‌های موجود بر سر راه تحقق اختلاف نظر بین خانوارها در مورد چشم‌انداز بلندمدت تورم در حال گسترش است سهم بیشتری از خانوارها انتظار تورم بسیار بالا را دارند. در این شرایط خطر تسهیل یا سخت‌گیری بیش از حد سیاست‌های پولی افزایش می‌یابد. تسهیل سیاست‌های پولی باعث می‌شود که تورم ریشه دار و تعمیق شود که این تهدید را که ممکن است در آینده موضع سخت‌گیرانه تری در مورد نرخ‌های بهره و هزینه قابل توجهی برای تولید و اشتغال اعمال و در باه دنبال دارد. از سوی دیگر، سخت‌گیری بیش از حد نیز، بسیاری از اقتصادها را در معرض رکود طولانی مدت قرار می‌دهد و ممکن است اشتباه سیاستی به تورم ماریچی نیز منجر شود. اختلاف در نوع سیاست‌های اقتصادی مورد استفاده ممکن است به تقویت دلار آمریکا کمک کند، که نتیجه آن ایجاد تنش‌های فرامرزی است.

۸,۸ (درصدی در سال ۲۰۲۲) افزایش ۵,۰ واحد درصدی در مقایسه با رقم پیش‌بینی شده در ماه جولای (و ۵,۶ درصد در سال ۲۰۲۳) باشیم. رشد تجارت جهانی به شدت در حال کاهش است. بخش عمده این کاهش در واقع به اقتصاد نابسامان جهانی مربوط می‌شود. مطابق پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول نرخ رشد حجم تجارت جهانی کالا و خدمات از ۱,۱۰ درصد در سال ۲۰۲۱ به ۳,۴ درصد در سال ۲۰۲۲ و ۵,۲ درصد در



مجموعه اقدامات سیاستی: از مهار تورم تا تقویت رشد

اگرچه شرایط عمومی اقتصاد جهان یکی از چالش برانگیزترین شرایط محیطی سالهای اخیر است، اما با گزینش مدبرانه و عاقلانه سیاستها میتوان به هدایت اقتصاد جهانی از تورم به سمت رشد پایدار و فراگیر کمک کرد. در این زمینه صندوق بینالمللی پول مجموعه‌های از سیاستها و اقدامات در حوزه‌های گوناگون را برای مهار تورم و کاهش آن به سطوح پایین، دستیابی به هدف تقویت رشد و اصلاح فضای مالی کشورها ارائه میدهد. راهکارهای ارائه شده توسط این نهاد برای تعدیل مشکلات ناشی از رشد قیمتها و تبعات ناشی از آن در شکل ۲ قابل مشاهده است.

برای رفع چالش‌های پیشرو در کوتاه مدت، مهار تورم باید اولویت نخست سیاستگذاران در اقتصادهای جهان باشد. در این خصوص لازم است بانک‌های مرکزی قاطعانه عمل کرده و در عین حال اهداف و گام‌های دستیابی به مهار تورم را به وضوح بیان کنند.

مسیر مناسب برای اتخاذ سیاست‌های ضدتورمی با توجه به هر کشوری متفاوت است و به طور اساسی به موارد زیر بستگی دارد:

- مدت دار بودن ظهور فواید مهار تورم

در مقابل هزینه‌های آن

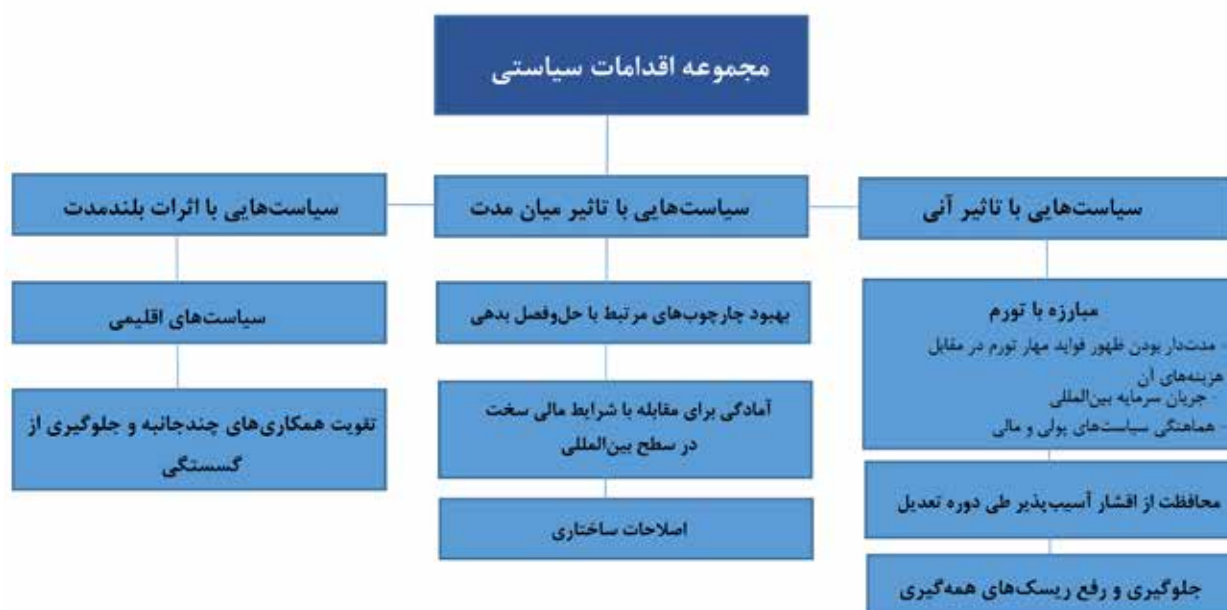
- جریان سرمایه بین‌المللی

- هماهنگی سیاست‌های پولی و مالی

در راستای مبارزه با تورم، صندوق بین‌المللی پول اعلام می‌کند که در کوتاه مدت هزینه سیاست‌های انقباض پولی در مقایسه با منافع آن زیاد است اما با گذشت زمان تورم به سطح قابل کنترل می‌رسد. اقدامات کاهش تورم ایالات متحده آمریکا در سال ۱۹۸۰ مثال بارزی در این زمینه است، آغاز سیاست‌های کاهش تورم در این سال، اقتصاد آمریکا را در مدت زمان کمی وارد رکود کرد اما با استمرار این سیاست‌ها حدود سه سال بعد تورم در این کشور به نقطه کنترل رسید. صندوق بین‌المللی پول اشاره می‌کند با ادامه دار بودن شوک‌های موجود، اجرای سیاست‌نرخ ارز شناور برای کشورهایی با مشخصه بدهی خارجی کمتر و بازار فارکس کارآمد و پویا، در راستای مهار تورم مناسب است.

در صورت تداوم سیر فزاینده تورم و عدم برنامه‌ریزی صحیح برای کنترل آن، تهدیدگر سنگی در اثر افزایش قیمت مواد غذایی و سوخت، فشارهای بسیاری را بر اقتصاد خانوارها وارد خواهد کرد. از نظر صندوق بین‌المللی پول حمایت لازم از خانواده‌های فقیر ضروری است، زیرا فقرا توان مقاومت در برابر قیمت‌های فزاینده مواد غذایی را ندارند. بهترین راهکار برای این حمایت، ایجاد شبکه‌های خدمات اجتماعی است، کشورهایی که ظرفیت و توان مالی لازم برای ایجاد این شبکه‌ها را ندارند، برای جلوگیری از تشدید فشار به مردم میباید سیاست‌های مالی خود را بازنگری و اصلاح کرده و از توزیع یارانه‌های سوختی جلوگیری کنند، زیرا علاوه بر مساله هزینه‌بر بودن اینگونه طرح‌ها، ارائه یارانه‌های مواد غذایی و انرژی در کشورهای گوناگون سبب افزایش مصرف می‌شود. این رشد مصرف، فشاری مضاعف بر بازار وارد میکند و موجب رشد بهای سوخت، شده و این چرخه ادامه می‌یابد. یکی دیگر از سیاست‌هایی که در کوتاه مدت باید در نظر گرفته شود، انجام اقدامات لازم برای کاهش خطرات هم‌گیری کووید-۱۹ است. به دلیل اثرات طولانی مدت این بیماری بر اقتصاد جهانی، افزایش نرخ واکسیناسیون برای اطمینان‌یابی از مقابله با سویه‌های جدید ضرورت دارد.

شکل ۲. اقدامات سیاستی مهار تورم و تقویت رشد





موتور تورم در مهرماه

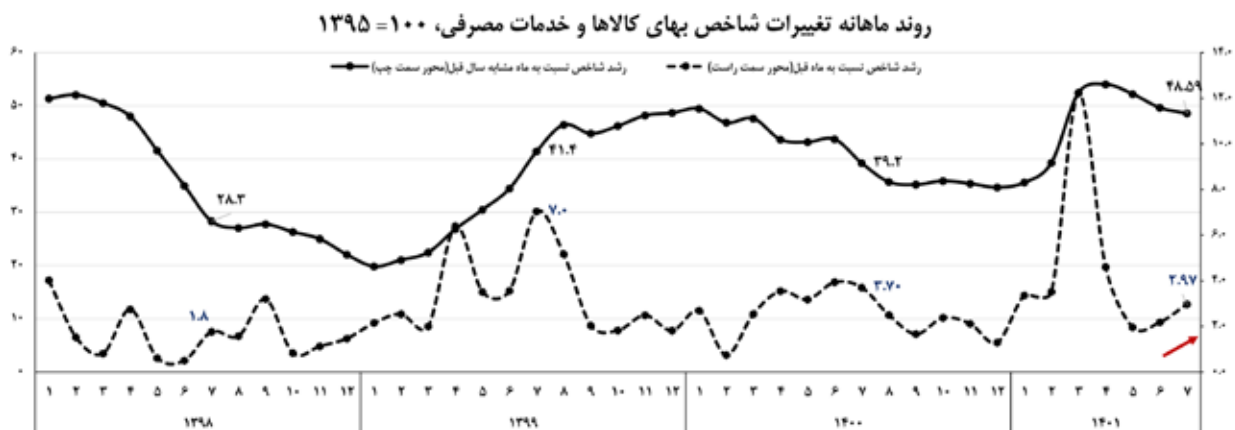
این روند ادامه یافت. حال دو ماه است که تورم ماهانه دوباره در مدار صعودی قرار گرفته است. به نظر می‌رسد تغییر مسیر آمارهای پولی به عنوان محرک تورم باعث تغییر جریان تورم شده است. البته، سهم بخش مسکن و اجاره در بالا ماندن تورم کل نیز قابل توجه است. تورم ماهانه بخش اجاره که مهم‌ترین گروه شاخص بهای مصرف‌کننده است معادل ۶/۱ درصد گزارش شده است. این گروه مهم‌ترین بخش تورم محسوب می‌شود. به طور طبیعی، تورم ماهانه بخش اجاره در اول ماه هر فصل افزایشی است، اما این رقم در مهرماه سال جاری به شکل قابل توجهی بالا گزارش شده است. بالا بودن تورم اجاره‌بها در مهرماه، بر تورم خانوارهای روستایی و شهری موثر بوده است. آمارها نشان می‌دهد تورم ماهانه در خانوارهای شهری بیشتر از خانوارهای روستایی بوده است. تورم ماهانه در خانوارهای شهری ۳/۲ درصد و در خانوارهای روستایی ۲ درصد گزارش شده است.

در حالی که به نظر می‌رسد، پس از حذف دلار ۴۲۰۰ تومانی تورم ماهانه یک مسیر نزولی را در پیش گرفته، نرخ تورم ماهانه در مهر با ثبت رقم ۳ درصد برای دومین ماه پیاپی صعودی شده است. به نظر می‌رسد که مهم‌ترین عامل افزایش تورم، ثبت تورم ۶/۱ درصدی اجاره در اولین ماه پاییز است. همچنین تغییر مسیر آمارهای پولی نیز می‌تواند تهدیدی برای کاهش تورم در ماه‌های آتی محسوب شود.

تورم ماهانه در سال جاری سه مسیر را سپری کرد. در ابتدای سال جاری و پس از حذف دلار ۴۲۰۰ تومانی، نرخ تورم ماهانه یک مسیر افزایشی را طی می‌کرد. این روند از تیرماه شروع به کاهش کرد و تا مرداد نیز

دومین صعود تورم ماهانه

رقم تورم مهرماه نشان می‌دهد تورم ماهانه برای دومین ماه پیاپی صعودی شد. آمارها نشان می‌دهد تورم ماهانه در مهرماه ۳ درصد گزارش شده است، که این رقم در شهریورماه



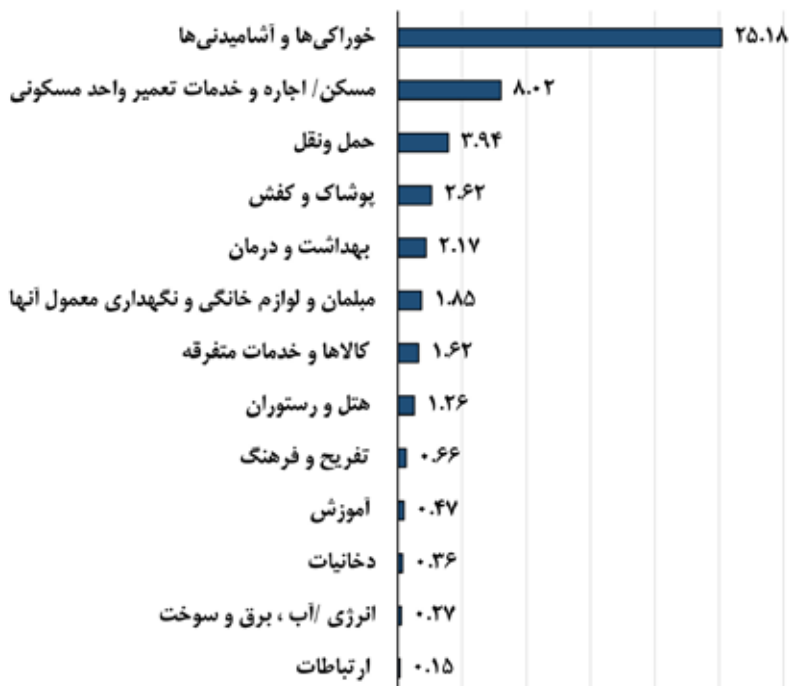
- در مهرماه سال ۱۴۰۱، روند افزایشی تورم ماهانه ادامه یافت و مجدداً شاهد افزایش ۲.۹۷ درصدی شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای کشور در مقایسه با شهریورماه همین سال بودیم.
- تورم نقطه به نقطه مهر ۱۴۰۱ (رشد شاخص کل قیمت نسبت به مهر سال قبل)، حدود ۴۸.۶ درصد و طی دوازده ماه منتهی به مهرماه نیز ۴۲.۹ درصد اعلام شده است.
- نرخ تورم سالانه برای خانوارهای روستایی در مهر ۱۴۰۱ برابر با ۴۶.۲ درصد و برای خانوارهای شهری در این ماه نیز برابر با ۴۲.۳ درصد است.

عوامل دخیل در تورم / رشد شاخص نسبت به ماه قبل

عوامل مشارکت‌کننده در افزایش ۲.۹۷ درصدی شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مهر ۱۴۰۱ نسبت به ماه قبل - واحد درصد



عوامل مشارکت‌کننده در افزایش ۴۸.۶ درصدی شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مهر ۱۴۰۱ نسبت به ماه مشابه سال قبل - واحد درصد



۲/۲ درصد گزارش شده بود. در مردادماه نرخ تورم ماهانه تا ۲ درصد نیز کاهش پیدا کرده بود. اما آمارها نشان می‌دهد در دو ماه اخیر تورم ماهانه صعودی بوده است. این روند در حالی است که بررسی آمارهای پولی در مردادماه نشان‌دهنده افزایشی بودن این مسیر است که صعودی شدن روند تورم را قابل پیش‌بینی می‌کرد. اگرچه در مهرماه تورم نقطه به نقطه کاهش یافته است، اما بررسی‌ها حاکی از این است که در صورت افزایش نرخ تورم در ماه‌های آتی، روند کاهش تورم نقطه به نقطه نیز افزایشی خواهد شد. تورم نقطه به نقطه در مهرماه ۴۸/۶ درصد بوده که این رقم در ۵ ماه اخیر کمترین میزان بوده است. تورم متوسط در مهرماه سال ۱۴۰۱ به رقم ۴۲/۹ درصد رسیده که نسبت به ماه قبل ۸/۰ واحد درصد رشد کرده است.

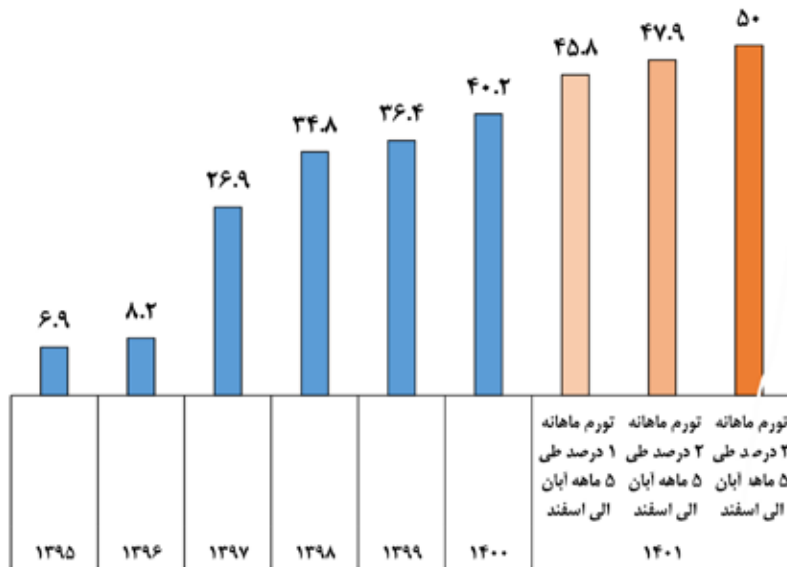
تورم آموزش و اجاره مسکن در صدر

مرکز آمار ایران ۱۱ گروه را که شاخص قیمت کالاها و خدمات را از طریق آن محاسبه می‌کند، منتشر کرد. براساس این گزارش، در اولین ماه پاییز ۱۴۰۱، بیشترین تورم ماهانه به گروه آموزش اختصاص داشته است. آمارها نشان می‌دهد تورم ماهانه گروه آموزش در مهرماه ۱۵ درصد بوده است. البته این گروه از ضریب اهمیت حدود ۸/۱ درصدی برخوردار است. افزایش قیمت‌ها در این گروه به دلیل آغاز فصل مدارس و دانشگاه‌ها طبیعی است و یک نوع تورم فصلی به حساب می‌آید. با این حال تورم ۱۵ درصدی تورم ماهانه بالایی به حساب می‌آید. اما نکته قابل توجه در میان گروه‌های تشکیل‌دهنده شاخص قیمت کالاها و خدمات، تورم ماهانه اجاره مسکن است. گزارش نشان می‌دهد تورم ماهانه اجاره مسکن که حدود یک‌سوم از وزن شاخص CPI را تشکیل می‌دهد، حدود ۱/۶ درصد بوده است.

افزایش بیش از ۶ درصدی قیمت اجاره در مهرماه شوک آوراست. اگرچه بررسی آمارها نشان می‌دهد در اولین ماه هر فصل، تقاضا برای مسکن با افزایش مواجه می‌شود، و رشد قیمت‌ها به دلیل افزایش تقاضا قابل توجیه است، با این حال رقم تورم ماهانه قابل توجه

پیش‌بینی تورم سال ۱۴۰۱

چشم‌انداز تورم ایران برای سال ۱۴۰۱ - درصد



رقم تورم مهرماه نشان می‌دهد تورم ماهانه برای دومین ماه پیاپی صعودی شد. آمارها نشان می‌دهد تورم ماهانه در مهرماه ۳ درصد گزارش شده است، که این رقم در شهریورماه ۲/۲ درصد گزارش شده بود. در مردادماه نرخ تورم ماهانه تا ۲ درصد نیز کاهش پیدا کرده بود. اما آمارها نشان می‌دهد در دو ماه اخیر تورم ماهانه صعودی بوده است.

است. در گروه مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت‌ها، علاوه بر اجاره مسکن، خدمات نگهداری و تعمیر واحد مسکونی و آب، برق و گاز نیز قرار دارد و در مجموع تورم این گروه در مهرماه ۵/۵ درصد گزارش شد. سومین گروه که تورم ماهانه بیشتری را در میان گروه‌های منتخب به خود اختصاص داده، گروه هتل و رستوران است که تورم آن ۳/۱ درصد بوده است. گروه خوراکی‌ها نیز که دومین گروه با ضریب اهمیت بالاست (۲۶/۶ درصد)، تورم ماهانه ۲/۲ درصد را به خود اختصاص داده است.

بعد از حذف ارز ترجیحی و شوک تورمی که پس از آن به قیمت کالاهای خوراکی وارد شد، انتظار می‌رفت در ادامه این شوک تعدیل شده و تورم ماهانه کالاهای نوسان چندانی نداشته باشد. اما در اولین ماه پاییز سال جاری، تورم ماهانه این گروه بارش مواجه شده است.

بررسی‌ها نشان می‌دهد در این گروه، میوه و خشکبار رشد قیمتی ۶ درصدی و گوشت قرمز و گوشت ماکیان تورم ۴/۳ درصدی را ثبت کرده‌اند. در گزارش مرکز آمار آمده است قیمت مرغ ماشینی با افزایش مواجه شده است. تورم ماهانه زیرگروه ماهی‌ها و صدفداران در مهرماه حدود ۲/۳ درصد و تورم ماهانه شیر و پنیر و تخم مرغ حدود ۲/۲ درصد اعلام شده است. تنها گروهی که دارای تورم منفی بوده، گروه روغن‌ها و چربی‌هاست که در اولین ماه پاییز تورم ماهانه منفی ۱/۶ درصدی را ثبت کرده است.

سبقت تورم شهری از روستایی

بررسی گزارش مهرماه مرکز آمار ایران نشان می‌دهد تغییرات شاخص کل مصرف‌کننده شهری‌ها در مهرماه ۳/۲ درصد و روستایی‌ها ۲ درصد بوده است. این در حالی است که در شهریورماه، تورم مصرف‌کننده خانوارهای شهری، روستایی و کل کشور یک رقم و ۲/۲ درصد بوده است. از سوی دیگر، در طبقه‌بندی کلی تورم خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها در ماه مذکور برای خانوارهای شهری ۲/۴ درصد و تورم گروه غیر خوراکی‌ها ۳/۶ درصد اعلام شده، در حالی که تورم گروه خوراکی‌ها برای خانوارهای روستایی ۱/۶ درصد و برای گروه غیر خوراکی‌ها ۵/۲ درصد بوده است. این در حالی است که در شهریورماه سال جاری، تورم ماهانه خوراکی در خانوارهای شهری ۲ درصد و خانوارهای روستایی ۲/۶ درصد بوده و تورم غیر خوراکی‌ها در خانوارهای شهری ۲/۳ درصد و خانوارهای غیر شهری ۱/۸ درصد بوده است.

بنابراین در مهرماه خانوارهای شهری افزایش قیمتی بیشتری در سبد مصرفی خود نسبت به خانوارهای روستایی احساس کردند. یکی از دلایل این موضوع، تورم بالای گروه مسکن، مخصوصاً اجاره‌بهاست که فشار بیشتری به خانوارهای شهری وارد می‌کند. اما بررسی‌ها نشان می‌دهد تورم نقطه به نقطه خانوارهای شهری در مهرماه ۴۷/۷ درصد و خانوارهای روستایی ۵۳/۲ درصد بوده است. این روند در ماه‌های قبل نیز به همین صورت بوده است. بنابراین به نظر می‌رسد به رغم اینکه تورم ماهانه در اولین ماه پاییز در خانوارهای روستایی کمتر از خانوارهای شهری بوده است، اما در مقایسه با مدت مشابه سال قبل، همچنان خانوارهای روستایی فشار توری بیشتری را نسبت به شهری‌ها تحمل می‌کنند.



بخشنامه‌ها علیه رونق تجارت

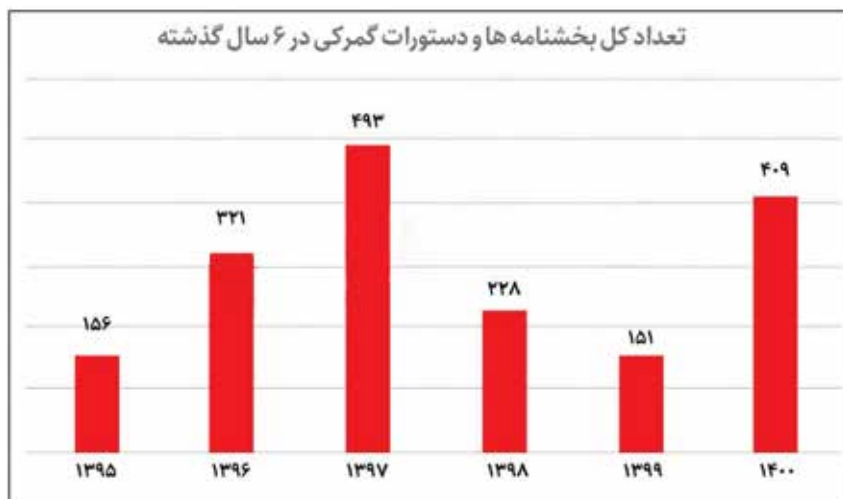
اعمال شده بر بخش تجارت خارجی ۲ اثر عمده بر اقتصاد ایران داشته است؛ نخست با محدود شدن صادرات کشور، دسترسی به درآمدهای ارزی کشور را محدود کرده و دوم اینکه تامین کالاها از محل واردات و نهادهای بخش تولید را نیز با محدودیت اساسی مواجه ساخته است.

بازوی پژوهشی اتاق ایران تأکید می‌کند: در این شرایط بحرانی، سیاستگذاران و برنامه‌ریزان برای خروج از این وضعیت، در حوزه‌های مختلف از جمله تجارت خارجی، تنظیم بازار داخلی، تامین مالی و... برنامه‌ها و اقدامات مختلفی را در دستور کار قرار داده و با توجه به محدودیت‌های موجود، کشور ناگزیر از مدیریت واردات و صادرات به منظور گذر از این شرایط سخت شده که نتیجه ملموس آن در صدور بخشنامه‌های گمرکی نمایان شده است.

از یاد بخشنامه‌های گمرکی

بررسی روند ابلاغ بخشنامه‌های گمرکی طی سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۹ نشان می‌دهد در مجموع ۱۷۸۵ بخشنامه و دستورالعمل صادر شده که تا سال ۱۳۹۷ صعودی بوده و به ۴۹۳ مورد رسیده و اوج صدور بخشنامه‌ها در سال ۱۳۹۷ به دنبال خروج آمریکا از برجام و افزایش نرخ ارز و ایجاد عدم توازن در بازارها به خصوص بازرگانی خارجی و صلاح دید سیاستگذاران و نهادهای برنامه‌ریزی بر ضرورت کنترل صادرات و مدیریت واردات کشور صورت گرفته است.

این گزارش نشان می‌دهد: با ایجاد ثبات نسبی در بازارها، تعداد بخشنامه‌ها در سال ۱۳۹۸ به ۲۲۸ مورد و در سال ۱۳۹۹ به ۱۵۱ مورد رسیده اما در سال ۱۴۰۰ تعداد بخشنامه‌ها دوباره به ۴۰۹ مورد افزایش یافته است. به نحوی که ۴۸ درصد بخشنامه‌ها مربوط به صادرات و ۳۶ درصد



نبخ تولید در تجارت سالم و شفاف به‌ویژه در حوزه بازرگانی خارجی می‌زند و به هر میزان که دولت‌ها بتوانند موانع را از پیش بازرگانان و صادرکنندگان بردارند، راه برای درآمدزایی و اشتغال‌زایی هموار می‌شود. در ایران اما موتور تولید بخشنامه‌ها همچنان روشن است و به‌رغم هدف‌گذاری دولت و مجلس برای مانع‌زدایی در مسیر تولید و تجارت، فعالان اقتصادی شاهد صدور انواع بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌هایی هستند که آینده‌نگری و ثبات در تجارت را مخدوش می‌سازد.

اتاق ایران در گزارشی اعلام کرد: کاهش و اجتناب از صدور و ابلاغ بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های گمرکی متعدد و تسهیل در فرایندهای فراروی تجارت سبب بهبود فضای کسب‌وکار کشور می‌شود و کاهش هزینه‌های تجارت و تسهیل در تامین مواد اولیه مورد نیاز صنایع و همچنین افزایش شرایط دسترسی به بازارهای جهانی، مانع‌زدایی و رونق تولید را فراهم می‌سازد.

بررسی‌های پارلمان بخش خصوصی بیانگر این است که با خروج آمریکا از برجام و شروع تحریم‌ها از اردیبهشت سال ۱۳۹۷ و محدودیت‌های اقتصادی، باعث شده دولت به منظور مدیریت بازار داخلی و کاهش آثار تحریم‌ها بر بخش‌های مختلف اقتصادی و رفاه خانوارها، مجموعه اقداماتی را در حوزه‌های مختلف در پیش بگیرد که یکی از بخش‌های متأثر از تحریم‌ها، بخش تجارت خارجی بوده است.

این گزارش می‌افزاید: تحریم‌های

صادرات در محاصره ...

ناچار به پرداخت هزینه‌های هنگفت و مواجهه با موانع بلندی در بازارهای فرامرزی است که فعالان سایر کشورها عملاً از آن معاف هستند. هزینه کار با دلالات غیر معتبر (همان چیزی که به دور زدن تحریم‌ها معروف شده)، محرومیت از دسترسی به نظام مالی و اعتباری بین‌المللی، محرومیت از دسترسی به خدمات لجستیک و فروش بین‌المللی و البته ریسک‌گریزی شرکت‌های معتبر در مقیاس جهانی که سبب می‌شود تولیدکننده ایرانی شانس برای بهره‌مندی از مواهب قراردادهای درازمدت زنجیره‌ارزش بین‌المللی تولید و تجارت نداشته باشد در خارج از مرزها، و سیاست‌های واپس‌گرایانه‌ای همچون پیمان‌سپاری و نامشخص و متزلزل بودن اصول حکمرانی اقتصادی در باب ارز و قیمت آن در داخل کشور، هزینه مبادله و ریسکی به تولیدکننده ایرانی تحمیل می‌کند که حتی به فرض تولید کالای رقابت‌پذیر، عرضه رقابت‌پذیر آن را ناممکن می‌سازد.

چون جمع‌شد معانی گوی بیان توان زد

کو تاه‌سخن آنکه هر چند جهش صادراتی برای کشوری با ظرفیت‌ها و امکانات ایران در شرایطی که تجارت جهانی از رشدی پایدار و قدرتمند برخوردار است، کاملاً امکان‌پذیر است، اما تحقق این امر نیازمند همت و عزمی راسخ برای بازنگری در اصول اقتصاد سیاسی، سیاست خارجی و حکمرانی اقتصادی کشور است. دوره‌ای که سازمان‌های تخصصی حوزه توسعه تجارت بتوانند تسهیل‌گری در حوزه موانع فنی صادرات کمک‌معداری به تغییر وضعیت تجارت بین‌المللی کشور بکنند، گذشته است. امروز سیاست‌گذاران ارشد کشور باید یک‌بار برای همیشه تصمیم بگیرند که آیا توسعه اقتصادی را اولویت راهبردی امروز ایران می‌دانند؟ اگر پاسخ این سؤال مثبت است؛ راه ساده‌ای برای گرفتن تصمیماتی دشوار پیش‌روی ماست که تنها شانس واقع‌بینانه ایران برای بازسازی این اقتصاد بحران‌زده است.

آنها نیز مربوط به واردات و ۱۶ درصد مرتبط با هر دو حوزه صادرات و واردات بوده است. افزون بر این برخلاف سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ که تعداد بخشنامه‌ها در مقایسه با سال ۱۳۹۷ به نحو چشمگیری کاهش یافته بود، در سال ۱۴۰۰ یکبار به بخشنامه‌های ابلاغ شده گمرکی افزایش شدیدی پیدا کرد که بخش غالب آنها یعنی ۶۰ درصد معادل ۲۴۷ بخشنامه به صادرات اختصاص داشته است. اتاق ایران می‌گوید: این تعداد از بخشنامه‌های ابلاغی مربوط به صادرات عمدتاً در خصوص ساماندهی واحدهای صادراتی و محاسبه درصد ارزشی میزان ساخت داخل بوده و بررسی بخشنامه‌های حوزه صادرات از لحاظ اثرگذاری بیانگر این است که بخش عمده این بخشنامه‌ها با ماهیت ایجاد محدودیت‌کنندگی در فعالیت‌های تجاری ابلاغ شده است. افزون بر اینکه محدودیت‌های اعمال شده بیشتر شامل تعیین ضوابط، استانداردها، وضع عوارض و همچنین ساماندهی حوزه صادرات بوده که از یک طرف اگر چه در برخی مواقع ممکن است با هدف افزایش کیفیت صادرات بوده اما در کل موانعی را بر سر راه صادرات ایجاد می‌کند.

یافته‌های این پژوهش نشان‌دهنده این است که بیشتر بخشنامه‌ها مرتبط با اعطای مجوزها، استانداردها و مواردی همچون تعیین کلی مصرف و رویه‌ها و دستورالعمل‌های صادراتی است که اگر چه به نظر می‌رسد موجب روانی و تسهیل در تجارت می‌شود اما در واقع در بیشتر مواقع مربوط به رفع موانعی است که در دوره‌های قبل در مسیر صادرات ایجاد شده بود.

تخریب مسیر صادرات

بازوی پژوهشی پارلمان بخش خصوصی با اشاره به ایجاد مشکلات متعدد در مسیر تجارت خارجی در اثر ازدیاد بخشنامه‌ها و تشدید عدم قطعیت در اقتصاد و بی‌اعتمادی فعالان اقتصادی فاش می‌سازد: هر چند در اردیبهشت ماه ۱۳۹۷، به دنبال افزایش فشارهای بین‌المللی، خروج آمریکا از برجام، افزایش نرخ ارز و تنظیم مقررات ارزی جدید از سوی بانک مرکزی با توجه به عادی نبودن شرایط اقتصادی، صدور بخشنامه‌های گمرکی گریزناپذیر بوده اما تغییرات پیاپی آن بدون دقت کارشناسی در آنها، همراه با تعجیل دولت در ابلاغ بخشنامه‌ها، مصوبات و دستورالعمل‌ها عملاً اجرای آنها را با تزلزل و ناامنی مواجه کرده، در حالی که جامعه تجاری کشور بروز این فضای متغیر و شکننده را فاقد توجیه منطقی برای انجام فعالیت می‌داند. این گزارش می‌افزاید: به اعتقاد برخی فعالان بخش خصوصی، تعدد صدور بخشنامه‌ها و تناقض دستورالعمل‌ها مشکل بوروکراسی اداری در کشور را پیچیده‌تر ساخته تا جایی که در یک سال گذشته فعالان اقتصادی با هر بار حضور در یک سازمان دولتی با بخشنامه جدیدی مواجه می‌شوند که در بسیاری از موارد با مقررات قبلی در تناقض است و عملاً این اتفاق روند فعالیت اقتصادی و تجاری را بسیار کند و در برخی موارد متوقف کرده است؛ تا جایی که اگر چه گمرک کشور ابلاغ‌کننده این بخشنامه‌هاست، اما مرجع اصلی صدور آنها در بسیاری از موارد دستگاه‌های اجرایی مسئول از قبیل سازمان‌های نظارتی، کارگروه تنظیم بازار و بانک مرکزی و غیره هستند.

مرکز تحقیقات اتاق ایران می‌گوید: بازنگری قوانین و رویه‌های گمرکی منحل تجارت و همچنین اجتناب از صدور بخشنامه‌های متعدد و بعضاً تکراری هزینه دسترسی به بازارهای هدف صادراتی در جهت مقابله با رکود داخلی را کاهش می‌دهد و افزایش درآمدهای ارزی را فراهم می‌سازد. همچنین شرایط برای تامین مواد اولیه، ماشین‌آلات و کالاهای واسطه‌ای مورد نیاز واحدهای تولیدی جهت تامین نیازهای داخلی و توسعه صادرات را تسهیل می‌کند.



بایدها و نپایدهای مالیات بر عایدی سرمایه

اخیراً دولت اعلام کرده که با «طرح اصلاح برخی احکام مربوط به مالیات بر عایدی سرمایه» که توسط برخی نمایندگان ارائه شده و در کمیسیون اقتصاد نیز به تصویب رسیده موافقت دارد و هیات دولت و وزیر امور اقتصادی و دارایی را به عنوان نماینده دولت برای بررسی طرح در مجلس معرفی کرده است. اگرچه این طرح از همان ابتدا مخالفانی داشت اما به نظر می‌رسد دولت و مجلس برای گسترش پایه‌های مالیاتی این بار از مسیر دارایی‌های اشخاص مصمم‌تر از همیشه هستند. در همین رابطه با فریبا نوروز، کارشناس مالیاتی و عضو انجمن حسابداران خبره ایران به گفت‌وگو نشستیم که در ادامه می‌آید.

نحوه شمول مالیات و چگونگی محاسبه

مالیات چگونه خواهد بود؟

بر اساس مفاد اعلام شده طرح «عایدی سرمایه» دارایی‌های فوق‌الذکر، به‌طور کلی در هر انتقال صرفاً یک‌بار مشمول مالیات هستند؛ همچنین در انتقال املاک با انواع کاربری و حق واگذاری محل؛ انواع وسایل نقلیه مشمول مقررات مربوط به شماره‌گذاری که همزمان مشمول مالیات نقل و انتقال و مالیات بر عایدی سرمایه می‌شوند، صرفاً مالیات موضوع این فصل هستند. همچنین در صورتی که انتقال این دارایی‌ها از طرفی از قبیل اعطای وکالت بلاعزل انجام گیرد، دارایی‌های مذکور در هر انتقال مشمول مالیات موضوع این فصل بوده و شخص منتقل‌کننده مسوول پرداخت مالیات متعلق است. مطالبه و دریافت مالیات منوط به انتقال دارایی‌های موضوع این تبصره است و در مواردی که به نحوی انتقال دارایی‌های فوق صورت نگیرد، از قبیل ابطال و کالنامه یافت و کیل و فوت موکل، مطالبه و دریافت مالیات فوق موضوعیت ندارد. نرخ مالیات این طرح برای دارایی‌های مشمول که به «اشخاص غیر تجاری» تعلق دارند، بانرخ ماده (۱۳۱) این قانون و مجموع «عایدی سرمایه» دارایی‌های این قانون که به «اشخاص غیر تجاری» تعلق

در ابتدا توضیحی مختصر در خصوص طرح عایدی سرمایه ارائه دهید.

موضوع طرح عایدی سرمایه که زمانی هم لایحه آن از طرف دولت در دوره آقای روحانی ارائه شده بود درباره اضافه ارزش دارایی یا همان کاپیتال گین «Capital Gain» است. این طرح شامل بیست و هفت ماده بوده که عملاً در کمیسیون اقتصاد به تصویب رسیده و منتظر ارائه به صحن علنی برای تصویب نهایی است. این طرح در واقع شامل دو بخش است که بخش اول آن مربوط به اصلاحاتی در قانون پایانه‌های فروشگاهی و بخش دوم آن درباره اصلاحاتی در قانون مالیات‌های مستقیم پیرامون اجرای عایدی سرمایه است.

مفاهیم اساسی این طرح چیست؟

قاعدتاً همه شهروندان شامل این قانون باید بدانند که در این طرح چند تعریف مهم وجود دارد؛ بدین منوال که عایدی سرمایه را مازاد قیمت زمان انتقال دارایی نسبت به قیمت زمان تملک یا ارزش دفتری دارایی بدون اعمال تجدید ارزیابی آن؛ و زیان سرمایه را به معنی مازاد قیمت زمان تملک یا ارزش دفتری دارایی بدون اعمال تجدید ارزیابی آن، نسبت به قیمت زمان انتقال؛ و قیمت فروش را ارزش ریالی زمان انتقال عین دارایی یا حق واگذاری محل؛ و قیمت خرید را ارزش ریالی زمان تملک عین دارایی یا حق واگذاری محل تعریف کرده است. مضافاً در این طرح، دوره تملک را از تاریخ صدور صورت حساب الکترونیکی خرید دارایی تا تاریخ صدور صورت حساب الکترونیکی فروش دارایی می‌داند.

این طرح شامل کدام دارایی‌های شهروندان می‌شود؟

کلیه اشخاص غیر تجاری «انتقال دهنده عین» یا «واگذارکننده حق» در خصوص انتقال دارایی‌های املاک با انواع کاربری و حق واگذاری محل؛ انواع وسایل نقلیه مشمول مقررات مربوط به شماره‌گذاری؛ انواع طلا، نقره، پلاتین، مسکوکات طلا، نقره، پلاتین و جواهر آلات؛ و انواع ارز؛ در کلیه مناطق کشور از جمله مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی، مشمول مالیات بر عایدی سرمایه خواهند شد.

دارند، با دوره تملک کمتر از یک سال، بانرخ ده واحد درصد بیشتر از بالاترین نرخ ماده (۱۳۱) این قانون مشمول مالیات می شود. همچنین عایدی سرمایه حاصل از فروش املاک با انواع کاربری و حق واگذاری محل و انواع وسایل نقلیه مشمول مقررات مربوط به شماره گذاری که دوره تملک آنها بیشتر از چهار سال باشد، به شرح زیر محاسبه می شود:

(فروش قیمت شده - تعدیل خرید قیمت) + (۴) / (دارایی تملک دوره) × (شده) تعدیل خرید قیمت - خرید قیمت) بدین معنی که قیمت خرید تعدیل شده عبارت خواهد بود از قیمت خرید به علاوه حاصل ضرب درصد تغییرات «شاخص قیمت مصرف کننده» بر اساس اعلام مرکز آمار ایران در ابتدا و انتهای دوره تملک دارایی در قیمت خرید.

باید یادآوری کرد که در خصوص انتقال بلاعوض و انتقال ماترک به صورت ارث دارایی های موضوع این قانون به پدر یا مادر یا همسر یا اجداد یا فرزندان یا اعضای خانوار، مبنای محاسبه «دوره تملک» و همچنین «قیمت خرید» دارایی های مذکور در انتقال بعدی «تاریخ تملک» و «قیمت خرید» اولیه دارایی است. همچنین در خصوص محاسبه عایدی سرمایه انواع طلا، نقره، پلاتین، مسکوکات طلا، نقره، پلاتین و جواهر آلات و انواع ارز، به ترتیب معادل گرمی طلای ۱۸ عیار و معادل یورویی فروش دارایی های مذکور بر اساس ارزش روز دارایی ملاک عمل قرار می گیرد؛ مبنای محاسبه قیمت خرید دارایی های فوق بر اساس روش میانگین موزون است. قانونگذار برای زیان حاصل از عایدی سرمایه نیز پیش بینی کرده است که مجموع زیان سرمایه اشخاص موضوع این ماده، حاصل از فروش املاک با انواع کاربری و حق واگذاری محل و انواع وسایل نقلیه که مشمول مالیات بر عایدی سرمایه می شوند و دوره تملک آنها بیش از یک سال باشد، بیش از یک سال باشد، صرفاً از مجموع عایدی سرمایه دارایی های موضوع همین دارایی ها که مشمول مالیات بر عایدی سرمایه می شوند و دوره تملک آنها بیش از یک سال باشد، در سال یا سال های بعد قابل استهلاك است. و در خصوص اشخاص غیر تجاری بالای ۱۸ سال، در هر سال به میزان معافیت موضوع ماده

(۸۴) این قانون از مجموع عایدی سرمایه دارایی های موضوع بند (۱) ماده (۴) این قانون با کسر می شود.

این طرح درباره صاحبان مشاغل چه می گوید؟

بر اساس مفاد طرح، اشخاص حقیقی صرفاً نسبت به درآمد حاصل از فعالیت های شغلی مشمول مالیات بر درآمد مشاغل هستند و در مورد سایر معاملات دارایی های موضوع این ماده که خارج از فعالیت های شغلی آنهاست؛ در صورتی که اخذ مالیات موضوع این فصل به مرحله اجرا برسد، صرفاً مشمول مالیات موضوع این فصل هستند و مشمول مالیات موضوع ماده (۹۳) این قانون نمی شوند.

مضافاً طرح این موضوع این طرح در خصوص اشخاص غیر تجاری مشروط به استقرار کارپوشه های غیر تجاری سامانه مودیان با رعایت مفاد قانون پایانه فروشگاهی و سامانه مودیان است و چنانچه تکلیف مذکور انجام نشود، سازمان مجاز به مطالبه و اخذ مالیات مذکور نیست.

علاوه بر آن پیش بینی شده که در صورتی که بازار دارایی های موضوع بند (۱) این ماده، با تایید هیات وزیران دچار رکود شده باشد؛ با تصویب در بودجه سالانه، حداکثر هفتاد درصد عایدی سرمایه حاصل از انتقال دارایی های فوق در دوره رکود، مشمول مالیات موضوع این فصل است. آیین نامه اجرایی این تبصره حداکثر شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، توسط سازمان تهیه می شود و به تصویب هیات وزیران می رسد.

علاوه بر این چنانچه دارایی های موضوع این ماده، به عنوان مابه ازای معامله قرار گیرد، ارزش ریالی مندرج در صورت حساب الکترونیکی مبنای عمل قرار می گیرد.

چه دارایی هایی شامل مالیات بر عایدی سرمایه نمی شوند؟

ملک مسکونی متعلق به «اشخاص غیر تجاری بالای ۱۸ سال» که دوره تملک آن بیش از دو سال باشد و ملک مسکونی دیگری متعلق به اشخاص مذکور نباشد. هر شخص حقیقی به تعداد همسر و «فرزند بالای ۱۸ سال» و وی که ملک مسکونی به آنها تعلق ندارد، تا سقف ۴ ملک با دوره تملک بیش از دو سال از مالیات موضوع این فصل معاف است؛ شرط برخورداری از این امتیاز، عدم استفاده از معافیت موضوع این تبصره تا سقف مذکور در خصوص همسر و «فرزند بالای ۱۸ سال» اشخاص مذکور در پنج سال گذشته است.

همچنین در صورتی که ملک مسکونی متعلق به اشخاص حقیقی صرفاً شرط «دوره تملک بیشتر از دو سال» را نداشته باشد، حکم معافیت موضوع این جزء در خصوص اشخاص مذکور هر پنج سال یک بار جاری بوده و ملاک احراز مالکیت و اطلاعات سببی و نسبی موضوع این بند به ترتیب اطلاعات پایگاه داده موضوع ماده (۱۶۹ مکرر) این قانون و پایگاه اطلاعات ثبت احوال کشور در زمان صدور صورت حساب الکترونیکی فروش دارایی موضوع این بند است. از دیگر معافیت ها و سبیله نقلیه، دارای پلاک شخصی و متعلق به اشخاص غیر تجاری بالای ۱۸ سال که دوره تملک آن بیش از دو سال باشد و تنها «وسبیله نقلیه دارای پلاک شخصی» متعلق به وی باشد که تعیین مصادیق و وسایل نقلیه دارای پلاک های شخصی و غیر شخصی، مطابق آیین نامه ای است که توسط وزارت کشور با همکاری وزارت راه و شهرسازی حداکثر شش ماه پس از لازم الاجرا شدن این قانون تهیه می شود و به تصویب هیات وزیران می رسد.

سومین مورد معافیت درباره اولین معامله املاک پس از اخذ پروانه ساختمانی تا قبل از دریافت گواهی اتمام عملیات ساختمانی مشروط به اینکه بیش از پنج سال از تاریخ اخذ اولین پروانه ساختمانی نگذشته باشد و همچنین اولین انتقال املاک پس از دریافت گواهی اتمام عملیات ساختمانی و چهارمین مورد انتقال ماترک به صورت ارث است.

در خصوص معافیت های طرح عایدی سرمایه بیشتر توضیح دهید؟

انتقال دارایی های املاک با انواع کاربری و حق واگذاری محل و انواع وسایل نقلیه مشمول

مقررات مربوط به شماره گذاری که حسب مورد تاریخ تملک عین یا تاریخ واگذاری حق در خصوص آنها پیش از لازم الاجرا شدن این قانون است؛ تا ۴ سال پس از اجرای این قانون؛ و همچنین انواع طلا، نقره، پلاتین، مسکوکات طلا، نقره، پلاتین و جواهر آلات؛ و انواع ارز که پیش از لازم الاجرا این قانون تملیک شده اند؛ تا شش ماه پس از اجرای این قانون. همچنین در این طرح تصریح شده که این گونه دارایی ها متعلق به هر «شخص حقیقی بالای ۱۸ سال» به میزان فروش معادل دو بیست گرم طلای ۱۸ عیار از مالیات موضوع این فصل معاف است؛ شرط برخورداری از این معافیت تا سقف مذکور، عدم استفاده از این معافیت در پنج سال گذشته است.

در مورد اراضی کشاورزی مالیات بر عایدی سرمایه چگونه عمل خواهد شد؟

اراضی با کاربری کشاورزی اعم از باغ ها و زمین های زراعی خارج از حریم شهری به استثنای باغ ویلاها از این مالیات معاف بوده که شرط استفاده از این معافیت پس از موعد ذکر شده در جزء (الف) این بند، دارا بودن قابلیت کشاورزی یا باغداری در دارایی های فوق و زیر کشت بودن دارایی های مذکور در حداقل ۳ سال از «دوره پنج ساله منتهی به تاریخ فروش» است. سازمان موظف است صرفاً بر اساس «تشخیص و اعلام سامانه ای شرایط فوق» توسط وزارت جهاد کشاورزی، این معافیت را اعطا کند. یک سوم از مالیات موضوع این فصل در خصوص دارایی های موضوع این جزء، به عنوان درآمد اختصاصی به وزارت جهاد کشاورزی اختصاص می یابد. آیین نامه اجرایی این تبصره حداکثر شش ماه پس از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون، توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری وزارت جهاد کشاورزی تهیه شده و به تصویب هیات وزیران می رسد.

انتقالات بلاعوض دارایی هایی نظیر انتقال املاک با انواع کاربری و حق واگذاری محل؛ انواع وسایل نقلیه مشمول مقررات مربوطه شماره گذاری چگونه است؟

شرط معافیت این انتقالات بلاعوض، درج بلاعوض بودن و درج ارزش ریالی دارایی در

صورت حساب الکترونیکی مربوطه است؛ ارزش ریالی اظهار شده مندرج در صورت حساب الکترونیکی در حکم قیمت فروش است و قیمت مذکور مبنای محاسبه «درآمد اتفاقی موضوع فصل ششم باب سوم این قانون» و «عایدی سرمایه» در معامله بعدی است؛ حکم این بند در خصوص انتقال دارایی های مذکور که معامله مربوطه به انتقال آنها به صورت محاسباتی انجام شده، جاری نیست.

شمول این قانون در مناطق آزاد تجاری - صنعتی چگونه خواهد بود؟

در خصوص عایدی سرمایه حاصل از انتقال واحدهای تولیدی، معدنی، گردشگری و خدماتی واقع در مناطق آزاد تجاری - صنعتی توسط اشخاص تجاری دارای مجوز فعالیت اقتصادی از مراجع ذیصلاح در مناطق آزاد تجاری - صنعتی، احکام ذیل لازم الاجراست:

- صرفاً بیست درصد از عایدی سرمایه حاصل از انتقال دارایی های فوق مشمول مالیات است.

- معادل ۳ برابر حق بیمه سهم کارفرما و حق بیمه اختیاری که حسب مورد در طول دوره تملک دارایی های فوق توسط اشخاص مذکور پرداخت شده، از مالیات بر عایدی سرمایه (تا سقف ۱۰۰ درصد مالیات بر عایدی سرمایه متعلقه) کسر می شود. سازمان موظف است صرفاً اطلاعات سامانه ای یا اطلاعات دریافتی به صورت برخط را ملاک عمل قرار دهد.

- حق بیمه سهم کارفرما و حق بیمه اختیاری پرداختی در هر منطقه آزاد تجاری - صنعتی صرفاً از مالیات بر عایدی سرمایه حاصل از انتقال واحدهای واقع در همان منطقه قابل کسر است.

- عایدی سرمایه حاصل از انتقال دارایی های موضوع بندهای (۱) و (۲) ماده (۴) قانون مالیات های مستقیم که تا پیش از ابلاغ این قانون، توسط اشخاص تجاری دارای مجوز فعالیت اقتصادی از مراجع ذیصلاح مناطق آزاد تجاری - صنعتی، خریداری شده باشد، به مدت ۲۰ سال از مبداء تاریخ شروع مجوز فعالیت اقتصادی، از پرداخت مالیات بر عایدی سرمایه معاف است.

- عایدی سرمایه حاصل از اولین انتقال واحدهای تولیدی، معدنی، گردشگری و خدماتی واقع در مناطق آزاد تجاری - صنعتی که با مجوز مراجع ذیصلاح منطقه آزاد تجاری - صنعتی ساخته شده باشد، در صورتی که تا ۲ سال از تاریخ مجوز ساخت منتقل شود از پرداخت مالیات بر عایدی سرمایه معاف است.

- عایدی سرمایه حاصل از انتقال املاک (واقع در مناطق آزاد تجاری - صنعتی جدید التاسیس و مناطق آزاد تجاری - صنعتی ای که در زمان لازم الاجرا شدن این ماده، کمتر از ۸ سال از تاسیس آنها گذشته است) تا ۱۰ سال از زمان لازم الاجرا شدن این ماده از مالیات بر عایدی سرمایه معاف است.

این مالیات چگونه بر اشخاص حقوقی تسری می یابد؟

به موجب یکی از تبصره های الحاقی این طرح، عایدی سرمایه حاصل از فروش املاک با انواع کاربری و حق واگذاری محل متعلق به اشخاص تجاری با دوره فعالیت اقتصادی بیش از دو سال در محل دارایی های مذکور:

در شهرهای دارای جمعیت کمتر از یک میلیون نفر و در خارج از حریم شهری شهرهای دارای جمعیت بیشتر از یک میلیون نفر، صرفاً ۳۰ درصد عایدی سرمایه، مشمول مالیات است. مجموع «کل مالیات بر درآمد ابرازی» و پنجاه درصد مجموع «هزینه حقوق و مزایای پرداختی» که توسط اشخاص تجاری در طول دوره تملک دارایی های موضوع بند (۱) ماده (۴) این قانون پرداخت شده، تا سقف نود درصد از مالیات حاصل، بالحاظ مفاد بند (۱) این تبصره کسر می شود؛ آیین نامه اجرایی این تبصره حداکثر شش ماه پس از لازم الاجرا شدن این قانون توسط سازمان تهیه می شود و به تصویب هیات وزیران می رسد. علاوه بر این در خصوص اشخاص تجاری زیان ده، عایدی سرمایه ناشی از املاک با انواع کاربری و حق واگذاری محل، در صورتی که دوره تملک دارایی های مذکور بیش از یک سال باشد، بازبان قطعی شده این اشخاص جمع می شود؛ در غیر این صورت، صرفاً یک سوم از عایدی مذکور با سایر درآمدهای مشمول مالیات این اشخاص جمع می شود و مابقی عایدی حسب مورد بانرخ های مربوطه مشمول مالیات است. /جهان صنعت

سرپرست مرکز توسعه تجارت الکترونیکی اعلام کرد؛

۲/۷ درصد از گردش مالی تجارت الکترونیک کشور در فضای اینستاگرام

می شده است؛ در این زمینه وزارت کار باید به اظهار نظر پردازد.

وی افزود: برخی دیگر از افراد در حقیقت کارمندانی هستند که در این فضا شغل دومی برای خود تعریف کرده بودند و این افراد نیز جزو همان آمار ۶۰۰ تا ۸۰۰ هزار نفری اشتغال قرار می گیرند، اما دسته سوم تنها محل درآمدی شان از این صفحات بوده است.

سرپرست مرکز توسعه تجارت الکترونیکی بیان داشت: این صفحات اینستاگرامی یکنواخت نبودند، به طوری که برخی از آنها تنها یک هزار دنبال کننده و برخی دیگر بیش از ۱.۵ میلیون دنبال کننده داشته است و بنابراین تنوع اثر گذاری در این صفحات را شاهد بودیم.

۹۵ درصد تجارت و کسب و کار الکترونیکی غیر رسمی در اینستاگرام است

وی ادامه داد: با این حال برخی گزارش های قابل اتکا از جمله گزارش Techrasa نشان می دهد اکثر این صفحات بین ۱۰ هزار تا ۵۰ هزار دنبال کننده داشته که بر این اساس متوسط دنبال کننده های اینستاگرامی در ایران یک هزار و ۴۰۰ نفر بوده است.

کلاهدوزان در عین حال گفت: بیش از ۹۵ درصد تجارت و کسب و کار الکترونیکی غیر رسمی در کشور مان در اینستاگرام اتفاق افتاده و شبکه اجتماعی اثر گذار دیگری در عمل وجود نداشت و پیش بینی می شود تا پایان امسال دست کم ۱۵ درصد رشد در این حوزه

ادامه در صفحه ۶۶

سرپرست مرکز توسعه تجارت الکترونیکی (تنا) گفت: مطابق گزارش های موجود، گردش مالی تجارت الکترونیک در فضای اینستاگرام در سال ۱۴۰۰ بین ۲۵ تا ۳۰ هزار میلیارد تومان بود که حدود ۲.۷ درصد از کل گردش مالی تجارت الکترونیک کشور را شامل می شود.

در روزهای گذشته عده ای با ارائه آمارهای نادرست از میزان کسب و کارهای تعطیل شده، ارقامی عجیب و غریبی برای تجارت الکترونیک در فضای اینستاگرام ارائه کردند. این در حالی است که بررسی گزارش های موجود نشان دهنده غلط بودن ادعاها در این زمینه است و تقریباً در همه موارد مشخص شده که این ادعاها هیچ پایه و اساسی نداشته است.

پیش تر «علیرضا شاه میرزایی» معاون وزارت صمت اعلام کرد: «تجارت الکترونیکی» و کسب و کار مجازی در کشور، دست کم یک هزار و ۳۰۰ هزار میلیارد تومان در سال فروش دارد و صدها زیرشاخه دارد و کسب و کارهایی که در اینستاگرام بودند، کمتر از سه درصد این عدد بودند.

گردش مالی رسمی تجارت الکترونیک کشور یک هزار و ۲۳۰ همت است

در این ارتباط، «امین کلاهدوزان» امروز در گفت و گو با خبرنگار اقتصادی ایرنا افزود: مرکز توسعه تجارت الکترونیک همه ساله طبق قانون گزارش رسمی تجارت در این حوزه را منتشر می کند که آخرین آمار آن مربوط به سال ۱۴۰۰ است.

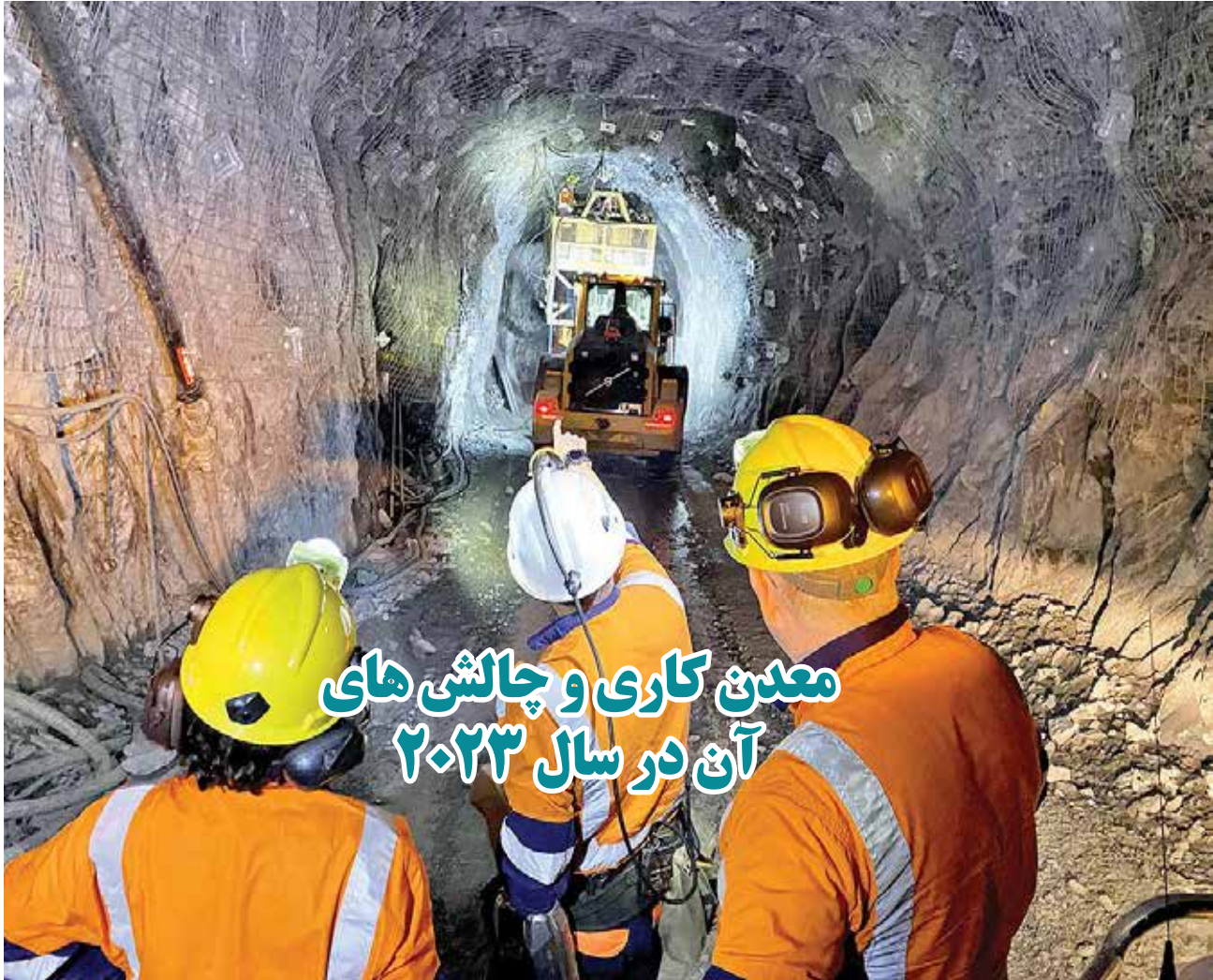
وی گفت: مطابق آمارهای سال ۱۴۰۰ جمع گردش مالی رسمی تجارت الکترونیک کشور یک هزار و ۲۳۰ همت (هزار میلیارد تومان) است؛ این آمار مربوط به شرکت ها و کسب و کارهایی است که نزد وزارت صنعت، معدن و تجارت شناسنامه داشته، اینماد گرفته یا عضو اتحادیه هستند و بر این اساس مورد پایش قرار گرفته و از حمایت های موجود بهره مندی شوند.

گردش مالی تجارت الکترونیک در اینستاگرام بین ۲۵ تا ۳۰ همت بود

سرپرست مرکز توسعه تجارت الکترونیکی بیان داشت: مطابق این گزارش، گردش مالی تجارت الکترونیک در فضای اینستاگرام در سالی که گذشت بین ۲۵ تا ۳۰ همت بود که حدود ۲.۷ درصد از کل گردش مالی تجارت الکترونیک کشور را شامل می شود؛ در این میان حتی اگر تبلیغات، استوری ها و غیره در فضای اینستاگرام را به این رقم اضافه کنیم حدود ۳.۵ درصد از گردش مالی در این حوزه را شامل خواهد شد.

وی به اثر گذاری و درگیر شدن افراد در شبکه های اجتماعی اشاره کرد و اظهار داشت: تخمین زده می شود بین ۳۰۰ تا ۳۵۰ هزار نفر در اینستاگرام صفحه تجارت الکترونیک داشته باشند که بین ۶۰۰ تا ۸۰۰ هزار شغل را شامل می شود.

کلاهدوزان اضافه کرد: نکته ای که در خصوص این شغل ها قابل تأمل است، تعدادی از آنها مشاغل مکمل هستند؛ یعنی به طور مثال شخص مغازه ای در بازار داشته و با ایجاد صفحه ای در اینستاگرام در کنار مغازه خود فعالیت می کرد و بر این اساس در هر دو جا شاغل محسوب



معادن کاری و چالشی های آن در سال ۲۰۲۳

حوزه را با بحران روبه‌رو سازند. در عین حال در سال ۲۰۲۳ مدیران بنگاه‌های بین‌المللی و جهانی حوزه معدن و فلزات، لازم است مسائل محیط‌زیستی، اجتماعی و حاکمیت (ESG)، ژئوپلیتیک و تغییرات آب و هوایی را به‌عنوان سه خطر بزرگ پیش‌روی تجارت خود در ۱۲ ماه آینده مدنظر قرار دهند.

گزارش EY توضیح می‌دهد: «ما شاهد تحولات و تغییرات عظیمی در سال جاری بوده‌ایم، یعنی به دلیل جنگ در اوکراین، رویدادهای آب و هوایی، دولت‌های جدید در مناطق معدنی و تغییر روابط در مناطق دیگر؛ همه با هم جمع شده‌اند تا تاثیر قابل توجهی بر این بخش داشته باشند.»

این عوامل خارجی همراه با تورم همچنان ریسک‌ها و فرصت‌های بخش معدن و فلزات اساسی را تحت تاثیر قرار می‌دهند، سهامداران شرکت‌ها را تحت فشار قرار داده و بازارهای سرمایه رهبران را در چندین جبهه وادار به واکنش کرده‌اند. گزارش تاکید دارد شرکت‌هایی که می‌توانند توانایی خود را برای اثبات مدل‌های تجاری خود که بیشترین سطح تطبیق را با آینده داشته باشند، نشان دهند، برای مقابله بهتر با اختلالات و تغییر روابط تجاری کارکرد بیشتری داشته و در نهایت مزیت رقابتی را به شرکت‌ها هدیه خواهند داد.

گزارش EY نشان می‌دهد با اینکه در عمده شرکت‌های فعال معدنی و صنایع معدنی و فلزی، مساله کربن صفر خالص هنوز مورد توجه است، اما شرکت‌ها در حال کاهش ریسک‌های انتقال گسترده‌تر و فیزیکی به عصر تولید پاک هستند. توصیه این است که شرکت‌ها باید به فکر ایجاد یک روند انتقال معقول جهت دستیابی به اهداف کربن زدایی با در نظر گرفتن تاثیر طولانی مدت تعطیلی معادن بر کارگران و جوامع باشند.

پاسخ دهندگان، ژئوپلیتیک را به‌عنوان دو مین ریسک تجاری رتبه‌بندی کردند که نسبت به سال گذشته که این مهم در رتبه چهارم قرار داشت، خبر از حاد شدن این موضوع در بخش معدن دارد.

گزارش EY تاکید دارد با توجه به اینکه ۷۲ درصد منابع معدنی به‌عنوان عامل مهمی در تحریک مسائل ژئوپلیتیکی نقش آفرینی می‌کنند، احتمال اثرگذاری بر عملکرد معادن بالاست،

یک گزارش بین‌المللی نشان می‌دهد کسب و کارهای معدنی ترس بسیاری از مسائل ژئوپلیتیک، تغییرات آب و هوایی و مشکلات توسعه پایدار دارند. این سه چالش نیز موجب خواهند شد تا سرمایه‌گذارانی از کشورهای مختلف در پروژه‌های پیش‌رو تحت تاثیر قرار گیرند. البته گزارشی که اخیراً موسسه (EY) منتشر ساخته نشان می‌دهد دست‌کم ۱۰ معضل کسب و کارهای معدنی را تهدید می‌کنند که دو مورد از آنها شدت و حدت بیشتری دارند. منتهی شواهد گزارش نشان داده است که شرکت‌های معدنی و فعالان بازار فلزات مساله توسعه پایدار را به‌عنوان خطر شماره یک خود در استراتژی‌های شرکت، تصمیم‌گیری و گزارش‌دهی لحاظ می‌کنند. پاسخ دهندگان نظرسنجی EY همچنان مسائل ژئوپلیتیک را به‌عنوان خطر شماره ۲ برای کسب و کار خود رتبه‌بندی می‌کنند و تغییرات آب و هوایی در جایگاه سوم قرار دارد.

بر اساس رتبه‌بندی امسال موسسه EY، فعالان بخش معدن و تولیدکنندگان فلزات ۱۰ ریسک و فرصت تجاری پیش‌روی خود دارند که می‌توانند کسب و کارهای این



معادن کاری و چالش حیات انسانی در بخش معدن اشاره کرده‌اند که این نیز چالشی است، ضمناً تولید سبز و حضور فعالانه در زنجیره تامین سبز جهان موضوعی است که می‌تواند تولید و تجارت معدنی را دچار مشکلاتی کند که تولید را کاهش یا دگرگون سازد.

البته به باور عمده بنگاه‌هایی که با گروه مشاوران EY صحبت و گفت‌وگو کرده‌اند، آب معضلی است که به راحتی بخش معدن از آن خلاصی ندارد و تولید معدنی را در مسیر پیش رو حتماً با چالش‌هایی روبه‌رو می‌سازد. تصویر تولید معدنی در مناطقی از جهان که کار معدن پر رونق و چشمگیر است هم اثر معضلات آب و کمبود این ماده حیاتی بر تولید معادن را نشان می‌دهد. هم‌اکنون در شیلی و بخش‌های بزرگی از آمریکای جنوبی، در اندونزی و نیز بخش‌هایی از خاورمیانه مساله دسترسی معادن به آب برای تولید معدن یک چالش جدی و تمام‌عیار است که حل و فصل آن محتاج مذاکرات بسیار، تغییر رویکردهای تولید و توجه به اقتصاد چرخه‌ای است که کمتر مورد توجه قرار گرفته است.

عوامل خارجی و اجتماعی مختلف ناشی از تاثیر کووید-۱۹، جنگ در اوکراین و افزایش قیمت انرژی، چالش‌هایی را که مدتی است در راه بوده‌اند، تشدید کرده و اختلالاتی در روند تولید و تجارت جهان ایجاد کرده است. در پاسخ به این مقوله، مشارکت کنندگان می‌گویند که به دنبال بهبود چشم‌انداز خود از زنجیره تامین جهانی، استفاده از فناوری برای بهبود عملیات و عملکرد و استراتژیک‌تر بودن در هنگام تجزیه و تحلیل فناوری‌های جدید و سبد تامین کنندگان هستند.

گزارش EY همچنین می‌افزاید: «اختلال بزرگ و انتظارات در حال تغییر به سرعت ممکن است روی توانایی شرکت‌های معدن و فلزات برای ایجاد ارزش افزوده پایدار تاثیر بگذارد. کاهش ریسک و به حداکثر رساندن فرصت‌ها، شرکت‌ها را ملزم می‌کند تا از طریق یک رویکرد فعال و متنوع که در استراتژی و برنامه‌ریزی گسترده‌تر ادغام شده است، تغییرات قابل توجهی را در کسب و کار خود ایجاد کنند.

زیرا دولت‌ها به دنبال پر کردن شکاف‌های درآمدی پس از هزینه‌های بالایی هستند که در سراسر دوره همه‌گیری متحمل شدند. قیمت‌های بالاتر کالاها سرمایه‌گذاری را دچار تغییراتی خواهد کرد و حق امتیاز استخراج جدید که افزایش می‌یابد، اثرات مشخصی بر صنایع معدنی و بخش معدن می‌گذارد. پاسخ‌دهندگان همچنین نظارت دولتی بر مساله آب (۷۶ درصد)، کربن زدایی (۵۵ درصد) و تولید سبز (۳۵ درصد) را به عنوان مهم‌ترین مسائلی که انتظار دارند با بیشترین بررسی از سوی سرمایه‌گذاران مواجه شود، ذکر کردند.

البته در حوزه توسعه پایدار، ترتیب مسائل جالب توجه است. مساله آب در صدر است و پس از آن مشکلاتی نظیر معضل کودکان کار در انتهای جدول مخاطرات قرار دارد. در میانه نیز مسائل اجتماعی و سیاسی مانند مساله هویت، برابری و تنوع جزو مشکلات سرمایه‌گذاران است. آلاینده‌گی نیز دیگر چالشی است که در بخش صنایع معدنی موضوع بحث و جدال است و به نظر می‌رسد در سال آینده می‌تواند کانون جنجال‌ها، چالش‌ها و برخی معضلات باشد. برخی از بنگاه‌ها البته به مقوله تنوع زیستی در حوزه



انتقاد کارشناسان معدنی از اقدامات غیرقانونی دولت در ارتباط با بخش تولید و صادرات

از آنجایی که اعمال محدودیت‌های صادراتی برای فعالان حوزه معدن تصمیمی غیرقانونی بود که با تلاش‌های فعالان این حوزه به اثبات رسید و حالا موجب شده تادیوان عدالت اداری رای منصفانه و بجایی را صادر کند مورد استقبال فعالان معدنی قرار گرفته است اما آنچه آنها بر آن تاکید دارند این است که باید وزارت صمت، ایمیدرو و دیگر دستگاه‌هایی که با تکیه بر محدودیت‌های صادراتی و بدون توجه به قانون موجب ضرر و خسارت قابل توجه فعالان اقتصادی شده‌اند، نسبت به اقدامات اخیر خود پاسخگو باشند. در واقع توقعی که اکنون وجود دارد این است که باید وزارت صمت خسارات وارده شده به تولیدکنندگان را جبران کند و نسبت به تصمیمات محدودکننده‌ای که داشته است، پاسخگو باشد. اگرچه فعالان معدنی در این ارتباط اعلام می‌کنند که وزارت صمت و دولت در بسیاری از موارد کارهای غیرقانونی انجام داده است اما متأسفانه خسارت که نمی‌دهد هیچ بلکه خسارت هم می‌زند.

در این ارتباط می‌توان به چالش کارخانه سنگ آهن جلال آباد اشاره کرد که اگرچه طبق آن سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) به عنوان زیرمجموعه وزارت صمت در قراردادی با شرکت فکور صنعت تهران در سال ۱۳۹۳ و با هدف سرمایه‌گذاری این شرکت جهت تولید کنسانتره هماتیتی از دیپوی سنگ آهن‌های کم‌عیار موجود در جوار معدن سنگ آهن جلال آباد متعهد شده بود ده میلیون تن سنگ آهن را در مدت ۱۰ سال پس از راه‌اندازی کارخانه تامین کند اما در نهایت با استفاده از فرمول غیر عادلانه برای تامین خوراک ورودی این کارخانه، سرمایه‌گذار کارخانه جلال آباد را تحت فشار قرار داد و با قطع خوراک ورودی این کارخانه، شرایط قرارداد سرمایه‌گذاری را نقض کرد. این موضوع البته با تمام جزئیات در شماره‌های قبلی روزنامه «جهان صنعت» آورده شده است اما آنچه اکنون مورد توجه است اینکه وزارت صمت در این ارتباط علاوه بر اینکه خلاف قرارداد سرمایه‌گذاری، اجازه صادرات را به این شرکت نداد بلکه با اعمال قیمت‌گذاری دستوری برای فروش سنگ آهن موجب تحمیل ضرر قابل توجهی به این شرکت شد. در حالی که چنین اقداماتی موجب کاهش سرمایه‌گذاری در بخش معدن و در نهایت فرار سرمایه‌گذاران از کشور می‌شود که طی ماه‌های گذشته در حوزه‌های مختلف اقتصادی نیز شاهد آن بوده‌ایم.

بر همین اساس کارشناسان بر این باور هستند که دولت باید پاسخگویی اقدامات خلاف قانون خود باشد و در این زمینه به سرمایه‌گذاران و تولیدکنندگان خسارت بپردازد در حالی که سازمان‌های دولتی در این خصوص اقدامی انجام نداده‌اند.

ستاد رفع یا ایجاد موانع تولید؟

در واقع پایه ضرر و خسارتی را که به شرکت‌های بخش خصوصی وارد شده، همین دستورهای خلاف قانونی بوده که وزارت صمت و سازمان‌های زیرمجموعه در دستور کار قرار دادند. در این میان باید به این نکته هم اشاره کرد که گله‌مندی فعالان بخش خصوصی در ارتباط با

هر چند مسوولان وزارت صمت در دولت سیزدهم نیز همانند دولت‌های قبلی به ابلاغ بخشنامه‌های ناگهانی و نسنجیده در حوزه صادرات به خصوص در ارتباط با محصولات معدنی ادامه دادند اما خوشبختانه با حکم صادره از سوی هیات عمومی دیوان عدالت اداری، محدودیت صادرات محصولات معدنی لغو شد؛ تصمیمی که طی ماه‌های گذشته فعالان حوزه معدن را متحمل خسارت‌های زیادی کرد و حتی موجب نابودی بخش قابل توجهی از بازار صادراتی ایران شد.

طبق حکم صادره از سوی هیات عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر واجد ایراد بودن محدودیت صادرات محصولات معدنی، ۲۷ مهرماه علی‌اکبر شامانی مدیرکل دفتر صادرات گمرک ایران در نامه‌ای به کلیه واحدهای ستادی و گمرکات اجرایی اعلام کرد: پیرو کلیه بخشنامه‌های ساماندهی محصولات معدنی از سوی دفتر مقررات صادرات و واردات وزارت صمت و معاون معادن و فراوری مواد و زارتخانه مزبور در خصوص لغو محدودیت‌های صادراتی محصولات صنایع معدنی اعلام می‌دارد: کلیه بخشنامه‌های ابلاغی موضوع ساماندهی محصولات شیشه‌ای، سیمان، کاشی و سرامیک، فولاد و محصولات فولادی، آلومینیوم، مس و سایر محصولات صنایع معدنی، مطابق مفاد نامه‌های فوق‌الذکر کان‌لم‌یکن تلقی شده و از این پس لازم است جهت صادرات کالاها موصوف، مطابق مفادنامه‌های فوق‌الذکر اقدام شود.

اقدامات خلاف قانون سازمان‌های دولتی که باید در ستاد تسهیل و رفع موانع تولید وزارت صمت مطرح شود، چندان مورد توجه قرار نمی‌گیرد و در نهایت مصوبات این ستاد ضمانت اجرایی ندارد. بر اساس آنچه فعالان حوزه تولید می‌گویند، ستاد تسهیل و رفع موانع تولید کارآمد نیست و این ستاد عملاً از سوی دستگاه‌های نظارتی کنترل می‌شود. اگرچه باید در این ستاد مسوولان رده بالا از وزارت صمت یا سازمان برنامه و بودجه حضور پیدا کنند اما در این جلسات حاضر نمی‌شوند و در بسیاری از موارد کارمندان جزء و کم‌سواد خود را به جای خود به این نشست‌ها می‌فرستند که اطلاع چندانی از موضوعات ندارند. بنابراین آنچه کارشناسان می‌گویند بهتر است این ستاد تعطیل شود چرا که به مانعی برای تولید هم تبدیل شده است. در واقع با وجود این ستاد فعالان اقتصادی امیدوار می‌شوند که می‌توانند کاری از پیش ببرند اما هیچ یک از مصوبات این ستاد از سوی دستگاه‌ها اجرایی نمی‌شود.

دولت خسارت نمی‌دهد، خسارت می‌زند

وجود چنین معضلاتی در بخش تولید در حالی است که دستگاه‌های دولتی به صورت ناگهانی و بدون مشورت با فعالان بخش خصوصی اقدام به ابلاغ مصوبات و بخشنامه‌هایی می‌کنند که بخش فروش شرکت‌ها را نیز تحت تاثیر قرار می‌دهد و به عنوان مثال با محدودیت صادرات، بازارهای صادراتی شرکت‌ها که هزینه و زمان زیادی برای آنها صرف شده است نیز از بین می‌رود. در همین خصوص رییس سابق کمیسیون معادن اتاق بازرگانی ایران به «جهان صنعت» گفت: با توجه به اینکه بخشنامه‌های محدودکننده در حوزه صادرات محصولات معدنی بسیار زیاد بوده و در ارتباط با صادرات گندله، سنگ‌های تزئینی و... با این بخشنامه‌ها مواجه بوده‌ایم، فعالان معدنی ضررهای زیادی را متحمل شده‌اند. این در حالی است که اگر بنا باشد دولت خسارت‌های ناشی از این تصمیمات نسنجیده و غلط را به فعالان اقتصادی پرداخت کند، باید خیلی خسارت بدهد، اما متأسفانه دولت خسارت نمی‌دهد و فقط خسارت می‌زند.

دکتر بهرام شکوری در واکنش به لغو محدودیت‌های صادراتی مواد معدنی که به تازگی اتفاق افتاده است، افزود: اگر دیوان عدالت اداری این رای را صادر نمی‌کرد، همچنان دولتمردان اصرار داشتند که محدودیت‌ها و ممنوعیت‌ها در این خصوص ادامه داشته باشد. وی اظهار کرد: به عنوان مثال بخشنامه محدودکننده در ارتباط با واردات ماشین‌آلات معدنی همچنان استمرار دارد و کسی هم لغوش نکرده است. این در حالی است که این بخشنامه خسارت‌های قابل توجهی به فعالان معدنی وارد کرده است و اگر گانی اینها را محاسبه کند، دولت باید میلیاردها تومان خسارت به فعالان اقتصادی پرداخت کند. شکوری در ادامه گفت: با این حال قدم دیوان عدالت اداری در مورد این موضوع خوب است و ما از این بابت که دیوان باعث لغو چنین بخشنامه‌ای شده است، سپاسگزار هستیم.

تا ۲۵ درصد بازار صادراتی فولاد از دست رفت

همچنین دکتر کیوان جعفری طهرانی تحلیلگر بازارهای بین‌المللی فولاد و مواد معدنی در واکنش به محدودیت‌های صادراتی که در ارتباط با محصولات فولادی اتفاق افتاد، به «جهان صنعت» گفت: به طور کلی اقدامی که در مورد ممنوعیت صادرات محصولات فولاد انجام شد، کار اشتباهی بود و به دنبال آن در صدی از بازار صادراتی ایران از بین رفت. جعفری طهرانی افزود: بر اساس محاسباتی که بنده انجام دادم، حدود ۲۰ تا ۲۵ درصد بازار صادراتی محصولات زنجیره فولاد از دست رفت در حالی که محصولات فولادی‌ای که به دلیل سیاست‌های محدودکننده دولت روی زمین ماند، می‌توانست در زمانی که قیمت‌ها در بازارهای جهانی بالا بود صادر شود.

وی با بیان اینکه این محدودیت‌ها باید خیلی زودتر لغو می‌شد، اظهار کرد: با توجه به اینکه در پایان مهر ماه هستیم، این اقدام خیلی دیر انجام شد در حالی که باید حداقل ۳ ماه زودتر این اتفاق می‌افتاد.

تحلیلگر بازارهای بین‌المللی فولاد و مواد معدنی با بیان اینکه بازار مدت‌هاست که خراب است، گفت: شاهد بودیم که بازار از نیمه دوم اردیبهشت افت کرد و این روند کاهشی در خرداد و تیر ماه نیز ادامه داشت. اما دولت باید در اواخر تیر که خودش هم به روند کاهشی قیمت‌ها در بازار اذعان پیدا کرده بود، این اقدام را انجام می‌داد.

۵ ماهه بازار کاری نداشته باشید!

جعفری طهرانی بیان کرد: توصیه‌ای که به دولتمردان دارم این است که برای مدتی به بازار داخلی و صادراتی کاری نداشته باشند و در آن دخل و تصرف نکنند تا بازار کار خودش را انجام دهد، چرا که در غیر این صورت، بازار به هم می‌ریزد. ضمن اینکه به نظر می‌رسد حداقل تا پایان سال میلادی و حتی تعطیلات عید شکوفه‌های چین که بهمن ماه است، نباید منتظر معجزه در رابطه با افزایش قابل ملاحظه قیمت‌ها بود.

وی با بیان اینکه دولت خسارتی به فعالان اقتصادی پرداخت نمی‌کند، افزود: تنها کاری که دولت می‌تواند در شرایط کنونی انجام دهد این است که در این ۵ ماه باقی مانده تا پایان سال، کاری به بازار نداشته باشد.

تحلیلگر بازارهای بین‌المللی فولاد و مواد معدنی اظهار کرد: بازار تادی و بهمن ماه به همین حالت خواهد بود و شاید یک افزایش جزئی ۵ الی ۱۰ درصدی داشته باشد. پس دولتمردان باید به تولیدکننده‌ها و صادرکننده‌ها اجازه دهند که در این ماه‌های پایانی سال از فرصت موجود استفاده کنند.

وی ادامه داد: به هر حال اینکه اجازه داده شده ارزش صادراتی که انجام می‌شود به صورت ارز آزاد بر گردد، خبر خوبی است. البته نمی‌شود گفت خوشبختانه اما شرایط طوری است که روند افزایش نرخ ارز ادامه پیدامی‌کند و احتمال اینکه تا پایان سال شاهد افزایش حداکثر ۱۰ درصدی در حدود ۳ هزار تومان در ارتباط با نرخ ارز باشیم، وجود دارد. بنابراین قطعاً صادرات باعث سودآوری شرکت‌های صادرکننده می‌شود و آنها می‌توانند از این فرصت بهره‌برداری کنند.

می‌خواستند بازار صادراتی سنگ آهن را نابود کنند

در این باره همچنین رییس اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های صنایع و معادن سرب و روی ایران به «جهان صنعت» گفت: دوستان زیادی از شرکت‌ها و اتحادیه‌های مختلف دوندگی کردند تا بتوانند این حرف درست در ارتباط با لغو ممنوعیت‌های صادراتی را به اثبات برسانند. متأسفانه در سال‌های گذشته آقای جهانگیری معاون اول رییس جمهور و جعفر سرقینی معاون امور معادن و صنایع معدنی وزارت صمت تصمیمات غیرقانونی و بسیار غلطی را در ارتباط با صادرات اخذ کردند که اگر کسی می‌خواهد صادرات انجام دهد حتماً باید صادرکننده باشد یا نماینده او این کار را انجام دهد. در واقع قصد آنها این بود که صادرات بازار سنگ آهن را نابود کنند و قیمت سنگ آهن را پایین نگه دارند تا فولادی‌ها که بیشتر دولتی و خصوصی هستند بتوانند به مواد اولیه ارزان دسترسی پیدا کنند.

حسن حسینی نقلی افزود: با اینکه اعتراضات زیادی در این خصوص انجام شد اما در دولت قبل هم مثل همین دولت گوش شنوایی وجود نداشت و یا اصلاً نمی‌خواستند که بشنوند. این در حالی است که بر اساس ماده ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر فضای کسب و کار، هر آیین‌نامه و بخشنامه‌ای که دولت می‌خواهد صادر کند باید با تشکل مربوطه در میان بگذارد و کتاب نظر او را دریافت کند. اما متأسفانه در دولت قبل هم روال به این شکل بود که دولتمردان پشت درهای بسته خودشان می‌بریدند و می‌دوختند. این دولت هم البته تاکنون همین کار را انجام داده است.

خانه معدن ایران نماینده تمام معدنکاران نیست

حسینی نقلی بیان کرد: بیش از یک سال است که از ریاست جمهوری ابراهیم ریسی می‌گذرد و متأسفانه جایی برای دادرسی وجود ندارد. وزیر صمت وقتی به معدنی‌ها نمی‌دهد و معاون معدنی وزیر نیز همین روند را تکرار می‌کند. در واقع مسوولان وزارت صمت خودشان را به نظر خانه معدن ایران محدود کرده‌اند در حالی که خانه معدن ایران نماینده معدنکاران ایران نیست، چرا که از ۱۱ هزار و ۵۰۰ معدن کشور که حدود ۵ هزار معدن از آنها کار می‌کنند و فعال هستند، تنها ۲۵۰ نفر عضو خانه معدن هستند. به عبارتی به دلیل اینکه اسم خانه معدن در قانون آمده است که عضو شورای معادن باشد، نمی‌توان این طور استنباط کرد که خانه معدن نماینده معدنکاران ایران است.

وی ادامه داد: خانه معدنی که ایجاد کردیم و پایه‌گذار آن بودیم، باید در حال حاضر دست کم ۴ هزار عضو داشته باشد، اما به دلیل حق عضویت‌های ۳۰ تا ۱۰۰ میلیون تومانی بدون ضابطه، هر کسی نمی‌تواند در خانه معدن عضو شود. در واقع به نظر می‌رسد خانه معدن این اقدام را انجام داده است تا افرادی که با آنها هم‌فکر نیستند را به خانه معدن راه ندهد.

وی با بیان اینکه دولتمردان در این چند سال بخش تجارت و بازرگانی محصولات معدنی را داغان کرده‌اند، گفت: تصمیماتی که در گذشته اتخاذ شد و گرفتاری‌های زیادی را برای شرکت‌های داخلی به وجود آورد، فشار مافیای رانت‌خواری بوده است که در وزارت صمت نفوذ داشتند.

امیدوارم آقایان هوس نکنند عوارض بگذارند

حسینی نقلی با بیان اینکه قیمت‌های جهانی هم به شدت افت کرده است، افزود: کشور از این بابت ضرر هنگفتی متحمل شده است و بخش تولید و محصولات معدنی به شدت از این تصمیمات ضربه خورده‌اند ولی به هر حال از این به بعد اگر صادرات آزاد شود و این محدودیت‌ها برداشته شود، اقدام مثبتی است. وی همچنین با بیان اینکه امیدوارم آقایان هوس نکنند عوارض بگذارند، گفت ولی نگاه مجلس و دولت متأسفانه روحیه پول‌ستانی و تحت فشار گذاشتن بخش معدن است و حتی وزیر اقتصاد به اینکه حقوق دولتی بیشتری از معادن اخذ کرده است، افتخار می‌کند در حالی که یک نفر باید به ایشان بگوید آقای خاندوزی شما که قانون معادن را نمی‌دانید، نباید خوشحال باشید از اینکه پول بیشتری از معادن دریافت کرده‌اید. ایشان در واقع اسم این کار را مالیات گذاشته در حالی که حرفایی که می‌زند در مورد حقوق دولتی است. به این معنا که آقای خاندوزی فرق بین مالیات و حقوق دولتی را نمی‌داند. وی ادامه داد: وزیر اقتصاد حتی نمی‌داند وظیفه دارد از این پولی که دریافت می‌کند، ۶۵ درصد آن را به وزارتخانه برگرداند تا در بخش زیربنایی معادن استفاده شود. همچنین باید ۱۵ درصد را به آن منطقه که معدن وجود دارد بدهد و ۱۲ درصد را برای بازسازی مناطقی که معدن وجود دارد به منابع طبیعی ارائه کند و ۳ درصد را نیز به صندوق بیمه فعالیت‌های معدنی بدهد. پس آقای خاندوزی نباید خیلی خوشحال باشد از این بابت که امسال توانسته است به جای ۱۰ هزار میلیارد تومان، ۱۹ هزار میلیارد تومان از بخش معدن دریافت کند. /جهان صنعت





در کنفرانس بین‌المللی لجستیک در تاجیکستان اعلام شد

اعلام آمادگی ایران برای افزایش ترانزیت کالا با آسیای مرکزی



معاون حمل و نقل وزارت راه و شهرسازی با حضور در کنفرانس بین‌المللی تاجیکستان موقعیت جغرافیایی استراتژیک و مزیت‌های لجستیک جمهوری اسلامی ایران را تشریح کرد.

کنفرانس بین‌المللی لجستیک در روزهای اخیر در کشور تاجیکستان برگزار شد. هدف از این کنفرانس تسهیل برنامه‌های حمل و نقل میان کشورهای منطقه خزر، همسایگان شمالی و ایران است که بعد از کنفرانس حمل و نقل و ترانزیت تهران، برگزار شد.

نخستین اجلاس ۲+۶ وزرای حمل و نقل جمهوری اسلامی ایران و کشورهای حوزه آسیای مرکزی در خصوص توسعه همکاری‌های ترانزیتی چندی پیش برگزار شد. در این اجلاس نمایندگان از کشورهای ایران، ترکمنستان، قزاقستان، ازبکستان، تاجیکستان و قرقیزستان به همراه نمایندگان از کشورهای آذربایجان و فدراسیون روسیه، در سطح وزیر، معاون وزیر و مدیران عامل راه آهن حضور داشتند و در خصوص توسعه همکاری‌های ترانزیتی و بیانیه ترانزیتی در امتداد نشست اخیر سران سازمان همکاری شانگهای، به گفت و گو پرداختند.

در این اجلاس، طی دو نشست سه‌جانبه بین کشورهای ایران، روسیه و آذربایجان، موضوعاتی نظیر ساخت و بهره‌برداری از بخش ریلی رشت - آستارا در راستای توسعه حمل و نقل و همچنین توسعه زیربنای ریلی

و ترافیک باری در شاخه غربی کریدور بین‌المللی شمال-جنوب مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

شهریار افندی‌زاده، معاون حمل و نقل وزیر راه و شهرسازی درباره کنفرانس بین‌المللی لجستیک و اولویت‌های آن در گسترش ارتباط حمل و نقلی تاجیکستان با کشورهای منطقه اظهار کرد: این کنفرانس با حضور نمایندگان کشورهای ایران، تاجیکستان، ازبکستان، ترکمنستان، قزاقستان، ترکیه، چین، روسیه، بلاروس و همچنین رؤسای دبیران کل سازمان‌های حمل و نقلی و مراکز علمی و تحقیقاتی کشورهای و نیز شرکت‌های حمل و نقلی برگزار شد.

معاون حمل و نقل وزارت راه و شهرسازی با اشاره به اینکه کشور تاجیکستان، به عنوان یک مرکز لجستیک قوی در کریدور ترانزیتی شرق-غرب می‌تواند نقش مهمی را در منطقه ایفا کند، گفت: ترانزیت کالای چین می‌تواند از مسیر تاجیکستان و از طریق ازبکستان، ترکمنستان به ایران و سپس به ترکیه و اروپا ارسال شود.

وی افزود: همچنین این کالای ترانزیت می‌تواند در آینده با شرایط مناسب و امن، از مسیر تاجیکستان به افغانستان و ایران و سپس به ترکیه و اروپا ارسال شود، بنابراین ارتباط دو کشور جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تاجیکستان علاوه بر مزایای دیگری که دارد، نقش مهمی برای دو کشور در رابطه با همراه کردن سایر کشورهای در مسیر کالای ترانزیت و

همچنین صادرات و واردات دو کشور، نظیر ازبکستان، ترکمنستان و افغانستان خواهد داشت. به گفته افندی زاده، در مراسمی که در شهر کولاب تاجیکستان انجام شد اولین قطار ترانزیتی آزمایشی تاجیکستان به ایران از طریق ازبکستان و ترکمنستان با مقصد ترکیه حرکت کرد که می تواند در آینده با انتقال بار ترانزیتی چین از مسیر قزاقستان یا ترکمنستان به سمت آذربایجان، گرجستان به ترکیه و اروپا به مسیر ترانزیتی عبوری از ایران تقویت شود.

معاون حمل و نقل وزارت راه و شهرسازی خاطر نشان کرد: در کنفرانس، به موقعیت جغرافیایی استراتژیک و مزیت های لجستیکی جمهوری اسلامی ایران به عنوان یک کشور تجاری-لجستیکی اشاره شد، کشور ایران در راستای توسعه و گسترش زیرساخت های لجستیکی جمهوری اسلامی ایران اقداماتی نظیر تدوین نقشه راه جامع لجستیک، به کارگیری حمل و نقل چندوجهی، حمایت از ایجاد شرکت های لجستیکی طرف سوم، مشارکت بخش خصوصی در توسعه لجستیک، ساماندهی زنجیره های تأمین کالا، ایجاد و توسعه مراکز لجستیکی را انجام داده است و این امر می تواند برای افزایش ترانزیت کالا از ایران نقش مهمی را ایفا کند.

افندی زاده افزود: کشورهای آسیای مرکزی نقش مهمی را برای افزایش ترانزیت کالا از ایران می توانند داشته باشند، همانطور که می دانید نخستین اجلاس شش جانبه ترانزیتی وزرا در تهران در ۸ و ۹ اکتبر با کشورهای ترکمنستان، قزاقستان، ازبکستان، تاجیکستان و قرقیزستان فرصتی ارزشمند را برای هم افزایی و بهره مندی همه بازیگران عرصه حمل و نقل، لجستیک و تجارت در منطقه ایجاد کرد.

وی ادامه داد: در جریان این اجلاس یک ابتکار ارزشمند برای هدفمند کردن و همسوسازی اقدامات اعضا در چهارچوب یک برنامه عمل مشترک منطقه ای ۶ جانبه ترانزیتی، فراهم شده است. همچنین بر نقش ترانزیت و حمل و نقل بین المللی برای رشد اقتصاد ملی و منطقه ای و گسترش تجارت و حمایت کامل از همه کریدورها و مسیرهای

موجود و بالقوه که کشورهای آسیای مرکزی محصور در خشکی را به بازارهای جهانی وصل می کند، تأکید شده است.

وی خاطر نشان کرد: در چهارچوب یک برنامه عمل مشترک منطقه ای ۶ جانبه ترانزیتی، استفاده مشترک از یک رویکرد یکپارچه تر و هماهنگ تر نسبت به کریدورهای حمل و نقل و ترانزیتی موجود و توسعه و ارائه یک مدل مدیریت کریدور شامل پلتفرم لجستیک دیجیتال برای هماهنگی، تسهیل، تنظیم، نظارت و هماهنگی بیشتر جنبه های عملیات ترانزیتی مورد تأکید قرار گرفت.

افندی زاده گفت: در بیانیه پایانی اجلاس مذکور نیز، امکان هدف گذاری میان مدت ترانزیت سالانه ۲۰ میلیون تن کالا بین ایران و پنج کشور دیگر مطرح شده است.

معاون حمل و نقل وزارت راه و شهرسازی اضافه کرد: نیاز است کشور جمهوری اسلامی ایران با کشورهای آسیای مرکزی که نقش مهم و کلیدی در مسیر ترانزیتی عبوری از ایران در کریدور شرق-غرب و شمال-جنوب دارند با یک دیپلماسی اقتصادی قوی و مستمر، نسبت به تعمیق مناسبات به صورت دو جانبه و چند جانبه با آنها، اقدام کند تا بتواند از ظرفیت شبکه ترانزیت خود با اتکاب بر توانمندی ها و سایر امکانات استفاده بهینه کند.

برای دستیابی به اهداف رشد ترانزیت، ایران در صدد ارتقای زیرساخت ها و تکمیل کریدورهای ترانزیتی است. در حال حاضر چهار کریدور ریلی و چهار کریدور جاده ای در مسیر ترانزیتی شمال-جنوب وجود دارد. همچنین به دنبال تکمیل کریدور شمال-جنوب، شرق-غرب و نوسازی ناوگان باری هستیم. خط آهن ۹۰۰ کیلومتری رشت-زاهدان در دستور کار است و اصلاح کریدور شمالی اینچ برون-گرمسار نیز در دستور کار قرار دارد. ایران همچنین مصمم است راه آهن ۱۶۲ کیلومتری رشت-آستارا را بسازد. این پروژه به عنوان یکی از مهم ترین پروژه های ریلی کشور تلقی می شود. از این رو بحث مشارکت طرف های روسی یا حتی کشور آذربایجان هم در این خصوص مطرح است. راه آهن رشت-آستارا، تکمیل کننده کریدور ریلی شمال-جنوب است که کشورهای بسیاری بویژه روسیه و هند از آن منتفع خواهند شد. با وجود مشکلات موجود از جمله جنگ و ناآرامی در اوکراین ایران به دنبال فرصت ها و ظرفیت های جدید بوده و کریدور ترانزیتی از جمله مسیر ترکمنستان، ایران، ترکیه به سمت اروپا فعال سازی شده است تا بازار روسیه، کشورهای شمالی و همچنین چین از این کریدور از مسیر ایران با هزینه و زمان حمل کمتر نسبت به مسیرهای بین المللی دیگر به اروپا برسد.

در ایام همه گیری بیماری کرونا با وجود مشکلات و محدودیت های مرزها در جابه جایی کالاها و حوزه ترانزیت در کشور ایران، ترانزیت متوقف نشد و حتی در سال گذشته هم شاهد رشد ۶۸ درصدی در شقوق مختلف ترانزیت بودیم.

به منظور ادامه رشد ترانزیت، رفع موانع پیش روی ناوگان ایرانی از جمله دشواری دریافت روادید کشورهای اروپایی، تأمین مجوزهای تردد و نقل و انتقالات مالی و تهیه کارت های اعتباری، همکاری های مشترک منطقه ای از طریق توسعه مسیرهای عراق به کشورهایمانند اردن، سوریه، لبنان و عربستان سعودی و همچنین ارتباط حمل و نقل ترکیبی با کشورهای حوزه خلیج فارس و اقیانوس هند در راستای سیاست های ترانزیتی ایران جهت تنوع بخشی مسیرهای جایگزین بین آبراه های اصلی بین المللی مدنظر است.



تحقق رؤیای ترانزیت ۱۵ میلیون تنی تا ۱۵۰ روز دیگر

است. به این ترتیب شرایط خوبی هم برای ترانزیت و هم برای صادرات کالا به ترکمنستان و از آنجا به کشورهای آسیای میانه و روسیه فراهم شده است.

با باز شدن مرزهای ترکمنستان ترانزیت کالا به صورت حمل یکسره (جاده‌ای یا ریلی) از بندر عباس به مقصد آسیای میانه و روسیه امکان پذیر شده و گشایشی بزرگ در ترانزیت این منطقه ایجاد شده است. بازگشایی دوباره کریدورهای ترانزیتی با تحریم روسیه وارد مرحله جدیدی شده است. قبل از این، شاخه غربی کریدور شمال- جنوب (مسیر روسیه- آذربایجان- ایران) بیشترین فعالیت را داشت اما با بسته شدن مرزهای روسیه با اروپا، شاخه شرقی یا میانی (خلیج فارس- ترکمنستان- آسیای میانه- روسیه) و بخصوص شاخه جنوبی کریدور شمال- جنوب (چین- ترکمنستان- ایران- ترکیه) با تقاضای زیاد بار مواجه است. شاخه میانی کریدور شمال- جنوب در حال حاضر از بار اشباع است و بیشترین توجه به شاخه جنوبی کریدور شمال- جنوب است که از ایران می‌گذرد. پیش از تحریم روسیه روزانه حدود ۱,۵ میلیون تن بار چین از آسیای میانه و با حمل ترکیبی به اروپا می‌رفت اکنون از شاخه جنوبی کریدور شمال- جنوب بار چین به مقصد ترکیه و بالعکس با حمل یکسره زمینی (جاده‌ای- ریلی) امکان انتقال را دارد.

ایران: مرجع ترانزیت منطقه

برنامه‌های راهبردی برای رشد ترانزیت و رساندن آن به ۱۵ و ۲۰ میلیون تن تا پایان امسال و سال آینده در حال اجرا است. در همین راستا ریزنی‌های مختلفی با کشورهای منطقه برای فعالیت مسیرهای ترانزیتی و ایجاد مسیرهای جدید در حال انجام است و مسیرهای ترانزیتی جدید در حال شکل‌گیری است. در این خصوص رستم قاسمی، وزیر راه و شهرسازی با اشاره به اینکه حمل و نقل اساس پیشرفت هر کشوری است، نوید اجرای طرح توسعه ترانزیت کشور را داد و گفت: این طرح منجر به ایجاد تحول در حوزه حمل و نقل طی سه سال آینده خواهد شد.

وی افزود: نقش حمل و نقل در توسعه کشورها بسیار تعیین کننده است و ایران امتیازات ژئوپلیتیک از جمله دستیابی به آب‌های آزاد دارد که بسیاری از کشورها از آن بی‌بهره‌اند. در یک سال گذشته با بسیاری از کشورهای همسایه مثل ترکمنستان و آذربایجان که گلوگاه‌های ترانزیتی هستند، رابطه نداشتیم اما امروز با گسترش روابط، ایران را به عنوان مرجع ترانزیت منطقه می‌شناسند. توافق‌های بسیار خوبی در اجلاس شانگهای با کشورهای منطقه انجام دادیم که مبنای ترانزیت کشور شده است.

قاسمی ادامه داد: بر اساس گزارش‌ها و جلسات مشترکی که با روسیه برگزار شد، بیش از ۱۰۰ میلیون بار در منطقه وجود دارد که حجم زیادی است و بخش عمده آن می‌تواند از مسیر ایران و توسط راه‌آهن که امن‌ترین و ارزان‌ترین روش حمل و نقل برای کشورهاست، عبور کند.

با جذب روزانه ۱,۵ میلیون تن بار چین و ترکیه به مقصد اروپا و آسیای مرکزی، بیشترین بار عبوری شاخه جنوبی کریدور شمال- جنوب از ایران ترانزیت می‌شود. گروه اقتصادی / تحولات ترانزیتی در کشور سرعت پیش می‌رود و روند رشد ترانزیت از ابتدای امسال تداوم دارد. جواد هدایتی، مدیرکل دفتر ترانزیتی سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای در گفت‌وگو با «ایران» از رشد ۲۰ درصدی ترانزیت جاده‌ای در ۶ ماهه امسال نسبت به مدت مشابه سال قبل خبر داد و گفت: در ۶ ماهه امسال ۵ میلیون تن کالا از بخش جاده‌ای ترانزیت شده است که این میزان ترانزیت معادل کل ترانزیت (ریلی- جاده‌ای) سال ۹۹ است. همچنین میزان ترانزیت جاده‌ای در شهریور امسال برابر ۷۹۱ هزار تن است.

بخش زیادی از رشد ترانزیت به خاطر گشایش دوباره محورهای ترانزیتی و مرزهای ترکمنستان است که در گفت‌وگوهای دولت با کشورهای همسایه و همچنین ریزنی‌ها در اجلاس شانگهای، مسیر ترکمنستان دوباره بازگشایی شده است.

مدیرکل دفتر ترانزیت کالای سازمان راهداری با اشاره به آغاز دوباره مراودات جاده‌ای با ترکمنستان گفت: در حال حاضر روزانه ۱۰۰ کامیون از ترکیه به مقصد آسیای میانه و یا برعکس، از ایران ترانزیت کالا دارند. به گفته هدایتی بعد از اجلاس شانگهای، ترکمنستان محدودیت‌های ترانزیتی و همچنین عوارض ۱,۵ دلاری به ازای هر کیلومتر را برای ناوگان ایران برداشته

۲/۷ درصد از گردش مالی ...

شاهلباشیم.

۲.۷ درصد از گردش مالی تجارت الکترونیک کشور در فضای اینستاگرام

وی تاکید کرد: با وجود مطالب یاد شده و اتفاق افتادن بخش عمده و ۹۷ درصدی اقتصاد و تجارت الکترونیک در فضای خارج از اینستاگرام، اما رویکرد ما این است که شرایطی فراهم کنیم تا شرکت‌ها، مجموعه‌ها و کسب و کارهایی که در اینستاگرام فعال بودند، وارد فضای رسمی، حرفه‌ای و شناسنامه‌دار شوند تا علاوه بر دریافت حداکثری امکانات و تسهیلات، توسعه کسب و کارشان سرعت بگیرد.

سرپرست تنها بیان اینکه مرکز توسعه تجارت الکترونیکی این مهم را تشویق کرده و از افراد برای ورود به فضای رسمی کسب و کار الکترونیکی حمایت می‌کند، خاطر نشان کرد: به طور مثال اگر فردی در فضای اینستاگرام موفق به جلب و جذب ۱۰ هزار دنبال‌کننده شده بود، با معرفی پلتفرم‌های جدید، معادل همین میزان دنبال‌کننده به شکل حمایتی و با هزینه‌های تشویقی در اختیارش قرار خواهد گرفت.

وی گفت: ما توصیه می‌کنیم که دولت مداخله‌ای در حوزه انتخاب و معرفی پلتفرم و محیط کسب و کار نداشته باشد و اجبار نکند، اما می‌تواند توصیه و راهنمایی داشته باشد.

کلاه‌دوزان ادامه داد: ما ترجیح می‌دهیم کسب و کارها به یک هویت مستقل رسیده، وب‌سایت خودشان را داشته و برند خود را ثبت کنند و وارد باشگاه تجارت حرفه‌ای الکترونیک شوند.

وی یادآور شد: افرادی که به امور تجاری می‌پردازند نیز ثبات در کار، قابلیت بزرگ شدن کسب و کار از نظر فنی و موضوع مخاطبان در آن پلتفرم خاص برایشان بسیار مهم است که تلاش می‌شود با معرفی پلتفرم مناسب و ایجاد زمینه‌های لازم به این دغدغه‌ها پاسخ داده شود. /ایرنا

وزیر راه و شهرسازی با اشاره به وجود کریدورهای بزرگ جاده‌ای و ریلی در کشور، آنها را سرمایه عظیم ترانزیتی برای ایران دانست و افزود: برنامه ریزی مفصلی در حوزه ترانزیت بویژه بخش ریلی انجام شده است که با توجه به ظرفیت کنونی بار منطقه، بتوان حجم بالایی از این بار را به سمت ایران جذب کرد. روسیه حدود ۴۰ میلیون تن زغال سنگ و حجم بالایی از کود را به هند صادر می‌کند. بر اساس توافق‌هایی که با کشورهای عربی جنوب خلیج فارس انجام شده و امضای توافقنامه بار و سیاه، پایانه‌هایی در اختیار آنها گذاشته می‌شود تا از سیستم ریلی ایران که در حال اتصال به سیستم ریلی جهان است، برای جابه‌جایی بار استفاده کنند. وی ادامه داد: با وجود ۱۴ هزار کیلومتر راه آهن در کشور هنوز کریدورهای اساسی ما به ریل متصل نشده، به همین منظور طرحی به نام توسعه ترانزیت برای ایجاد تحول در حوزه حمل و نقل آماده کردیم که در تاریخ حمل و نقل ایران می‌تواند بی‌سابقه باشد و حوزه ریلی را هم از لحاظ زیرساخت‌ها و نوسازی ناوگان با تحولات جدی همراه خواهد کرد. در حال حاضر ده‌ها پروژه حمل و نقل ریلی در مناقصات داریم که در صورت به نتیجه رسیدن اشتغال زیادی برای پیمانکاران نیز ایجاد خواهد کرد. قاسمی گفت: حجم بالای ترانزیت موجود در منطقه و توافق‌های انجام شده بار و سیاه و چین نیازمند اجرای اقدامات بزرگی در حوزه ریلی است و تعداد ناوگان نوسازی شده و تولید داخل چندین برابر خواهد شد. وی با یادآوری اینکه طی یک سال اخیر با خیلی از کشورهای که قبلاً ارتباط نداشتیم رابطه برقرار کرده‌ایم، گفت: ترکمنستان و آذربایجان از جمله این کشورها هستند که به عنوان گلوگاه ترانزیتی رابطه‌ای با ایران نداشتند اما با برگزاری جلسات متعدد و حضور در مراسم مختلف امروز کشورهای منطقه ایران را به عنوان مرجع ترانزیت قبول دارند.

وزیر راه و شهرسازی با یادآوری اینکه در اجلاس شانگهای توافق‌های دو، سه و چند جانبه‌ای با کشورهای منطقه داشتیم، گفت: بر اساس این توافق‌ها ایران مبنای ترانزیت منطقه قرار گرفته است. برای مجموعه ترانزیتی کشور برنامه ریزی مفصلی انجام داده‌ایم و در راستای تغییر بنیادی در حوزه ترانزیت، طرح توسعه ترانزیت کشور تدوین شده که در تاریخ ایران بی‌سابقه است. قاسمی از توافق با کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس برای واگذاری پایانه‌های بار خبر داد و گفت: این کشورها برای این کار ابراز تمایل کرده‌اند و در این راستا اخیراً با وزیر حمل و نقل قطر توافقنامه‌ای امضا کردیم. وی از توافق با چینی‌ها برای ترانزیت کالا خبر داد و گفت: طی توافق باروس‌ها، متعهد شده‌ایم ۱۵ میلیون تن بار ترانزیتی این کشور را حمل کنیم.

آغاز ساخت راه آهن شلمچه-بصره

یکی از راه‌های ترانزیتی که اتصال ایران به عراق و از آنجا به سوریه و مدیترانه را شکل می‌دهد راه آهن شلمچه-بصره است که با طول ۳۵ کیلومتر به خاطر مشکلات ساخت تا کنون تکمیل نشده است. وزیر راه و شهرسازی اکنون از برطرف شدن مشکلات و آغاز ساخت این کریدور مهم بین‌المللی خبر داده است. وزیر راه و شهرسازی با اشاره به حل اختلاف نظر با عراق برای ساخت خط آهن شلمچه-بصره گفت: پایانه‌های بار در اختیار کشورهای عربی قرار می‌گیرد.

ساخت راه آهن رشت-آستارا با مشارکت روسیه

یکی دیگر از مسیرهای ترانزیت کشور راه آهن رشت-آستارا است که بخش پایانی شاخه ریلی کریدور شمال-جنوب محسوب می‌شود. این مسیر ریلی ۱۶۵ کیلومتر دارد که به گفته مدیرکل دفتر ترانزیتی سازمان راه‌داری با توافق‌های فنی و مالی با روسیه، بزودی با مشارکت این کشور، راه آهن رشت-آستارا ساخته می‌شود. هدایتی گفت: با فراهم شدن شرایط و افزایش تردد بار از شاخه‌های مختلف کریدور شمال-جنوب، پیش‌بینی ترانزیت ۱۵ میلیون تنی تا پایان امسال را داریم.



بررسی موانع موجود در حوزه تجارت پسته

صادرات بیشتر؛ ایده خوب اما پراز خطر و دردسر

در یادداشتی با عنوان سرگذشت یک محموله صادراتی نه تنها گریزی به وضعیت تولید و صادرات پسته زد بلکه به وضعیت کلی صادرات در شرایط فعلی و تمام دردهای آن برای صادرکنندگان اشاره کرد و گفت: «تصور کنید قصد دارید یک کانتینر مغز پسته برای صادرات به اروپا آماده کنید. ابتدا نیاز به منابع مالی دارید و در حالی که نرخ بهره در کشورهای رقیب کمتر از پنج درصد است، شما باید نرخ ۲۰ درصد را در نظر بگیرید. حال باید پسته مورد نیاز را از بازار بخرید اما خرید برای شما سه بزن نگاه سخت دارد. بزن نگاه اول؛ قیمت خرید محصول است که باید رقابتی باشد و شما این امکان را داشته باشید که با محصول کشورهای ترکیه و آمریکا و دیگر کشورهای در بازار رقابت کنید. بزن نگاه دوم کیفیت محصول است که باید مورد تایید کامل نهادهای بهداشتی و نظارتی اروپایی باشد. در اروپا سه مولفه برای مغز پسته اهمیت دارد؛ بزن نگاه سوم فرآیند صادرات است. فرض کنیم این مرحله را هم به سلامت پشت سر گذاشته ایم و محموله صادراتی موفق شده از آزمایش های داخلی سر بلند بیرون بیاید و آماده ارسال است. باور می کنید کامیونی وجود ندارد که بار صادراتی را به اروپا ببرد؟ در ماه های گذشته اغلب رانندگان ترانزیتی موفق به دریافت مدارک مورد نیاز برای عبور از مرزها و جاده های اروپایی نشده اند و تقریباً حمل و نقل زمینی ما از کار افتاده است.»

جلالپور همچنین در ادامه گفت: بعد از یک سال یا بیشتر به پول صادرات می رسی و خوب که حساب کنی، می بینی صادرات بیشتر شبیه بندبازی پردردسر و پرخطر است تا یک تجارت. رییس سابق اتاق بازرگانی همچنین اعلام کرد: اگر بخواهی در بازارهای جهانی رقابت کنی ناچار زیان می بینی یا باید کنار بنشینی و اگر بخواهی ارزش ناشی از صادرات را در بازار آزاد بفروشی به نوعی مرتکب تخلف شده ای که دولت یقه ات را می گیرد یا اینکه باید به تقلب رو بیاوری و از کارت بازرگانی دیگران استفاده کنی. وی در جای دیگری در کنایه ای به دولتمردان و تصمیم گیران گفت: جا دارد روز ملی صادرات را به همه سیاستمدارانی که موفق شدند صادرات قانونی را از قاچاق مواد مخدر دشوارتر کنند تبریک بگوییم.

کاهش ۳۳ درصدی صادرات پسته

انتقاد جلالپور به دردهای حوزه صادرات به خصوص در حوزه پسته در حالی است که آمارها نیز نشان می دهد که سال گذشته بیش از ۹۱۴ میلیون دلار پسته از ایران صادر شده که کاهش ۳۳ درصدی داشته است. طبق گزارش گمرک ایران، به دلیل خشکسالی و آسیب به محصول پسته، کاهش تولید این محصول در سال گذشته و ورود پسته سایر کشورها به بازارهای جهانی، صادرات انواع پسته در سال ۱۴۰۰ نسبت به سال ۱۳۹۹ کاهش ۳۳ درصدی

هر چند مسوولان دولت سیزدهم قصد دارند هر طور که شده به تجارت، مردم و فعالان اقتصادی اینطور القا کنند که در دوره آنها تلاش بسیاری برای اصلاح امور انجام می شود و وضعیت کشور در تمامی بازارهای اقتصادی و همچنین در حوزه های صادرات و تجارت مناسب و روی روال است اما پای درد دل تجار بزرگ کشور که می نشینیم، متوجه می شویم معضلات بسیاری در حوزه های مختلف اقتصادی از جمله صادرات وجود دارد که تداوم آنها به بی انگیزگی هر چه بیشتر فعالان اقتصادی دامن زده است. به عنوان مثال در همین حوزه صادرات اگر چه اینطور ادعا می شود که تلاش های بسیاری برای کمک به صادرکنندگان انجام شده و حتی تیتروهای با عنوان خبر خوش برای صادرکنندگان در رسانه های نزدیک به دولت انتشار می یابد اما واقعیت این است که به دلیل عدم همفکری دولتمردان با فعالان بخش خصوصی و اهالی فن در حوزه تجارت، بسیاری از مشکلات پابرجاست و تجارت و به خصوص صادرات به کاری پردردسر و پرخطر تبدیل شده است که حتی برخی از کارشناسان از آن با عنوان بندبازی یاد می کنند.

همزمان با گرامیداشت روز ملی صادرات در ۲۹ مهر ماه سال جاری بود که محسن جلالپور رییس سابق اتاق بازرگانی ایران که به واسطه محل زادگاهش در کرمان یکی از فعالان نامدار در حوزه تجارت پسته است،



وی افزود: در همان زمان رقبای خارجی بر روی R&D محصول، رسیدگی به سموم و آفات، بسته‌بندی و برندسازی صادراتی هزینه‌های کلانی را صرف کردند. رحام اظهار کرد: در واقع رقبای خارجی از فناوری‌های روز دنیا برای بخش دستگاه‌های پوست‌کن، انبارش و بسته‌بندی‌های و کیوم استفاده کردند. تحلیلگر ارشد تجارت خارجی بیان کرد: امادر کشور مانده تنها صادرکنندگان به اندازه رقبای خارجی هزینه‌های زیادی را برای برندسازی و بسته‌بندی صرف نکردند بلکه دولت نیز با دخالت در تنظیم بازار پسته، اقدامات ناپسندی را انجام داد که در نهایت باعث شد به وضعیت امروز دچار شویم. وی افزود: حتی گرانی قیمت پسته که عمدتاً به دلیل نرخ ارز اتفاق افتاده بود را به تولیدکننده نسبت دادند و با تحریم مصرف پسته نوروز عملاً مردم را در مقابل تولیدکننده قرار دادند. رحام اظهار کرد: صادرات پسته نیز با چالش‌هایی درگیر است که دیگر محصولات صادراتی ایران که ریشه ایرانی دارند همچون فرش، زعفران و... نیز به آن دچار هستند. به عبارتی این محصولات در حوزه بازار و تجارت با مشکلاتی روبه‌رو هستند که برای حل آنها به اهتمام هر دو بخش دولت و بخش خصوصی نیاز است.

لزوم تغییر نگاه از کشاورزی سنتی به پیشرفته

علاوه بر موضوعاتی که به آن پرداخته شد، کارشناسان حوزه پسته، تغییر نگاه از کشاورزی سنتی به کشاورزی پیشرفته، تغییر در الگوی کشت و روش آبیاری و همچنین استفاده از کودها و محلول‌های جدید برای تقویت گیاه و خاک، استفاده از ارقام پسته مقاوم در برابر گرما و سرما و نیز ایجاد ارزش افزوده و جلوگیری از خام‌فروشی را به عنوان دیگر راهکارهایی عنوان می‌کنند که برای برون‌رفت پسته کاران از وضعیت بحرانی موجود پیشنهاد می‌شود. این در حالی است که تغییر کشاورزی سنتی نیاز به فراهم آوردن مقدمات و پیش‌زمینه‌هایی دارد که کشاورزان به این امر ترغیب شوند؛ فراهم کردن تسهیلات و ارائه مشوق‌هایی به طور مثال اختصاص یارانه در حوزه کود و سموم کشاورزی، ارائه تسهیلات آبیاری نوین و برگزاری دوره‌های آموزشی برای کشاورزان می‌تواند در تغییر الگوی سنتی موثر باشد. /جهان صنعت

رادروزن و ارزش به همراه داشته است. این در حالی است که به طور حتم ناملایمتی‌های ایجاد شده در حوزه تجارت و عدم توجه دولتمردان به حل چالش‌های موجود در این حوزه به طور حتم تأثیرگذار بوده است. در این میان نبود مشوق‌های صادراتی و عدم همراهی با تولیدکنندگان برای حضور در بازارهای صادراتی، مشکلاتی همچون ابلاغ بخشنامه‌های ناگهانی و ممنوعیت‌های صادراتی و مشکلاتی از این دست، همه و همه باعث شده است که ایران بسیاری از بازارهای خود را به رقبای خارجی واگذار کند و این بازارها را از دست بدهد.

اقدامات ناپسند دولت مشکل ساز شد

در همین خصوص تحلیلگر ارشد تجارت خارجی با بیان اینکه موضوع صادرات پسته پیچیدگی‌ها و معضلات خاص خودش را دارد، به «جهان صنعت» گفت: زمانی بود که عمده صادرات پسته دو سر سود داشت و بخش بزرگی از ارزش صادرات پسته صرف واردات خودرو می‌شود. آنوش رحام اظهار کرد: اما بعد از آن دوره، تکنولوژی کشاورزی در دنیا به شدت به روز شد در حالی که متأسفانه ما کمترین سرمایه‌گذاری را هم بر روی پسته انجام ندادیم.

ALWAYS AT THE PEAK

ربع قرن خوشنامی و افتخار



شرکت تولیدی و صنعتی سامد



تولید کننده:

فرمالین

رزین اوره فرمالدئید (UF)

رزین ملامین فرمالدئید (MF)

فرم اوره (UFC)

چسب های پایه حلالی

چسب های پایه آبی

مشهد: کیلومتر ۲۷ بزرگراه فوجان

صندوق پستی: ۴۵۶۶-۹۱۳۷۵

تلفن: (۰۵۱)۳۱۶۶۹ (خط ۴۰)

فکس: (۰۵۱)۳۲۴۶۳۳۱۴

دفتر تهران: تلفن: (۰۲۱)۸۸۷۷۴۲۵۵

۸۸۷۹۰۶۶۹، ۸۸۷۹۰۶۸۰

فکس: (۰۲۱)۸۸۷۹۵۲۹۵



www.samed.ir samed@samed.ir

چسب در شهید
اتصال ناگسستنی در صنایع ایران